

OHJELMAESITE

OKO PANKKI OYJ

JOUKKOVELKAKIRJAOHJELMA 2006

2.000.000.000 euroa

Tämän joukkovelkakirjaohjelman alla kulloinkin liikkeessä olevien Lainojen pääomien nimellismäärien yhteenlaskettu määrä on enintään 2.000.000.000 euroa tai sitä vastaava määrä muussa valuutassa.

Joukkovelkakirjaohjelman perusteella liikkeeseen laskettavan Lainan esite koostuu Ohjelmaesitteestä ja viitatuista asiakirjoista täydennettynä kunkin Lainan osalta Lainakohtaisilla ehdoilla.

Joukkovelkakirjaohjelman Ohjelmaesite on OKO Pankki Oyj:n laatima ja Rahoitustarkastuksen hyväksymä (Dnro 82/250/2006). Rahoitustarkastus ei vastaa esitteessä ilmoitettujen tietojen oikeellisuudesta. Esite on laadittu Komission asetuksen (EY) N:o 809/2004 sisältövaatimusten mukaisesti. Esitteessä on käytetty Komission asetuksen liitteitä V, VI ja XI.

Ohjelmaesite on laadittu suomen- ja ruotsinkielisenä, joista suomenkielinen versio on virallinen Rahoitustarkastuksen hyväksymä versio.

Järjestäjä: OKO Pankki Oyj (aikaisemmin 31.5.2006 saakka OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj)

Ohjelmaesitteen päiväys: 7.6.2006

SISÄLLYSLUETTELO

1	TIIVISTELMÄ	1
1.1	Yleistä OKO Pankki Oyj:stä	1
1.2	Ohjelman alla liikkeeseenlaskettavat arvopaperit	2
1.3	Riskitekijät	3
1.3.1	OKO-konsernin liiketoimintaan liittyvät riskitekijät	3
1.3.2	Liikkeeseen laskettaviin arvopapereihin liittyvät riskit.....	4
2	OKO-KONSERNIN LIIKETOIMINTAAN LIITTYVÄT RISKITEKIJÄT	5
2.1	Riskienhallinnan periaatteet	5
2.2	Luottoriskit	7
2.3	Markkinariskit	8
2.4	Rahoitusriski	8
2.5	Operatiiviset riskit	10
2.6	Strateginen riski.....	11
2.7	Vakuutustoiminnan riskienhallinnan periaatteet.....	11
2.8	Riippuvuus ammattitaitoisesta johdosta ja henkilökunnasta	12
3	ARVOPAPEREIHIN LIITTYVÄT RISKIT	13
3.1	Liikkeeseenlaskijariski	13
3.2	Tuotto	13
3.3	Jälkimarkkinat.....	14
4	OHJELMAESITTEESTÄ JA TILINTARKASTUKSESTA VASTUULLISET HENKILÖT	15
4.1	OKO Pankki Oyj:n hallitus	15
4.2	Hallituksen vakuutus ohjelmaesitteen sisällöstä	15
4.3	Tilintarkastajat tilikaudelta 2004-2005	16
4.4	Tilintarkastajien lausunto.....	16
5	ARVOPAPERIA JA LIIKKEESEENLASKUA KOSKEVAT TIEDOT	18
5.1	Ohjelman yleinen kuvaus	18
5.2	Päätös joukkovelkakirjaohjelman perustamisesta ja ohjelmaesitteen julkistamisesta	18
5.3	Liikkeeseenlaskuun osallistuvat tahot ja niiden tehtävät.....	18
5.4	Suunniteltu käyttötapa.....	18
6	OHJELMAN YLEISET LAINAEHDOT	19
6.1	Ohjelman enimmäismäärä ja yksittäisen Lainan nimellisarvo.....	19
6.2	Laina-aika	19
6.3	Emissiokurssi	19
6.4	Lainan valuutta	20
6.5	Lainan etuoikeusasema ja muoto	20
6.6	Velkakirjojen nimellisarvot ja lukumäärä	20
6.7	Korko tai hyvitys	20
6.8	Koron vähimmäis- ja/tai enimmäismäärä	21
6.9	Korkojakso.....	21
6.10	Koronlaskuperuste	21
6.11	Pankkipäivä	22
6.12	Pankkipäiväolettama	22
6.13	Osake- ja osakeindeksisidonnaiset Lainat	23
6.13.1	Osakesidonnaiset Lainat.....	23
6.13.1.1	Markkinahäiriö	23
6.13.1.2	Lähtö-Arvostuspäivän siirtyminen	24
6.13.1.3	Korjaus Osakkeen arvoon.....	24
6.13.1.4	Lainaehtojen korjaukset	24
6.13.2	Osakeindeksisidonnaiset Lainat	25
6.13.2.1	Lähtö-/Päätymispäivän siirtyminen	25
6.13.2.2	Markkinahäiriö	25
6.13.2.3	Osakeindeksiä laskevan ja julkaisevan yhteisön vaihtuminen, Osakeindeksin korvaaminen ..	26
6.13.2.4	Osakeindeksin muutokset	26
6.13.2.5	Osakeindeksin lakkauttaminen	27
6.13.2.6	Korjaus Osakeindeksin arvoon	27
6.13.3	Liikkeeseenlaskijan oikeus ennenaikaiseen takaisinmaksuun Suojausinstrumentin päättymisen perusteella	27

6.14	Laskenta-asiamies	27
6.15	Pääoman ja koron ja/tai hyvityksen maksu	28
6.16	Erääntyneiden suoritusten vanhentuminen	28
6.17	Ennenaikainen takaisinmaksu	28
6.18	Lainan takaisinosto	28
6.19	Velkojienkokous	28
6.20	Ilmoitukset	30
6.21	Ylivoimainen este	30
6.22	Vakuus	30
6.23	Muut ehdot	31
6.24	Sovellettava laki ja riittäisyydet	31
7	YLEISET TIEDOT LIIKKEESEENLASKUISTA	32
7.1	Merkintäpaikat	32
7.2	Merkintöjen maksu	32
7.3	Merkintöjen hyväksyminen ja menettely yli- ja alimerkintätilanteessa	32
7.4	Emissiokurssi ja efektiivinen tuotto	32
7.5	Duraatio	33
7.6	Merkintä- ja muut sitoumukset	33
7.7	Verotus	33
7.8	Jälkimarkkinat	34
7.9	Arvo-osuuksien kirjaamien tai velkakirjojen toimittaminen	34
8	LAINAKOHTAISTEN EHTOJEN MALLI	35
9	TIETOJA OKO PANKKI OYJ:STÄ	40
9.1	OKO osana OP-ryhmää	41
9.2	Yhtiön hallinto	42
9.3	OKO-konsernin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä (Corporate Governance)	43
9.4	Palkitseminen	45
9.5	Osakkaat ja pääomistajat	45
9.6	Merkittävät sopimukset	48
9.7	Oikeudenkäynnit	48
10	NÄHTÄVILLÄ OLEVAT JA VIITATUT ASIAKIRJAT	49
11	LIIKKEESEENLASKIJAN TALOUDELLISET TIEDOT	50
11.1	Liikkeeseenlaskijan tilinpäätöstiedot	50
11.2	Liikkeeseenlaskijan tuloslaskelma ja tase sekä rahavirtalaskelma vuosilta 2005 ja 2004 sekä taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut vuosilta 2001-2005	50
11.3	Osavuositarkastukset	56
11.4	Hallituksen raportti merkittävistä tapahtumista viimeisen tilinpäätöksen jälkeen	56
11.5	Tulevaisuudennäkymät	56
12	OP-RYHMÄÄ KOSKEVAT TIEDOT	57
12.1	OP-ryhmän yhteisvastuu osuuspankkilain mukaan	57
12.2	OP-ryhmän rakenne	58
12.3	Toimiala ja päämarkkinat	61
12.4	OP-ryhmän hallinto	61
12.5	Johtokunnan vakuutus ohjelmaesitteen sisällöstä	63
12.6	Johtokunnan toimintatapa	63
12.7	Osakkaat ja pääomistajat	63
12.8	Merkittävät sopimukset	64
12.9	Oikeudenkäynnit	64
12.10	Riskinkantokyky ja vakavaraisuus	64
12.11	OP-ryhmän riskienhallinnan periaatteet	67
12.11.1	Pankkiliiketoiminnan riskienhallinta	67
12.11.1.1	Luottoriskit	68
12.11.1.2	Markkinariskit ja tasehallinta	68
12.11.1.3	Operatiiviset riskit	71
12.11.1.4	Strategiset riskit	71
12.11.1.5	Pankkien vakavaraisuusudistus	72
12.11.2	Vakuutusliiketoiminnan riskienhallinta	73
12.11.2.1	Vahinkovakuutusliiketoiminta	73
12.11.2.2	Henkivakuutusliiketoiminta	74
12.12	Taloudelliset tiedot	76
12.12.1	OP-ryhmän tilinpäätöstiedot	76

12.12.2	OP-ryhmän tuloslaskelma ja tase sekä rahavirtalaskelma vuosilta 2005 ja 2004 sekä taloudelliset tunnusluvut vuosilta 2001-2005.....	77
12.12.3	Osavuosisikatsaukset	83
12.12.4	Tulevaisuudennäkymät.....	83

1 TIIVISTELMÄ

Tätä tiivistelmää on pidettävä ohjelmaesitteen (Ohjelmaesite) johdantona. Sijoittajan tulee perustaa sijoituspäätöksensä Ohjelmaesitteeseen kokonaisuutena. Ohjelmaesitteestä vastuulliset henkilöt vastaavat tiivistelmässä olevista virheistä ainoastaan, jos tiivistelmä on harhaanjohtava, epätarkka tai epä johdonmukainen suhteessa esitteen muihin osiin. Jos tuomioistuimessa pannaan vireille esitteeseen sisältyviä tietoja koskeva kanne, kantajana toimiva sijoittaja voi jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaan joutua ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa vastaamaan esitteen käännöskustannuksista.¹

1.1 Yleistä OKO Pankki Oyj:stä

OKO Pankki Oyj ("OKO", "Liikkeeseenlaskija") on pörssinoteerattu finanssi-palveluyritys, jonka kotipaikka on Helsinki ja johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä. Yhtiö merkittiin Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin 14.7.1903 ja sen yritys- ja yhteisötunnus on 0199920-7. OKO harjoittaa liikepankkina luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (30.12.1993/1607) tarkoitettua liiketoimintaa ja tarjoaa myös sijoituspalveluja sekä säilytys- ja hoitopalvelua. Muun liiketoimintansa lisäksi OKO toimii OP-ryhmän keskuspankkina ja vastaa ryhmän maksuvalmiudesta sekä kansainvälisestä liiketoiminnasta. OKOlla on edustustot Pietarissa ja Tallinnassa.

OKOn pääkonttori sijaitsee Helsingissä. OKOn liiketoiminnot ovat Pankki- ja sijoituspalvelut sekä Vahinkovakuutus. OKO-konserni keskittyy palvelemaan kotimaisia asiakkaita ja tarjoaa heille monipuoliset vahinkovakuutus-, rahoitus-, varainhoito- ja sijoitus- sekä maksuliikepalvelut. Ulkomaisille asiakkaille OKO tarjoaa pankki-palvelut näiden Suomeen ja lähialueille liittyvän liiketoiminnan tarpeisiin. Vahinkovakuutustoiminnassa yhtiö toimii myös Baltian maissa.

OKOa ja sen konserniin kuuluvia sijoituspalveluyrityksiä valvoo Rahoitustarkastus siten kuin rahoitusmarkkinoita koskevassa lainsäädännössä on säädetty. Konserniin kuuluvien vakuutusyhtiöiden toimintaa, riskinottoa ja vastuunkantokykyä valvoo Vakuutusvalvontavirasto. Konsernin Baltiassa olevat vahinkovakuutusyhtiöt ovat asianomaisten valtioiden viranomaisvalvonnan alaisia.

OKOn osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjaan. K-sarjan osakkeita voivat omistaa vain ryhmän keskusyhteisö Osuuspankkikeskus Osk ("OPK") sekä osuuspankit ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa ("osuuspankkilaki") tarkoitetut osakeyhtiömuotoiset pankit. A-sarjan osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälisellä.

OKO on OP-ryhmän keskusyhteisön OPK:n merkittävin tytäryhtiö. OPK omistaa OKOn osakkeista 30,2 %, mikä antaa sille 57,0 % äänivallan (tilanne 31.12.2005). Lisäksi osuuspankit omistavat runsaat 11 prosenttia OKOn osakkeista. Kaikkiaan OKOlla on noin 30 000 osakkeenomistajaa.

¹ Tiivistelmän käännösvastuu koskee tilannetta, jossa OKO Pankki Oyj tarjoaa Ohjelman alla liikkeeseenlaskettavia lainoja jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa kuin Suomessa. Tällaisessa tilanteessa liikkeeseenlaskijalla ei ole velvollisuutta kääntää kuin tämä esitteen tiivistelmä kyseisen jäsenvaltion kielelle. Mahdollisissa oikeudenkäynneissä kyseisessä jäsenvaltiossa voisi tuomioistuin velvoittaa kantajan kääntämään Ohjelmaesitteen kokonaisuudessaan maan viralliselle kielelle. Käännösvastuu ei koske Suomessa nostettavaa kannetta.

OPK tytäryhtiöineen ja sen 236 jäsenosuuspankkia muodostavat yhteenliittymän. Yhteistyömallissa OP-ryhmän voimavarat turvaavat kaikkien jäsenpankkien toiminnan, sillä osuuspankkilain (Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista) mukaisesti OPK ja sen jäsenluottolaitokset ovat yhteisvastuussa niistä toistensa veloista ja sitoumuksista, joita ei saada suoritetuksi OPK:n tai jäsenluottolaitoksen varoista. Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden johdosta siten, ettei sen toimintaa voida saada turvatuksi, yhteenliittymän keskusyhteisöllä OPK:lla on oikeus periä jäsenluottolaitoksilta ylimääräisiä maksuja niiden viimeksi vahvistettujen taseiden mukaisessa suhteessa. OPK:lla on velvollisuus antaa jäsenluottolaitoksille ohjeita niiden toiminnasta maksuvalmiuden, vaka-varaisuuden ja riskien hallinnan turvaamiseksi. Lisäksi OPK:lla on velvollisuus antaa ohjeita noudatettavista laskentaperiaatteista ja valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa. Valvontatehtävää tukevat sisäisen tarkastuksen jatkuvat tarkastukset. Pohjola ja OP-ryhmän muut vakuutusyhtiöt eivät kuulu yhteisvastuun piiriin.

OKOn tytäryhtiöt

OKO-konserniin kuuluu emoyhtiö OKO Pankki Oyj ja sen tytäryhtiöt. Merkittävimmät liiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt ovat Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola, A-vakuutus Oy, OKO Varainhoito Oy, Opstock Oy, Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen, Pohjola Kiinteistösi joitus Oy, OKO Corporate Finance Oy ja OKO Venture Capital Oy sekä Baltian maissa toimivat vahinkovakuutusyhtiöt.

1.2 Ohjelman alla liikkeeseenlaskettavat arvopaperit

OKO voi tämän joukkovelkakirjalainaohjelman ("Ohjelma") puitteissa laskea liikkeeseen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti yksittäisiä yleisölle merkittäväksi tarkoitettuja tai private placement -tyyppisiä euromääräisiä tai muun valuutan määräisiä joukkovelkakirjalainoja ("Laina"). Lainoihin sovelletaan Ohjelmaesitteen kohdassa 6 olevia Ohjelman yleisiä lainaehjoja sekä kutakin yksittäistä lainaa koskevia Lainakohtaisia ehtoja, jossa esitetään kyseistä Lainaa koskevat tarkemmat ehdot. Lainakohtaiset ehdot julkistetaan Ohjelmaesitteen liitteenä yksittäisen Lainan liikkeeseenlaskun yhteydessä.

Ohjelman puitteissa liikkeeseen laskettujen liikkeellä olevien Lainojen pääomien nimellismäärien yhteenlaskettu määrä on enintään 2.000.000.000 euroa tai vastaava määrä muussa valuutassa. Velkakirjat lasketaan liikkeeseen joko paperimuotoisina haltijavelkakirjoina tai Suomen Arvopaperikeskus Oy:n arvo-osuusjärjestelmään liitettyinä arvo-osuuksina. Paperimuotoisten velkakirjojen osalta nimellisarvo, mahdollinen litterointi ja lukumäärä sekä arvo-osuusmuotoisten lainaosuuksien osalta yksikkökoko (nimellisarvo) määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa.

Ohjelman alla voidaan laskea liikkeeseen Lainoja, joiden pääomalle voidaan maksaa kiinteää korkoa, vaihtuvaa korkoa tai muulla tavoin Lainakohtaisissa ehdoissa määriteltyä korkoa tai hyvitystä, tai Laina voidaan laskea liikkeeseen nollakorkoisena. Lainan pääomalle voidaan maksaa kiinteän tai vaihtuvan koron lisäksi tai sen asemasta Lainakohtaisissa ehdoissa määriteltyä korkoa tai hyvitystä. Koron tai hyvityksen laskentatapa ja maksuajankohta määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. Laina-aika voidaan määritellä eripituisiksi eri liikkeeseenlaskuissa.

Lainat voidaan laskea liikkeeseen debentuureina, joilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeeseenlaskijan muilla sitoumuksilla tai joukkovelkakirjalainoina, joilla on sama etuoikeus kuin Liikkeeseenlaskijan muilla vakuudettomilla sitoumuksilla. Ohjelman puitteissa liikkeeseen laskettavat debentuurit voivat olla myös eräpäivätömiä Lainoja.

OKO toimii Ohjelman alla tapahtuvien liikkeeseenlaskujen pääjärjestäjänä ja Lainojen maksuasiamiehenä.

1.3 Riskitekijät

1.3.1 OKO-konsernin liiketoimintaan liittyvät riskitekijät

OKO-konsernin toiminnan merkittävimmät riskit ovat pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan luottoriski, korko-, valuutta-, osake- ja likviditeettiriskit sekä vakuutus-toiminnan vakuutusriskit ja sijoitusten markkinariskit. Operatiiviset ja erilaiset liiketoiminnalliset riskit, kuten muutokset taloudellisessa tilanteessa, kilpailutilanteessa tai asiakaskäyttäytymisessä, liittyvät olennaisesti sekä pankki- ja sijoituspalvelutoimintaan että vakuutustoimintaan.

OKO-konserni on riskiprofiililtaan maltillinen riskinottaja. OKO-konsernin arvot, strategiset valinnat ja pitkän tähtäimen taloudelliset tavoitteet muodostavat riskienhallinnan perustan. Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhkat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat konsernin strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että konsernin ottamat riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn. Liiketoiminta perustuu harkittuun riski-tuotto-ajatteluun, jonka mukaisesti hyödynnetään luottoriskiä, markkinariskejä ja rahoitusriskiä. Liiketoiminnan harjoittamiseen liittyy myös strategisia ja operatiivisia riskejä. OKOn hallitus on ylin päätöksentekoeelin OKO-konsernin riskienhallintaan liittyvissä asioissa.

OKO-konsernin vakavaraisuussuhde oli vuoden 2005 lopussa 12,8 prosenttia ja OP-ryhmän vakavaraisuussuhde oli 14,6 prosenttia. Sekä OKO-konsernin että OP-ryhmän riskinkantokyky on vahva ja vakaa. Vahva riskinkantokyky toimii puskurina ennakoimattomia tappioita vastaan ja luo edellytyksiä liiketoiminnan kasvulle.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP-ryhmän omat varat ylittivät vuoden 2005 lopussa laissa määritellyn vähimmäismäärän 1 799 miljoonalla eurolla. OP-ryhmän omien varojen ja omien varojen vähimmäismäärän suhde oli 1,69. Vastaavat luvut OKOn osalta olivat 233 miljoonaa euroa ja 1,23.

OKO kuuluu osuuspankkilaissa määriteltyyn osuuspankkien yhteenliittymään (OP-ryhmä). Osuuspankkilain mukaisesti OPK ja sen jäsenluottolaitokset ovat yhteisvastuussa niistä toistensa veloista ja sitoumuksista, joita ei saada suoritetuksi OPK:n tai sen jäsenluottolaitosten varoista. OPK vastaa OP-ryhmätasoa koskevasta sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä OP-ryhmän riskienhallintajärjestelmän riittävydestä ja ajanmukaisuudesta.

1.3.2 Liikkeeseen laskettaviin arvopapereihin liittyvät riskit

Liikkeeseenlaskijariski

OKO ei aseta Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettaville joukkovelkakirjalainoille vakuutta ellei Lainakohtaisissa ehdoissa ole toisin mainittu. Mikäli OKO laina-aikana julistettaisiin maksukyvyttömäksi, sijoittajien Lainaan perustuvilla saatavilla ei ole etuoikeutta, vaan niillä on sama etuoikeus kuin OKOn muilla vakuudettomilla sitoumuksilla ja siten voi olla olemassa riski siitä, että sijoittaja menettää sijoittamansa pääoman osittain tai kokonaan. Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavilla debenttureilla on huonompi etuoikeus kuin OKOn muilla sitoumuksilla, lukuun ottamatta sitoumuksia, joilla ehtojensa mukaan on huonompi etuoikeus kuin debenttureilla ja Lainoja, jotka lasketaan liikkeeseen samalla etuoikeudella. OKO kuuluu osuuspankkilaissa määriteltyyn osuuspankkien yhteenliittymään (OP-ryhmä). Osuuspankkilain mukaisesti OPK ja sen jäsenluottolaitokset ovat yhteisvastuussa niistä toistensa veloista ja sitoumuksista, joita ei saada suoritetuksi OPK:n tai sen jäsenluottolaitosten varoista.

Tuotto

Arvopaperimarkkinoilla sijoittamiseen liittyy aina riskejä. Sijoittaja vastaa itse omien sijoituspäätöstensä taloudellisista seuraamuksista. Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavien joukkovelkakirjalainojen ja debenttuurien tuoton määräytymisperusteet määritellään kunkin yksittäisen Lainan Lainakohtaisissa ehdoissa. Tuotto riippuu valitun kohde-etuuden kehityksestä. Kohde-etuus voi olla korko, valuutta, indeksi, osake, luottoriski, hyödyke, edellisten yhdistelmä tai muu lainakohtaisissa ehdoissa tarkemmin määritelty kohde-etuus. Kohde-etuuden arvo voi laina-aikana nousta tai laskea. Kohde-etuuden historiallinen kehitys ei ole tae tulevasta tuotosta. Sijoittajan tulee ottaa huomioon myös muut Lainakohtaisissa ehdoissa mainitut arvopaperin tuottoon mahdollisesti vaikuttavat tekijät kuten esim. koronlaskuperusteet ja tuottokertoimet. Tuoton määrään voivat vaikuttaa myös emissiokurssi ja mahdollisesti perittävä merkintäpalkkio. Yksittäisiin Lainoihin liittyvät riskit käyvät ilmi Lainakohtaisista ehdoista.

Jälkimarkkinat

Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavia Lainoja voidaan listata pörssiin. Yksittäisen Lainan laina-aika määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. On mahdollista, ettei Lainalle muodostu laina-aikana jatkuvaa päivittäistä jälkimarkkinaa. OKO pyrkii tarjoamaan ostohintaa velkakirjoille Lainan juoksuaikana, muttei takaa jälkimarkkinoita. Mikäli sijoittaja haluaa myydä sijoituksensa ennen Lainan eräpäivää, voi velkakirjan senhetkinen markkinahinta olla sijoitettua pääomaa matalampi tai korkeampi, mikä vaikuttaa Lainasta saatavaan lopulliseen tuottoon. Sijoittajalla tai Liikkeeseenlaskijalla voi Lainakohtaisissa ehdoissa mainituin tavoin olla oikeus vaatia Lainan enneaikaista takaisinmaksua.

2 OKO-KONSERNIN LIKETOIMINTAAN LIITTYVÄT RISKITEKIJÄT

2.1 Riskienhallinnan periaatteet

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan riskienhallinnan periaatteet

Arvot, strategiset valinnat ja pitkän tähtäimen taloudelliset tavoitteet muodostavat riskienhallinnan perustan. Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhkat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn.

Riskienhallinnan organisointi

OKOn hallitus on ylin päätöksentekoaikoinen riskienhallintaan liittyvissä asioissa. Se päättää riskienhallinnan tavoitteista ja organisoinnista, vahvistaa riskienhallintastrategian ja riskipolitiikat sekä valvoo riskienhallinnan toteuttamista. Hallitus hyväksyy myös päätöksentekojärjestelmän ja -valtuudet.

Hallituksen riskienhallintavaliokunnan tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta varmistamaan, että yhtiöllä ja sen konsernilla on sen koko toiminnan kattava riittävä riskienhallintajärjestelmä sekä huolehtimaan siitä, että yhtiö ja sen konserni eivät toiminnassaan ota niin suuria riskejä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa yhtiön vakavaraisuudelle tai konsolidoidulle vakavaraisuudelle tai yhtiön maksuvalmiudelle.

Hallitukselle raportoi hallituksen nimittämä riskienhallintajohto, jonka tehtävänä on koordinoita ja ohjata riskienhallinnan periaatteita ja toimintalinjoja kokonaisuutena. Riskienhallintajohdon puheenjohtajana toimii OKOn taloudesta ja riskienhallinnasta vastaava johtaja.

Riskienhallintajohto seuraa riskienhallintastrategian ja riskipolitiikkojen noudattamista sekä konsernin riskiasemaa suhteessa riskinkantokykyyn ja asetettuihin tavoitteisiin. Riskienhallintajohto hyväksyy riskien seurannassa käytettävät menetelmät ja mittarit.

Riskienhallintajohto nimittää rating-komitean, jonka tehtävänä on määrittää luottokelpoisuusluokat yritysasiakkaille. Rahoitusjohto tekee hallituksen vahvistamien valtuuksien puitteissa asiakas-, pankki- ja maariskiä koskevia vastuun- ja limiittijä ja luottopäätöksiä. Rahoitusjohdon puheenjohtajana toimii OKOn varatoimitusjohtaja. Luottokomitea, limiittitoimikunta sekä osasto- ja yksikötason päätöksentekoaikoinet tekevät luottoriskiä koskevia päätöksiä vahvistettujen valtuuksien puitteissa.

Liiketoimintayksiköillä on ensisijainen vastuu asiakkuuksista ja riskinotosta. Yksiköillä on oikeus tehdä luotto-, markkina- ja rahoitusriskien ottamista koskevia päätöksiä hyväksytyjen valtuuksien ja limiittien puitteissa.

Riskienhallintaosaston tehtävänä on kehittää ja toteuttaa kokonaisvaltaista riskienhallintaa.

Osasto raportoi riskinkantokyvystä, riskiasemasta ja riskipolitiikkojen toteutumisesta. Lisäksi sen tehtäviin kuuluu päätöksentekovaltuuksien ja -ohjeiden valmistelu ja ylläpito. Riskejä seurataan aktiivisesti myös liiketoimintayksiköissä. Luotto-päätösprosessissa Riskienhallintaosasto toimii päätöksenteon tukena ja laadunvalvojana.

Riskienhallintastrategia

OKOn hallitus hyväksyy vuosittain riskienhallintastrategian, jossa määritellään riskinkantokyky, suhtautuminen riskinottoon ja riskienhallinnan periaatteet. Riskienhallintastrategiassa on kuvattu myös pääomanhallinnan periaatteet ja suunnitelma vakavaraisuuden ylläpitämiseksi.

Lisäksi riskienhallintastrategiaan sisältyy kuvaus liiketoimintaan liittyvistä riskeistä ja riskienhallinnan organisoinnista. Siinä on myös selostettu eri päätöksentekotasojen ja riskienhallintaan osallistuvien organisaatioyksiköiden tehtävät ja keskinäinen vastuunjako.

Riskinkantokyky ja pääomanhallinta

Riskinkantokyvyllä tarkoitetaan omien varojen määrää suhteessa riskipainotettuihin sitoumuksiin. Vakavaraisuustavoite ensisijaisilla omilla varoilla laskettuna on vähintään 8 prosenttia. Konsernin tavoitteena on ylläpitää nykyiset vahvat luotto-luokitukset pankki- ja vakuutus toiminnassa.

Liiketoimintaa ohjataan ja seurataan liiketoiminnoittain. Pankki- ja sijoituspalvelu-toimintaan kohdistetaan pääomaa 7 prosenttia riskipainotetuista sitoumuksista lisättyä Pohjola Omaisuudenhoito Oy:n hankinnassa syntyneiden aineettomien hyödykkeiden ja liikearvon määrällä. Vahinkovakuutus toimintaan kohdistetaan pääomaa 70 prosenttia vakuutusmaksutuotoista lisättyä liiketoiminnan hankinnassa syntyneiden aineettomien hyödykkeiden ja liikearvon määrällä.

Pääomanhallintaprosessissa laaditaan tulos- ja kasvu-urien perusteella vakavaraisuusennuste ja sen herkkyysanalyysi. Lisäksi kuvataan eri uhkaskenaariota ja arvioidaan niiden vaikutuksia vakavaraisuuteen. Tämän lisäksi prosessissa kartoitetaan toimenpiteet, joilla vakavaraisuustaso ylläpidettäisiin mahdollisen uhkaskenaarion toteutuessa.

OKO kuuluu osuuspankkilaissa määriteltyyn osuuspankkien yhteenliittymään (OP-ryhmä). Osuuspankkilain mukaisesti OPK ja sen jäsenluottolaitokset ovat yhteisvastuussa niistä toistensa veloista ja sitoumuksista, joita ei saada suoritetuksi OPK:n tai sen jäsenluottolaitosten varoista.

Riskinottohalukkuus

Suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Liiketoiminta perustuu harkittuun riski-tuotto-ajatteluun, jonka mukaisesti hyödynnetään luottoriskiä, markkinariskejä ja rahoitusriskiä. Liiketoiminnan harjoittamiseen liittyy myös strateginen riski ja operatiivisia riskejä.

Tavoitteena on, ettei luottotappioiden ja tehtyjen varausten nettomäärä suhdannekierron aikana keskimäärin ylitä 0,35 prosenttia luotto- ja takaukskannasta.

Riskipolitiikat

Riskinottoa ohjataan riskipolitiikoilla, jotka laaditaan vuosittain. Kokonaisriskipolitiikassa riskinottohalu kohdennetaan riskilajeille. Kokonaisriskipolitiikkaa täydentävät riskilajikohtaiset politiikat, joita ovat luotto-, korko-, valuutta-, osake-, kiinteistö-, ja rahoitusriskipolitiikat sekä operatiivisten riskien politiikka.

2.2 Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu siitä, etteivät pankin sopimusosapuolet kykene suoriutumaan sovituista velvoitteistaan eivätkä saadut vakuudet turvaa saatavia. Luottoriski sisältää myös maa- ja selvitysriskit. Maariski on maittain kohdistettuihin ulkomaisiin saamisiin liittyvä luottoriski. Suurin osa maariskistä muodostuu ulkomaisille pankeille annetuista talletuksista ja sijoituksista ulkomaisiin joukkovelkakirjalainoihin. Selvitysriski on selvitysprosessiin liittyvä, selvityksen kohteena olevan saamisen menettämisen riski.

Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakasvastuista syntyvien luottoriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle ja pyrkiä samalla optimoimaan riski-tuotto-suhdetta. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa ovat luottopäätöksenteko ja luottoprosessin laatu. Prosessia ohjaavat vahvistetut luottoriskipolitiikat, päätöksentekovaltuudet ja toimintaohjeet.

Luottoriskejä pyritään vähentämään hajauttamalla luottosalkkua, määrittelemällä asiakaskohtaiset vakuus- ja kovenanttipolitiikat. Luottoriskinottoa rajoittavat myös omien varojen perusteella määritellyt suurimmat mahdolliset asiakasvastuut ja käytössä oleva limiittijärjestelmä. Luottoriskien hallinnassa on myös käytetty vähäisessä määrin luottoriskijohdannaissopimuksia.

Päivittäinen luottoprosessi on ratkaisevassa asemassa luottoriskien hallinnassa. Riskienhallinnan näkökulmasta luottoprosessin keskeisimmät vaiheet ovat luottokelpoisuuden arviointi, päätöksenteko ja toimeenpano, jotka on eriytetty toisistaan. Luottoprosessin toimivuutta ja laatua valvoo Riskienhallintaosasto.

Luottoriskin mittaaminen, seuranta ja raportointi

Luottoriskiä mitataan asiakaskohtaisesti vastuiden ja avoimen position määrällä. Vastuu tarkoittaa tase-erien ja taseen ulkopuolisten erien yhteismäärää, joka pankilla on tietyltä asiakkaalta. Avoin positio lasketaan vähentämällä vastuista vakuudet vakuusarvon määräisenä. Lisäksi luottoriskin mittareina käytetään ongelmaluottojen ja erääntyneiden maksuerien osuutta luotto- ja takaukskannasta sekä luottotappioiden osuutta luotto- ja takaukskannasta.

Asiakasseuranta jakaantuu vuosittaiseen tilinpäätösten ja osavuositarkastusten analysointiin sekä jatkuvaan maksukäyttäytymisen ja asiakkaan toiminnan seurantaan. Asiakkaiden maksukäyttäytymistä, erääntyneitä maksueriä ja ongelmaluottoja seurataan jatkuvasti sekä OP-ryhmän sisäisestä että ulkoisesta valvontapalvelusta saatavien tietojen perusteella.

Luottoriskien raportointi on keskitetty Riskienhallintaosastolle. Luottoriskipolitiikan noudattamista tarkastellaan hallitukselle laadittavassa riskianalyyssissä, jossa raportoidaan lisäksi muun muassa kokonaisvastuiden määrän, jakauman ja laadun sekä ongelmaluottojen kehitystä.

2.3 Markkinariskit

Markkinariskejä ovat markkinahintojen (korkojen sekä valuutta- ja osakekurssien) ja volatiliteettien vaikutukset pankin tulokseen. Markkinoiden likviditeettiriski on osa markkinariskiä. Riski syntyy, jos markkinoilla ei ole riittävästi syvyyttä tai markkinat eivät toimi häiriön takia, minkä vuoksi pankki ei kykene realisoimaan tai kattamaan riskejään vallitseviin markkinahintoihin. OKO-konsernissa volatiliteettiriskin hallinta on keskitetty OKOon. Volatiliteettiriskiä otetaan pienimuotoisesti korko- ja valuuttaoptioissa sekä liikkeeseen laskettujen indeksilainojen takaisinos-toissa.

Markkinariskejä sisältyy sekä kaupankäyntitoimintaan että varainhallintaan. Trading-toiminta perustuu aktiiviseen lyhyen aikavälin kaupankäyntiin ja markkinariskien hallintaan. Tavoitteena on ylläpitää OP-ryhmän likviditeettireservejä mahdollisimman tuottavasti. Varainhallinnan tehtävänä on turvata pankin kotimainen ja ulkomainen varainhankinta ja hallita pankin sijoitustoiminnan osake-, luotto- ja korkoriskiä sekä rakenteellista korkoriskiä, joka syntyy luotto- ja talletuskannasta sekä muusta taseesta (esimerkiksi osakkeet, kiinteistöt ja omat pääomat). Tavoitteena on myös suojata konsernin rahoituskatetta korkotason muutoksilta.

Periaatteet ja mittarit ovat yhteneväiset sekä kaupankäyntitoiminnan että varainhallinnan markkinariskien hallinnassa. Korko-, valuutta-, osake- ja kiinteistöriskeille on laadittu riskipolitiikat, joissa on määritelty position rakennetta ja hajauttamista koskevat periaatteet ja limiitit. Tarkoituksena on varmistaa, ettei synny riskinkantokykyyn nähden liian suuria markkinariskejä. Riskilimiitit on edelleen allokoitu kaupankäyntitoimintaan (korko, valuutta- ja volatiliteettiriski) ja varainhallintaan (korko- ja osakeriski).

Korkoriskiä hajautetaan valuutoittain, tuotteittain ja periodeittain. Valuuttariski suojataan valuutoittain. Osake- ja pääomasijoitusten riskiä hajautetaan markkina-alueittain, toimialoittain ja liikkeeseenlaskijoittain. Pääomarahastosijoituksissa riskin hajautus hoidetaan rahaston sääntöjen mukaisesti.

Optioliiketoiminnalle on määritelty omat limiitit. Markkinariskien hallinnassa keskeisessä asemassa on jatkuva riskipositioiden rakenteiden ja markkinoiden analysointi sekä muutosten vaikutusten ennakointi pankin riskiasemaan ja tulokseen. Tehokas markkinariskien hallinta edellyttää ajantasaista ja oikeaa tietoa positioista ja markkinoista sekä nopeaa reagointia muutoksiin. Markkinariskejä hallitaan muokkaamalla riskipositioita sekä tase- että johdannaisinstrumentein kulloisenkin markkinanäkemyksen perusteella riskilimiittien puitteissa. Markkinariskipositioita tai yksittäisiä sopimuksia voidaan myös suojata johdannaisinstrumentein niiden markkina-arvojen muutoksilta tai position rahoituskatteen turvaamiseksi. Lisäksi korko-, valuutta- ja osakeriskejä mitataan Value at Risk (VaR) -analyysin avulla.

2.4 Rahoitusriski

Rahoitusriski tarkoittaa jälleenrahoituksen saatavuuteen liittyvää riskiä ja pankin luottokelpoisuuden kehityksen vaikutusta rahoituksen hintaan. Riski syntyy, jos saamisten ja velkojen maturiteetit poikkeavat toisistaan. Rahoitusriski syntyy myös, jos joko velat tai saatavat tai molemmat ovat keskittyneet vastapuolten, instrumenttien tai markkinasegmenttien suhteen. Rahoitusriskiä voi syntyä myös asiakaskäytätymisen tai taloudellisen toimintaympäristön muutosten seurauksena.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa riskiä rahoituksen saatavuudesta velkojen tai muiden maksujen erääntyessä. Riskin toteutuminen voi johtua esimerkiksi markkinoiden likviditeetin vähenemisestä tai luotontarvitsijan luottokelpoisuuden heikkenemisestä. Maksuvalmiusrisktiin varaudutaan ylläpitämällä likvideistä saamistodistuksista koostuvaa reservisalkkua.

Likviditeetin hallintaa säätelevät Euroopan Keskuspankin vähimmäisvaranto- ja maksuvalmiusluottojärjestelmät. Rahoitus- ja maksuvalmiusriskien hallinnan merkittävyyttä korostaa OKOn keskusrahailostotehtävään kuuluva velvollisuus huolehtia OP-ryhmän maksuvalmiudesta ja maksuvalmiusreservien riittävydestä.

Rahoitusriskin hallinnan tarkoituksena on varmistaa riskinkantokyvyn kannalta oikein mitoitettu pääomarakenne ja rajoittaa taserakenteesta aiheutuvaa rahoitus- ja maksuvalmiusriskiä. Rahoitusriskiä hallitaan maksuvalmiuden ja taseen rakenteen suunnittelulla, ylläpitämällä riittävää maksuvalmiusreserviä ja hajauttamalla varainhankintaa maturiteettiluokittain, vastapuolittain ja instrumenteittain.

Rahoitus- ja maksuvalmiusriskien hallinnan periaatteet ja riskipolitiikan vahvistaa OKOn hallitus. Riskienhallintajohto koordinoi ja ohjaa periaatteita sekä valvoo limiittien käyttöä. OKOn rahoitus- ja maksuvalmiusriskien hoito ja pitkäaikainen varainhankinta sekä reservisalkkujen ylläpito on keskitetty varainhallintaan. Riskienhallintaosasto seuraa ja raportoi rahoitusriskit sekä liiketoiminnalle että johdolle.

Keskeiset rahoituslähteet ovat sijoitustodistus- ja joukkovelkakirjaemissiot, muilta pankeilta ja osuuspankeilta otetut talletukset, yleisötalletukset sekä oma pääoma. Kansainvälisillä raha- ja pääomamarkkinoilla rahoituksen saatavuuteen ja hintaan vaikuttaa OKOn luottokelpoisuusluokitus.

Rahoitusriskipolitiikassa määritellään tukkuvarainhankintaan ja sen rakenteeseen liittyvät periaatteet ja limiitit. Lisäksi rahoitusriskipolitiikkaan sisältyy varainhankintasuunnitelma.

Rahoitusriskin mittaaminen, seuranta ja raportointi

Rahoitusriskiä seurataan taseen rakenteen sekä saatavien ja velkojen erääntymisjakauman perusteella. Taseen kasvusta merkittävä osa rahoitetaan tukkuvarainhankintana ja se pyritään hajauttamaan maturiteettiluokittain siten, että tukkuvarainhankinnan uusiminen ja lisähankinta kyetään toteuttamaan joustavasti markkina-tilanteesta riippumatta. Tukkuvarainhankinnan riittävän hajautumisen varmistamiseksi tukkuvarainhankinnan maturiteettijakauma on rajoitettu neljään vuoteen saakka. Lyhin maturiteettiluokka on alle yhden kuukauden kuluessa erääntyvä tukkuvarainhankinta, jonka määrä ei saa ylittää maksuvalmiusreservien määrää. Maksuvalmiusreservien määrälle on asetettu OP-ryhmän pankkiliiketoiminnan taseeseen suhteutettu limiitti.

Päivittäistä likviditeettiä seurataan laskelmin ja ennustein 30 päivää eteenpäin. Ne sisältävät sekä omien liiketapahtumien vaikutukset että ennusteet pankkien välisessä maksuliikenteessä kulkevista rahavirroista.

Riskienhallintaosasto raportoi rahoitusriskit kuukausittain sekä liiketoiminnalle että johdolle. Päivittäin laaditaan kassavirtalaskelmat valuutoittain ja arviolaskelma maksuvalmiusreservien riittävydestä.

2.5 Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että toiminnasta aiheutuu tappioita tai tulonmenetystä johtuen puutteellisesti toimivista sisäisistä prosesseista, henkilöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tapahtumista. Operatiivinen riski, joka sisältää oikeudellisen riskin, mutta ei strategista riskiä, saattaa ilmetä myös maineen menetyksenä.

Vastuu operatiivisten riskien hallinnasta on liiketoimintayksiköillä. Riskienhallintaosasto valvoo operatiivisten riskien hallinnan toteutusta, riskitasoa ja riskien toteutumisesta aiheutuneita menetyksiä sekä raportoi niistä.

Operatiivisille riskeille on laadittu riskipolitiikka, jossa määritellään operatiivisen riskin tunnistamista, arvioimista, seuranta ja raportointia ohjaavat periaatteet. Poliitikassa on määritelty myös operatiivisten riskien hallinnan keskeiset tavoitteet.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on luoda riskejä ennaltaehkäisevä kulttuuri, jonka luomisessa organisaation periaatteet ja arvot sekä johtamis- ja toimintakulttuuri ovat avainasemassa. Riskienhallinta perustuu liiketoiminnan kaikilla osaluilla noudatettavaan suunnitelmallisuuteen, huolellisuuteen ja jatkuvuuteen.

Keskeisessä asemassa operatiivisten riskien hallinnassa on riskien tunnistaminen ja arviointi sekä sen pohjalta tapahtuva toiminnan kehittäminen. Riskien toteutumista pyritään ennaltaehkäisemään kehittämällä prosesseja ja henkilöstön osaamista sekä eriyttämällä päätöksenteko, toimeenpano ja valvonta toisistaan.

Uusien tuotteiden käyttöönottoa edeltää tuotteiden kuvaus, toimintaprosessien suunnittelu ja ohjeistus sekä tuotteen hyväksyntä. Oikeudellisen riskin hallinnassa korostuu sopimusten sitovuuden ja lainmukaisuuden varmistaminen. Tiedon hallinnassa olennaista on tiedon oikeellisuuteen, käytettävyyteen sekä eheyteen liittyvien riskien hallinta, joiden tärkeys korostuu erityisesti sähköisessä asiointissa.

Tietojärjestelmien kehitystyössä ja käyttöönotossa kiinnitetään erityistä huomiota riittävään määrittelyyn, sisällölliseen ja tekniseen osaamiseen, testaukseen sekä pilotointiin. Tieto- ja pankkiturvallisuuden hallinnassa sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä OP-ryhmässä.

Yllättäviin tilanteisiin on varauduttu liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmilla ja tietotekniikan toipumissuunnitelmilla, joita kehitetään ja päivitetään säännöllisesti. Tärkeä osa operatiivisten riskien hallintaa ovat sisäisen tarkastuksen tekemät selvitykset. Operatiivisista riskeistä aiheutuvilta menetyksiltä on suojauduttu myös esine-, rikos- ja vastuuvakuutuksin.

Operatiivisten riskien tunnistaminen, seuranta ja raportointi

Liiketoimintaan liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan riskikartoituksissa pääsääntöisesti prosesseittain yli organisaatio- rajojen. Merkittävien riskien osalta arvioidaan, kuinka todennäköinen riski on ja millainen tulosvaikutus riskin toteutumisesta voisi aiheutua. Riskit arvioidaan uudelleen säännöllisesti ja aina merkittävien muutosten yhteydessä Toteutuneista operatiivisista riskeistä kerätään vahinkotilasto, jonka tavoitteena on tapahtumiin johtaneiden syiden ymmärtäminen ja sitä kautta toiminnan kehittäminen. Riskienhallinta raportoi johdolle säännöllisesti

operatiivisten riskien kartoitusten tuloksista ja toteutuneista vahingoista sekä suosittelee kehityshankkeita tai uusia toimintatapoja arviointeihin perustuen.

2.6 Strateginen riski

Strategisella riskillä tarkoitetaan väärin valitun liiketoimintastrategian johdosta syntyviä menetyksiä. Strategisten riskien uhkaa ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan vuosittain riskienhallintastrategian päivitysten yhteydessä. Samassa yhteydessä arvioidaan myös toimintaympäristössä ja kilpailutilanteessa tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutusta strategian toteuttamiseen.

2.7 Vakuutustoiminnan riskienhallinnan periaatteet

Vakuutustoiminnassa riskin ottaminen on osa liiketoiminnallista tehtävää ja riskien hallinta on yksi ydinosaamisen alueista. Vakuutustoiminnan tehtävä on kantaa asiakkaiden puolesta heihin kohdistuvat riskit ja varmistaa, ettei heidän varallisuutensa arvo häviä tai toimentulonsa vaarannu ennalta arvaamattomissa tilanteissa. Näihin palveluihin liittyy sekä vakuutusteknisiä että luotto- ja markkinariskejä, joiden hallinta edellyttää riskienhallinnan integrointia päivittäiseen johtamiseen ja organisointiin.

Riskienhallinnan organisointi

Vakuutusyhtiöiden hallituksilla on ylin vastuu riskienhallintaan liittyvissä asioissa. Riskienhallinnan lähtökohtana ovat vahvistetut yhteiset suuntaviivat koko sisäiselle valvonnalle.

Sisäinen valvonta sisältää riskienhallintajärjestelmän, jonka avulla toimintaan kohdistuvat riskit kyetään tunnistamaan ja rajoittamaan. Hallitus on asettanut tavoitteet oman pääoman tuotolle, yhdistetylle kulusuhteelle ja vahinkovakuutuksen vakavaraisuudelle.

Riskienvälöntoiminto on riippumaton riskiä ottavasta liiketoiminnosta. Riskienhallintatoiminto koordinoi ja kehittää riskienhallintaa ja siihen liittyvää raportointia sekä valmistelee riskienhallintasuunnitelman hallituksen hyväksyttäväksi.

Sisäisen tarkastuksen toiminto vastaa sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta hallituksen hyväksymän toimintaohjeen mukaisesti. Sisäinen tarkastus ja riskienhallintatoiminto raportoivat säännöllisesti hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Hallitus arvioi vähintään kerran vuodessa sisäisen valvonnan tilan.

Pääaktuaarilla on keskeinen rooli riskienhallinnan toteuttamisessa. Pääaktuaarin tehtäviin kuuluu vastuuvälän riittävyuden seuranta, vakuutusmaksuperusteiden ja jälleenvakuutusperiaatteiden asianmukaisuuden seuranta sekä lausunnon antaminen sijoitussuunnitelmasta.

Riskinkantokyky ja pääomanhallinta

Vakuutustoiminnassa oikein mitoitettulla pääomalla on keskeinen rooli. Vakuutusyhtiön toimilupa edellyttää laissa säädettyjen vakavaraisuusvaatimusten täyttämistä. Pääoman määrä vaikuttaa sekä oman pääoman tuottoon että riskinkantokykyyn. Hyvä kannattavuus puolestaan tukee molempia edellä mainittuja tavoitteita. Vakavaraisuus asettaa viime kädessä rajat sille, miten suuria riskejä voidaan ottaa.

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuus pyritään säilyttämään tasolla, joka vastaa A-luottokelpoisuusluokitusta.

Vahinkovakuutuksella on käytössä todennäköisyysmalli vakuutus- ja sijoitusriskien arvioimiseksi. Mallin avulla arvioidaan sijoitusallokaation, vakuutuskannan ja vakavaraisuuden optimaalinen rakenne siten, että pääoman tuotto maksimoidaan. Mallin avulla määritetään myös vakavaraisuudelle tavoitealue.

Vakuutusriskien osalta mallissa on otettu huomioon vakuutuslajien erilainen luonne sekä jälleenvakuuttamisaste. Sijoitusriskien osalta käytetään sijoitusinstrumentin laadun perusteella tehtävään luokitteluun perustuvaa mallia, jossa on otettu huomioon sijoitusluokkien odotettu tuotto ja hajonta sekä luokkien välinen korrelaatio.

2.8 Riippuvuus ammattitaitoisesta johdosta ja henkilökunnasta

Jotta OKO säilyisi kilpailukykyisenä ja kykenisi toteuttamaan strategiaansa, sen on palkattava ja pidettävä palveluksessaan pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä OKOn kaikilla liiketoiminta-alueilla. Osa tarvittavasta osaamisesta on avainhenkilöiden hallussa, joiden merkitys on keskeinen OKOn kilpailukyvyn säilyttämisen ja kehittämisen kannalta. Jos nykyistä henkilöstöä menetetään tai OKO ei onnistu tarvittavan henkilökunnan ja avainhenkilöiden palkkaamisessa, sillä voi olla epäedullinen vaikutus OKOn liiketoiminnan kehittymiseen, tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

3 ARVOPAPERIEIHIN LIITTYVÄT RISKIT

3.1 Liikkeeseenlaskijariski

OKO on julkinen osakeyhtiö. Osakeyhtiö vastaa sitoumuksistaan omalla varallisuudellaan. Osakkeenomistajat eivät näin ollen ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön veloista. Muun liiketoimintansa lisäksi OKO toimii OP-ryhmän keskuspankkina ja vastaa ryhmän maksuvalmiudesta. OKO kuuluu osuuspankkilaisissa määriteltyyn osuuspankkien yhteenliittymään (OP-ryhmä). Yhteistyömallissa OP-ryhmän voimavarat turvaavat kaikkien jäsenpankkien toiminnan.

OKO ei aseta Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettaville joukkovelkakirjalainoille vakuutta ellei Lainakohtaisissa ehdoissa ole toisin mainittu. Mikäli OKO laina-aikana julistettaisiin maksukyvyttömäksi, sijoittajien Lainaan perustuvilla saatavilla ei ole etuoikeutta, vaan niillä on sama etuoikeus kuin OKOn muilla vakuudettomilla sitoumuksilla ja siten voi olla olemassa riski siitä, että sijoittaja menettää sijoittamansa pääoman osittain tai kokonaan. Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavilla debentureilla on huonompi etuoikeus kuin OKOn muilla sitoumuksilla, lukuun ottamatta sitoumuksia, joilla ehtojensa mukaan on huonompi etuoikeus kuin debentureilla ja lainoja, jotka lasketaan liikkeeseen samalla etuoikeudella.

Liikkeeseenlaskijan ominaisuudessaan OKO vastaa ensikädessä siltä olevista saatavista. Sijoittajien käteisvarojen ja sijoituskohteiden (saamiset) turvaamiseksi OKOn on sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (26.7.1996/579) mukaisesti kuuluttava korvausrahastoon. Korvausrahaston sijoittajansuoja koskee ei-ammattimaisia sijoittajia. Korvausrahasto turvaa sijoittajien riidattomien ja eräänntyneiden saamisten suorituksen, jos OKO ei pysty muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi maksamaan sijoittajien saamia tietyn määräajan kuluessa. Samalle sijoittajalle maksettavan korvauksen määrä on yhdeksän kymmenesosa (9/10) sijoittajan sijoituspalveluyritykseltä olevan saamisen määrästä, kuitenkin enintään 20.000 euroa. Korvausrahasto ei korvaa menetyksiä, jotka johtuvat osakekurssien laskemisesta tai vääristä sijoituspäätöksistä. Sijoittaja voi käynnistää korvausvaatimuksen käsittelyn ilmoittamalla Rahoitustarkastukselle saatavastaan. Rahoitustarkastuksen on 21 päivän kuluessa tiedon saamisesta päätettävä, onko korvausrahaston suoritettava sijoittajan saamiset. Korvauksen edellytyksenä on, että saamisen suorittamatta jättäminen on johtunut sijoituspalveluyrityksen tai luottolaitoksen asettamisesta konkurssiin tai yrityssaneeraukseen tai muusta maksukyvyttömyydestä, joka ei Rahoitustarkastuksen arvion mukaan ole tilapäistä ja josta on saatu riittävä selvitys. Sijoituspalveluyrityksistä annettua lakia sovellettaessa osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvia luottolaitoksia pidetään yhtenä luottolaitoksena.

3.2 Tuotto

Arvopaperimarkkinoilla sijoittamiseen liittyy aina riskejä. Sijoittaja vastaa itse omien sijoituspäätösten taloudellisista seuraamuksista. Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavien joukkovelkakirjalainojen ja debentuurien tuoton määräytymisperusteet määritellään kunkin yksittäisen Lainan Lainakohtaisissa ehdoissa. Tuotto riippuu valitun kohde-etuuden kehityksestä. Kohde-etuus voi olla korko, valuutta, indeksi, osake, luottoriski, hyödyke, edellisten yhdistelmä tai muu lainakohtaisissa ehdoissa tarkemmin määritelty kohde-etuus. Kohde-etuuden arvo voi laina-aikana nousta tai laskea. Kohde-etuuden historiallinen kehitys ei ole tae tulevasta tuotosta. Sijoittajan tulee ottaa huomioon myös muut Lainakohtaisissa ehdoissa mainitut arvopaperin tuottoon mahdollisesti vaikuttavat tekijät kuten esim.

koronlaskuperusteet ja tuottokertoimet. Tuoton määrään voivat vaikuttaa myös emissiokurssi ja mahdollisesti perittävä merkintäpalkkio. Yksittäisiin Lainoihin liittyvät riskit käyvät ilmi Lainakohtaisista ehdoista.

3.3 Jälkimarkkinat

Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavia Lainoja voidaan listata pörssiin. Yksittäisen Lainan laina-aika määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. On mahdollista, ettei Lainalle muodostu laina-aikana jatkuvaa päivittäistä jälkimarkkinaa. OKO pyrkii tarjoamaan ostohintaa velkakirjoille Lainan juoksuaikana, muttei takaa jälkimarkkinoita. Mikäli sijoittaja haluaa myydä sijoituksensa ennen lainan eräpäivää, voi velkakirjan sen hetkinen markkinahinta olla sijoitettua pääomaa matalampi tai korkeampi. Sijoittajalla tai Liikkeeseenlaskijalla voi Lainakohtaisissa ehdoissa mainituin tavoin olla oikeus vaatia Lainan enneaikaista takaisinmaksua.

4 OHJELMAESITTEESTÄ JA TILINTARKASTUKSESTA VASTUULLISET HENKILÖT

4.1 OKO Pankki Oyj:n hallitus

OKOn hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi ja enintään kymmenen jäsentä. Hallituksen jäsenistä vähintään puolet tulee olla keskusyhteisö OPK:n johtokunnan jäseniä. Yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii OPK:n johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajana OPK:n johtokunnan varapuheenjohtaja.

Hallitukseen kuuluu tällä hetkellä 10 jäsentä, jotka ovat:

Antti Tanskanen, puheenjohtaja
OP-ryhmän pääjohtaja

Reijo Karhinen, varapuheenjohtaja
OPK:n toimitusjohtaja

Merja Auvinen
Savonlinnan Osuuspankin toimitusjohtaja

Erkki Böös
OPK, johtokunnan jäsen, pankinjohtaja

Eino Halonen
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomen toimitusjohtaja

Pekka Jaakkola
OPK, johtokunnan jäsen, pankinjohtaja

Simo Kauppi
Rauman Seudun Osuuspankin toimitusjohtaja

Satu Lähteenmäki
Turun kauppakorkeakoulun johtamisen ja organisoinnin professori

Heikki Vitie
OPK, johtokunnan jäsen, pankinjohtaja

Tom von Weymarn
diplomi-insinööri

4.2 Hallituksen vakuutus ohjelmaesitteen sisällöstä

Vakuutamme, että olemme varmistaneet riittävän huolellisesti, että parhaan ymmärryksemme mukaan tässä Ohjelmaesitteessä annetut tiedot, lukuun ottamatta OP-ryhmästä annettuja tietoja, vastaavat tosiseikkoja eikä tiedoista ole jätetty pois mitään asiaan todennäköisesti vaikuttavaa.

Helsingissä 5. kesäkuuta 2006
OKO Pankki Oyj
Hallitus

4.3 Tilintarkastajat tilikausilta 2004-2005

OKOn tilinpäätökset viimeksi päättyneiltä kahdelta tilikaudelta tarkastaneiden tilintarkastajien tiedot:

KHT-yhteisö KPMG Oy Ab
Mannerheimintie 20 B, 00100 Helsinki
Päävastuullisena tilintarkastajana KHT Hannu Niilekselä.

Raimo Saarikivi, KHT.

4.4 Tilintarkastajien lausunto

TILINTARKASTUSKERTOMUS

OKO OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OYJ:N OSAKKEENOMISTAJILLE

Olemme tarkastaneet OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n kirjanpidon, toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2005. Johtokunta ja toimitusjohtaja ovat laatineet EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan laaditun konsernitilinpäätöksen, joka sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot, sekä Suomessa voimassa olevien määräysten mukaisesti laaditut toimintakertomuksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen, joka sisältää emoyhtiön taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta, emoyhtiön tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, etteivät toimintakertomus ja tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty emoyhtiön hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osake yhtiölain ja luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten perusteella.

Konsernitilinpäätös

EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan laadittu konsernitilinpäätös antaa näiden standardien ja kirjanpitolain tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Konsernitilinpäätös voidaan vahvistaa.

Toimintakertomus, emoyhtiön tilinpäätös ja hallinto

Toimintakertomus ja emoyhtiön tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Toimintakertomus antaa kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Emoyhtiön tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Emoyhtiön tilinpäätös voidaan vahvistaa. Hallintoneuvoston jäsenille sekä pääjohtajalle, toimitusjohtajalle ja muille johtokunnan jäsenille voidaan myöntää vastuuvapaus tarkastamaltamme tilikaudelta. Johtokunnan esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on lain mukainen.

Helsingissä 17. helmikuuta 2006

KPMG OY AB
Hannu Niilekselä
KHT

Raimo Saarikivi
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

OKO OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OYJ:N
OSAKKEENOMISTAJILLE

Olemme tarkastaneet OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2004. Johtokunnan ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain sekä luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien määräysten ja muiden säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitalinpäätöksineen voidaan vahvistaa. Hallintoneuvoston jäsenille sekä pääjohtajalle, toimitusjohtajalle ja muille johtokunnan jäsenille voidaan myöntää vastuuvapaus tarkastamaltamme tilikaudelta. Johtokunnan esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on lain mukainen.

Helsingissä 10. helmikuuta 2005

KPMG OY AB
Hannu Niilekselä
KHT

Raimo Saarikivi
KHT

5 ARVOPAPERIA JA LIIKKEESEENLASKUA KOSKEVAT TIEDOT

5.1 Ohjelman yleinen kuvaus

OKO Pankki Oyj (OKO, Liikkeeseenlaskija) voi tämän Ohjelman puitteissa laskea liikkeeseen voimassa olevan lainsäädännön mukaisia yleisölle merkittäväksi tarjottavia tai private placement –tyyppisiä yksittäisiä euromääräisiä tai muun valuutan määräisiä joukkovelkakirjalainoja. Ohjelman kokonaismäärä on yhteensä enintään 2.000.000.000 euroa.

Tämä Ohjelmaesite koostuu tiivistelmästä, liikkeeseenlaskijatiedoista, OP-ryhmän tiedoista ja arvopapereita koskevista tiedoista. Ohjelmaesitteessä on lisäksi Ohjelman yleiset lainaehdot ja Lainakohtaisten ehtojen malli. Kunkin Ohjelman alla tehtävän liikkeeseenlaskun yhteydessä julkistetaan lainakohtaiset ehdot ("Lainakohtaiset ehdot"). Ohjelmaesite sekä Ohjelman alla liikkeeseen laskettavien yksittäisten Lainojen Lainakohtaiset ehdot ja niihin liittyvät muut asiakirjat ovat maksutta saatavissa Osuuspankkikeskus Osk:n jäsenluottolaitosten konttoreista kunkin konttorin aukioloaikana sekä Internetissä www.oko.fi/joukkolainat ja www.op.fi/joukkolainat kaksi Pankkipäivää ennen liikkeeseenlaskun myyntiajan alkamista. Kunkin liikkeeseenlaskun yhteydessä Ohjelmaesite päivitetään tarvittaessa Ohjelmaesitteeseen sisältyvän informaation mahdollisilla olennaisilla muutoksilla. Päivitys on hyväksyttävä Rahoitustarkastuksessa.

Ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä, merkintäpaikkoina toimivat Osuuspankkikeskus Osk:n jäsenosuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n konttorit sekä OP 0100 0500 puhelinpalvelu. OP puhelinpalvelun kautta merkinnän tekevällä on oltava henkilökohtainen osuuspankin puhelinpalvelusopimus. Merkintäpaikkana toimivat myös OP-ryhmän Internet-sivut osoitteessa www.op.fi/joukkolainat ja www.oko.fi/joukkolainat, jolloin merkinnän tekevällä tulee olla osuuspankin verkkopalvelusopimus. Institutionaaliset sijoittajat (merkintä yli 100.000 euroa tai sen vasta-arvo muussa valuutassa) voivat tehdä merkinnän myös OKO:n Raha-, valuutta- ja velkapääomamarkkinat -osastolla.

5.2 Päätös joukkovelkakirjaohjelman perustamisesta ja ohjelmaesitteen julkistamisesta

OKOn johtokunta on 24.5.2005 päättänyt perustaa tämän 2.000.000.000 euron määräisen joukkovelkakirjaohjelman.

OKOn hallitus vahvistaa vuosittain varainhankintasuunnitelman ja julkistaa Ohjelmaesitteen. OKOn hallituksen vahvistaman varainhankintasuunnitelman puitteissa tapahtuvien joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskuista päättää hallituksen päätöksen perusteella Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan johtaja tai Keskuspankki ja varainhallinta –liiketoiminta-alueen johtaja.

5.3 Liikkeeseenlaskuun osallistuvat tahot ja niiden tehtävät

Liikkeeseenlaskun pääjärjestäjänä ja Lainan maksuasiamiehenä toimii OKO Pankki Oyj, Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki.

5.4 Suunniteltu käyttötapa

Ohjelmaesitteen alla liikkeeseen laskettavat Lainat ovat osa Liikkeeseenlaskijan varainhankintaa.

6 OHJELMAN YLEISET LAINAEHDOT

Joukkovelkakirjaohjelma

OKO Pankki Oyj ("OKO" tai "Liikkeeseenlaskija") voi tämän Ohjelman puitteissa laskea liikkeeseen yleisölle merkittävaksi tarkoitettuja tai private placement -tyyppisiä paperi- tai arvo-osuusmuotoisia joukkovelkakirjalainoja ("Laina").

Kukin yksittäinen Laina lasketaan liikkeeseen Lainakohtaisissa ehdoissa määritellyinä Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ("APK") arvo-osuusjärjestelmään liitettyinä arvo-osuuksina ("arvo-osuus") tai paperimuotoisina haltijavelkakirjoina ("velkakirja"), (yhdessä myös "velkakirja").

Lainoihin sovelletaan kunkin Lainan liikkeeseenlaskuhetkellä voimassa olevia tämän Ohjelmaesitteen mukaisia Ohjelman yleisiä lainaehtoja ("Yleiset lainaehdot") ja niitä täydentäviä Lainakohtaisia ehtoja. Yleisiä lainaehtoja sovelletaan, jollei Lainakohtaisista ehdoista muuta johdu. OKOn hallituksella tai sen valtuuttamalla on oikeus muuttaa Ohjelman ehtoja. Muutettuja ehtoja sovelletaan muutoksen jälkeen liikkeeseen laskettaviin Lainoihin. Muutokset ilmenevät kulloinkin voimassa olevasta Ohjelmaesitteestä. Lainakohtaisten ehtojen malli on tämän Ohjelmaesitteen kohdassa 8.

Lainojen pääjärjestäjänä ja maksuasiamiehenä toimii OKO Pankki Oyj, ellei lainakohtaisissa ehdoissa ole toisin määrätty.

Ohjelman puitteissa liikkeeseen laskettavien Lainojen Yleiset lainaehdot ovat seuraavat:

6.1 Ohjelman enimmäismäärä ja yksittäisen Lainan nimellisarvo

Kulloinkin liikkeessä olevien Lainojen kuolettamattomien pääomien yhteenlaskettu nimellisarvo on enintään kaksi miljardia (2.000.000.000) euroa tai sitä vastaava määrä muussa valuutassa. OKOn hallitus päättää Ohjelman enimmäismäärän korottamisesta tai alentamisesta.

Yksittäisen Lainan nimellisarvo määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. OKOlla on oikeus osittain tai kokonaisuudessaan hyväksyä tai hylätä sijoittajien tekemät merkinnät. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden peruuttaa yksittäinen liikkeeseenlasku kokonaan tai osittain viimeistään liikkeeseenlaskupäivänä.

Lainat numeroidaan vuosittain juoksevasti.

6.2 Laina-aika

Laina-aika määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. Laina lasketaan liikkeeseen ja maksetaan takaisin Lainakohtaisissa ehdoissa määritellyinä päivinä. Ohjelman puitteissa liikkeeseen lasketut debentuurit voivat olla myös eräpäivättömiä.

6.3 Emissiokurssi

Lainan emissiokurssi, joka voi olla joko kiinteä tai vaihtuva, määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. OKO pidättää oikeuden määrittää emissiokurssin merkintäkohtaisesti.

6.4 Lainan valuutta

Laina lasketaan liikkeeseen euromääräisenä, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä.

6.5 Lainan etuoikeusasema ja muoto

Laina voidaan laskea liikkeeseen:

- a) joukkovelkakirjalainana, jolla on sama etuoikeus kuin Liikkeeseenlaskijan muilla vakuudettomilla sitoumuksilla; tai
- b) velkakirjalain 5 luvun 34 §:n mukaisena debentuurina, jolla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeeseenlaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuurin mahdollinen tarkempi etuoikeusasema määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. OKO pidättää oikeuden ostaa Rahoitustarkastuksen luvalla debentureja takaisin ennen niiden eräpäivää.

Velkakirjat voidaan laskea liikkeeseen:

- a) Suomen Arvopaperikeskus Oy:n (jäljempänä "APK") tai muun vastaavan EU:n jäsenvaltion arvopaperikeskuksen arvo-osuusjärjestelmään liitettyinä arvo-osuuksina Lainakohtaisten ehtojen mukaisesti (arvo-osuusmuotoinen Laina).
- b) juoksevasti numeroituina ja päivättyinä maksulipullisina haltijavelkakirjoina (paperimuotoinen Laina) tai
- c) muulla Lainakohtaisissa ehdoissa määritellyllä tavalla

Velkakirjojen muoto määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. Lainakohtaiset ehdot painetaan paperimuotoisiin velkakirjoihin. Arvo-osuusmuotoisten velkakirjojen keskeiset ehdot kirjataan arvo-osuusjärjestelmään liikkeeseenlaskutilille.

6.6 Velkakirjojen nimellisarvot ja lukumäärä

Arvo-osuuksien yksikkökoko (nimellisarvo) tai paperimuotoisten velkakirjojen nimellisarvot, litterat ja lukumäärä määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa.

6.7 Korko tai hyvitys

Lainan pääomalle maksettava korko tai hyvitys ja sen maksupäivä (Koronmaksupäivä/Hyvityksen maksupäivä) määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. Lainalle voidaan maksaa kiinteää korkoa, vaihtuvaa korkoa tai muulla tavoin Lainakohtaisissa ehdoissa määräytyvää korkoa tai hyvitystä tai Laina voidaan laskea liikkeeseen nollakorkoisena.

a) Kiinteä korko

Kiinteäkorkoiselle Lainalle maksetaan Lainakohtaisissa ehdoissa määriteltyä vuotuista kiinteää korkoa. Kiinteä korko maksetaan jälkikäteen Koronmaksupäivänä/päivinä, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa ei ole toisin määrätty.

b) Vaihtuva korko

Vaihtuvakorkoiselle Lainalle maksetaan vuotuista korkoa, joka koostuu Lainakohtaisissa ehdoissa määritellystä euribor-korosta tai muusta Lainakohtaisissa ehdoissa määritellystä viitekorosta ja mahdollisesta marginaalista.

Euribor-korko on euroalueen rahamarkkinoiden viitekorko, jota hallinnoivat Euroopan Unionin Pankkiyhdistysten liitto (FBE) ja Rahoitusmarkkinayhdistys (ACI). Euribor-koron arvon määräytyminen perustuu kulloinkin voimassa olevaan kansainväliseen käytäntöön. Lainakohtaisissa ehdoissa määritellään, minkä informaatiovälittäjän (esim. Telerate tai Reuters) euribor-sivua koron määrittämisessä kulloinkin käytetään.

Koronmääräytymispäivä on kaksi Pankkipäivää ennen Korkojakson alkamispäivää, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa ole toisin määrätty. Mikäli euribor-noteerausta tai sitä korvaavaa noteerausta ei ole saatavilla, käytetään Liikkeeseenlaskijan ilmoittamaa, lähinnä vastaavaa Korkojakson pituisen ajan viitekorkoprosenttia.

c) Nollakorko

Nollakorkoisen Lainan tuotto määräytyy Liikkeeseenlaskijan Lainan eräpäivänä maksaman lunastushinnan ja Lainan merkintähinnan välisenä erotuksena. Arvosuuden lunastushinta on eräpäivänä maksettava arvosuuden nimellisarvoja paperimuotoisen velkakirjan lunastusmäärä on eräpäivänä maksettava velkakirjan nimellisarvo.

d) Muu peruste koron tai hyvityksen määräytymiselle

Lainan pääomalle voidaan maksaa kiinteän tai vaihtuvan koron lisäksi tai sen asemasta Lainakohtaisissa ehdoissa määriteltyä korkoa tai hyvitystä. Hyvitys voi perustua kohde-etuutena olevan indeksin tai jonkin muun Lainakohtaisissa ehdoissa määritellyn kohde-etuuden kehitykseen. Hyvityksen ja/tai koron laskentaperuste määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa.

6.8 Koron vähimmäis- ja/tai enimmäismäärä

Korolle tai hyvitykselle voidaan Lainakohtaisissa ehdoissa määrätä vähimmäis- tai enimmäismäärä tai molemmat.

6.9 Korkojakso

Korkojaksolla tarkoitetaan jokaista ajanjaksoa, jolle korko lasketaan. Korko lasketaan kullekin Korkojaksolle mukaan lukien Korkojakson ensimmäinen päivä ja pois lukien Korkojakson viimeinen päivä, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa ei toisin määrätä. Ensimmäinen Korkojakso alkaa liikkeeseenlaskupäivänä ja päättyy ensimmäiseen Koronmaksupäivään. Kukin seuraava Korkojakso alkaa edellisestä Koronmaksupäivästä ja päättyy sitä seuraavaan Koronmaksupäivään, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa ei toisin määrätä.

6.10 Koronlaskuperuste

Lainakohtaisissa ehdoissa määritellään koron laskemisessa sovellettava koronlaskuperuste, joka voi olla:

- a) "Todelliset/Todelliset (ICMA)" –menetelmässä Korkojakson todelliset päivät jaetaan vuoden todellisilla päivillä siten, että jakaja on Korkojakson todelliset päivät kerrottuna vuoden aikana olevien kuponkijaksojen määrällä (poikkeuksen muodostavat epäsäännölliset kuponkijaksot).
- b) "Todelliset/Todelliset (ISDA)" –menetelmässä Korkojakson todelliset päivät jaetaan vuoden todellisilla päivillä siten, että jakaja vaihtelee sen mukaan, osuuko osa Korkojaksosta karkausvuodelle. Korkojakso jaetaan kahteen osaan siten, että se osa Korkojaksosta, joka osuu karkausvuoden puolelle, jaetaan 366:lla ja se osa Korkojaksosta, joka ei osu karkausvuodelle, jaetaan 365:llä. Kunkin Korkojakson osan nimittäjässä käytetään päivien todellista lukumäärää ja osat lasketaan yhteen.
- c) "Todelliset/365", jolloin Korkojakson todelliset päivät jaetaan 365:llä.
- d) "Todelliset/360", jolloin Korkojakson todelliset päivät jaetaan 360:llä.
- e) "30/360", jolloin korkovuosi koostuu 12:sta 30 päivän kuukaudesta, jotka jaetaan 360:lla. Kun Korkojakson ensimmäinen päivä on muu kuin kuukauden 30. tai 31. päivä ja Korkojakson viimeinen päivä on kuukauden 31. päivä, kuukautta ei muuteta 30-päiväiseksi. Korkojakson viimeisen päivän ollessa helmikuun viimeinen päivä, helmikuuta ei muuteta 30-päiväiseksi.
- f) "30E/360", jolloin korkovuosi koostuu 12:sta 30 päivän kuukaudesta (kuitenkin niin, että viimeisen Korkojakson viimeisen päivän ollessa helmikuun viimeinen päivä, ei helmikuuta muuteta 30-päiväiseksi), joka jaetaan 360:lla.
- g) Muu Lainakohtaisissa ehdoissa määritelty koronlaskuperuste.

Jollei Lainakohtaisissa ehdoissa muuta määrätä, käytetään koronlaskuperusteena "Todelliset/Todelliset (ICMA)" –menetelmää.

6.11 Pankkipäivä

"Pankkipäivä" tarkoittaa päivää, jolloin pankit ovat Helsingissä yleisesti avoinna, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä.

"TARGET-pankkipäivä" tarkoittaa päivää, jolloin TARGET-maksujärjestelmä (Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System) on toiminnassa.

6.12 Pankkipäiväolettama

Pankkipäiväolettama on Lainakohtaisissa ehdoissa määritelty soveltamisohje siitä, miten ehdoissa määritellyt koron, hyvityksen tai pääoman maksupäivät siirtyvät, jos ne eivät ole Pankkipäiviä.

a) Kiinteä korko

Kiinteäkorkoisessa Lainassa Koronmaksupäivän ollessa muu kuin Pankkipäivä, maksu siirtyy seuraavaan Pankkipäivään, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä. Koron maksuajankohdan siirtyminen ei vaikuta maksettavaan määrään ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä.

b) Vaihtuva korko

Vaihtuvakorkoiseen Lainaan sovellettava pankkipäiväolettamaa, jonka mukaan Koronmaksupäivä siirtyy, mikäli se ei ole Pankkipäivä, määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa seuraavasti:

"Seuraava": maksupäivä siirtyy seuraavaan Pankkipäivään;

"Sovellettu seuraava": maksupäivä siirtyy seuraavaan Pankkipäivään, paitsi jos seuraava Pankkipäivä on seuraavan kalenterikauden puolella, jolloin maksupäivä siirtyy edeltävään Pankkipäivään; tai

"Edeltävä": maksupäivä siirtyy edeltävään Pankkipäivään.

Koron maksuajankohdan siirtyminen vaikuttaa maksettavaan määrään, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä.

6.13 Osake- ja osakeindeksisidonnaiset Lainat

6.13.1 Osakesidonnaiset Lainat

Kaikkia tai osaa seuraavista ehdoista sovelletaan osakesidonnaiseen Lainaan, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa on niin määrätty. Seuraavissa ehdoissa isolla alkukirjaimella kirjoitetut termit on määritelty Lainakohtaisissa ehdoissa.

6.13.1.1 Markkinahäiriö

Markkinahäiriöllä tarkoitetaan kunkin Osakkeen osalta tilannetta, jossa

- a) Osakkeelta puuttuu päätöskurssi, tai
- b) kaupankäynti on keskeytetty tai sitä on rajoitettu tai jokin muu tapahtuma Laskenta-asiamiehen arvion mukaan haittaa tai häiritsee kaupankäyntiä tai markkina-arvojen saamista viimeisen tunnin aikana ennen Arvopaperipörssin varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa Arvopaperipörssissä tai Johdannaispörssissä ja tällaisella keskeytyksellä, rajoituksella tai tapahtumalla on Laskenta-asiamiehen arvion mukaan olennainen merkitys.

Markkinahäiriön katsotaan vallitsevan myös silloin, kun Arvopaperipörssi tai Johdannaispörssi aikaistaa normaalia varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa eikä kyseinen pörssi ole ilmoittanut aikaistamisesta viimeistään tuntia ennen aikaistettua varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa tai jos tämä on aikaisempi, tuntia ennen ajankohtaa, jolloin tarjoukset aikaistettua varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtana tapahtuvaa mahdollista toteutusta varten on viimeistään syötettävä pörssin kaupankäyntijärjestelmään.

6.13.1.2 Lähtö-Arvostuspäivän siirtyminen

Mikäli Lainakohtaisissa ehtoissa määritelty Lähtöpäivä on jonkin Osakkeen osalta Pörssihäiriöpäivä, siirtyy Lähtöpäivä kyseisen Osakkeen osalta seuraavaksi Aikataulun mukaiseksi Pörssipäiväksi edellyttäen, että tällainen päivä ei ole kyseisen Osakkeen osalta Pörssihäiriöpäivä. Mikäli vielä kahdeksantena (8.) Aikataulun mukaisena Pörssipäivänä välittömästi Lähtöpäivän jälkeen on kyseisen Osakkeen osalta Pörssihäiriöpäivä, on Laskenta-asiamiehen parhaaksi katsomallaan tavalla määritettävä kyseisen Osakkeen arvo sellaiseksi kuin se olisi ollut, mikäli kyseessä ei olisi ollut Pörssihäiriöpäivä.

Mikäli Arvostuspäivä on jonkin Osakkeen osalta Pörssihäiriöpäivä, siirtyy Arvostuspäivä kyseisen Osakkeen osalta seuraavaksi Aikataulun mukaiseksi Pörssipäiväksi edellyttäen, että tällainen päivä ei ole kyseisen Osakkeen osalta jokin muu Arvostuspäivä eikä Pörssihäiriöpäivä. Mikäli vielä kahdeksantena (8.) Aikataulun mukaisena Pörssipäivänä välittömästi viimeisen Arvostuspäivän jälkeen on kyseisen Osakkeen osalta Pörssihäiriöpäivä tai jokin muu Arvostuspäivä, on Laskenta-asiamiehen parhaaksi katsomallaan tavalla määritettävä kyseisen Osakkeen arvo, vaikka tällainen päivä olisi jokin muu Arvostuspäivä, sellaiseksi kuin se olisi ollut, mikäli kyseessä ei olisi ollut Pörssihäiriöpäivä.

6.13.1.3 Korjaus Osakkeen arvoon

Jos Arvopaperipörssi korjaa Osakkeen Lähtö- tai Arvostuspäivän Päätöskurssia sen julkaisemisen jälkeen ja tällaista korjausta koskeva ilmoitus julkaistaan kolmen (3) sellaisen päivän kuluessa alkuperäisestä ilmoituksesta, jolloin asianomainen Arvopaperipörssi julkaisee Osakkeen Päätöskurssin, mutta viimeisen Arvostuspäivän Päätöskurssin osalta kuitenkin viimeistään viimeisenä Arvostuspäivänä, muutetaan Osakkeen Päätöskurssia kyseisen Lähtöpäivän tai Arvostuspäivän osalta Osakekorin Arvonmuutoksen laskemista varten kyseistä korjausta vastaavasti.

6.13.1.4 Lainaehtojen korjaukset

Jos laina-aikana toteutetaan Osakkeeseen tai sen liikkeeseen laskeneeseen yhtiöön liittyvä järjestely tai toimenpide kuten esimerkiksi Osakkeen poistaminen Arvopaperipörssistä, Osakkeen splittaus, rahastoanti, uusmerkintä, arvopapereihin oikeuttavan instrumentin liikkeeseenlasku, lopettaminen, julkinen ostotarjous, sulautuminen, jakautuminen, konkurssi tai muu tapahtuma tai jos Osakkeen likviditeetti Arvopaperipörssissä vähenee olennaisesti ja tällaisella järjestelyllä, toimenpiteellä tai tapahtumalla on Laskenta-asiamiehen arvion mukaan vaikutus Osakkeen arvoon, Laskenta-asiamies voi, ilman Arvo-osuuden omistajien suostumusta, korjata lainaehtoja kyseistä muutosta vastaavasti. Lainaehdot korjattaessa voidaan soveltaa vakioitujen johdannaissovimusten ehtoihin tehtävissä korjauksissa noudatettavia periaatteita.

Korjaukset voivat vaikuttaa muun muassa Osakkeiden Lähtöarvoihin, Osakkeiden määrään ja muihin Hyvityksen laskemista koskeviin lainaehtoihin. Korjaus voi tarkoittaa myös sitä, että Osake korvataan toisella osakkeella tai toisilla osakkeilla. Liikkeeseenlaskijalla ei ole kuitenkaan velvollisuutta korvata Osaketta. Liikkeeseenlaskija ilmoittaa lainaehtojen korjaamisesta.

6.13.2 Osakeindeksisidonnaiset Lainat

Kaikkia tai osaa seuraavista ehdoista sovelletaan osakeindeksisidonnaiseen Lainaan, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa on niin määrätty. Seuraavissa ehdoissa isolla alku-kirjaimella kirjoitetut termit on määritelty Lainakohtaisissa ehdoissa.

6.13.2.1 Lähtö-/Päätymispäivän siirtyminen

Mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa määritelty Lähtö-/Päätymispäivä on jonkin Osakeindeksin osalta Pörssihäiriöpäivä, siirtyy se kyseisen Osakeindeksin osalta välittömästi seuraavaksi sellaiseksi Aikataulun mukaiseksi Pörssipäiväksi, joka ei ole Pörssihäiriöpäivä. Mikäli vielä kahdeksaskin (8.) alkuperäisen Lähtö-/Päätymispäivän jälkeinen Aikataulun mukainen Pörssipäivä on Pörssihäiriöpäivä, on Laskenta-asiamiehen parhaaksi katsomallaan tavalla määritettävä Osakeindeksin arvo tällaisena kahdeksantena Pörssihäiriöpäivänä sellaiseksi kuin se olisi ollut, mikäli kyseinen päivä ei olisi ollut Pörssihäiriöpäivä, käyttäen laskennan perusteena ennen ensimmäistä Pörssihäiriöpäivää voimassa olleita Osakeindeksin laskenta-menetelmiä. Alkuperäisellä Lähtö-/Päätymispäivällä tarkoitetaan Aikataulun mukaista Pörssipäivää, joka olisi ollut Lähtö-/Päätymispäivä, jollei tällainen päivä olisi ollut Pörssihäiriöpäivä.

6.13.2.2 Markkinahäiriö

a) **Markkinahäiriö 1**

Markkinahäiriön katsotaan olevan Osakeindeksin osalta voimassa, kun kaupankäynti on keskeytetty tai sitä on rajoitettu tai jokin tapahtuma Laskenta-asiamiehen arvion mukaan haittaa tai häiritsee kaupankäyntiä tai markkina-arvojen saamista viimeisen tunnin aikana ennen varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa

- a) Arvopaperipörss(e)issä sellaisten kyseiseen Osakeindeksiin sisältyvien osakkeiden osalta, jotka Laskenta-asiamiehen arvion mukaan muodostavat vähintään 20 % Osakeindeksin arvosta, tai
- b) Johdannaispörss(e)issä kyseiseen Osakeindeksiin sidonnaisilla optio- tai futuurisopimuksilla

ja Laskenta-asiamies arvioi, että tällaisella keskeytyksellä, rajoituksella tai tapahtumalla on olennainen merkitys.

Markkinahäiriön katsotaan olevan voimassa myös, mikäli Arvopaperipörssi(t), jo(i)ssa käydään kauppaa osakkeilla, jotka Laskenta-asiamiehen arvion mukaan muodostavat vähintään 20 % kyseisen Osakeindeksin arvosta, tai Johdannaispörssi(t) aikaistaa/aikaistavat normaalia varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa ei(vät)kä kyseinen/kyseiset pörssi(t) ole ilmoittanut/ilmoittaneet aikaistamisesta viimeistään tuntia ennen aikaistettua varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa tai jos tämä on aikaisempi, tuntia ennen ajankohtaa, jolloin tarjoukset aikaistettua varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtana tapahtuvaa mahdollista toteutusta varten on viimeistään syötettävä pörssin kaupankäyntijärjestelmään.

b) Markkinahäiriö 2

Markkinahäiriön katsotaan olevan Osakeindeksin osalta voimassa, kun kaupankäynti on keskeytetty tai sitä on rajoitettu tai jokin tapahtuma Laskenta-asiamiehen arvion mukaan haittaa tai häiritsee kaupankäyntiä tai markkina-arvojen saamista viimeisen tunnin aikana ennen Arvopaperipörssi(e)n varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa

- a) Arvopaperipörssi(e)issä sellaisten Osakeindeksiin sisältyvien osakkeiden osalta, jotka Laskenta-asiamiehen arvion mukaan muodostavat vähintään 20 % Osakeindeksin arvosta, tai
- b) Johdannaispörssi(e)issä Osakeindeksiin sidonnaisilla optio- tai futuuri-sopimuksilla

ja Laskenta-asiamies arvioi, että tällaisella keskeytyksellä, rajoituksella tai tapahtumalla on olennainen merkitys.

Markkinahäiriön katsotaan olevan voimassa myös, mikäli Arvopaperipörssi(t), jo(i)ssa käydään kauppaa osakkeilla, jotka Laskenta-asiamiehen arvion mukaan muodostavat vähintään 20 % kyseisen Osakeindeksin arvosta, tai Johdannaispörssi(t) aikaistaa/aikaistavat normaalia varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa ei(vät)kä kyseinen/kyseiset pörssi(t) ole ilmoittanut/ilmoittaneet aikaistamisesta viimeistään tuntia ennen aikaistettua varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtaa tai jos tämä on aikaisempi, tuntia ennen ajankohtaa, jolloin tarjoukset aikaistettua varsinaisen kaupankäynnin päättymisajankohtana tapahtuvaa mahdollista toteutusta varten on viimeistään syötettävä pörssin kaupankäyntijärjestelmään.

6.13.2.3 Osakeindeksiä laskevan ja julkaisevan yhteisön vaihtuminen, Osakeindeksin korvaaminen

Jos Osakeindeksiä laskevan ja/tai julkaisevan yhteisön sijasta sitä alkaa laskea ja/tai julkaista jokin toinen yhteisö, jonka Laskenta-asiamies hyväksyy Osakeindeksin laskijaksi ja/tai julkaisijaksi, käytetään Indeksihyvitystä laskettaessa Laskenta-asiamiehen hyväksymän uuden yhteisön laskemaa ja/tai julkaisemaa aikaisemmin voimassa ollutta Osakeindeksiä. Jos Osakeindeksiä laskeva ja/tai julkaiseva yhteisö korvaa Osakeindeksin vastaavalla uudella Osakeindeksillä, jonka laskentamenetelmät Laskenta-asiamiehen mielestä riittävästi vastaavat aikaisemmin käytettyjä, käytetään Indeksihyvitystä laskettaessa korvaavaa uutta Osakeindeksiä.

6.13.2.4 Osakeindeksin muutokset

Jos ennen Päättymispäivää tai Päättymispäivänä Osakeindeksin laskentakaavaa tai -tapaa muutetaan olennaisesti tai Osakeindeksiä muutoin muutetaan olennaisesti ja Laskenta-asiamies arvioi tällaisella muutoksella olevan olennainen merkitys Indeksihyvityksen laskemiselle, on Laskenta-asiamiehen Indeksihyvityksen laskemista varten laskettava Osakeindeksin arvo muutoksen jälkeisten Lähtö-/Arvostus-/Päättymispäivien osalta käyttäen laskennan perusteena ennen muutosta viimeksi lasketun ja julkaistun ja voimassa olleen Osakeindeksin laskentamenetelmiä ja koostumusta.

6.13.2.5 Osakeindeksin lakkauttaminen

Mikäli Osakeindeksiä laskeva ja julkaiseva yhteisö lakkauttaa Osakeindeksin eikä edellä mainittua korvaavaa uutta Osakeindeksiä ole, on Laskenta-asiamiehen laskettava puuttuva Osakeindeksin arvo Lähtö-/Arvostus-/Päätymispäiville käyttäen laskennan perusteena ennen lakkauttamista voimassa olleita Osakeindeksin laskentamenetelmiä ja koostumusta.

6.13.2.6 Korjaus Osakeindeksin arvoon

Mikäli Osakeindeksin arvoa Lähtö-/Arvostus-/Päätymispäivän osalta korjataan arvon julkaisemisen jälkeen ja tällaista korjausta koskeva ilmoitus julkaistaan kolmen sellaisen päivän kuluessa, jolloin Osakeindeksin arvoa laskeva ja julkaiseva yhteisö laskee ja julkaisee Osakeindeksin arvon, Päätymispäivän tai viimeisen Arvostuspäivän osalta kuitenkin tällaisena Päätymispäivänä tai viimeisenä Arvostuspäivänä, muutetaan Osakeindeksin arvoa kyseisen Lähtö-/Arvostus-/Päätymispäivän osalta Indeksihyvityksen laskemista varten kyseistä korjausta vastaavasti.

6.13.3 Liikkeeseenlaskijan oikeus ennaikaiseen takaisinmaksuun Suojausinstrumentin päättymisen perusteella

Liikkeeseenlaskija tekee kansainvälisillä johdannaismarkkinoilla toimivan osapuolen kanssa johdannaissopimuksen ("Suojausinstrumentti"), jolla suojataan Lainan Indeksihyvitykseen liittyvää markkinariskiä. Jos Suojausinstrumentti päättyy siksi, että Suomen tai jonkun muun maan lain, viranomais määräyksen tai oikeus- tai viranomaiskäytännön muutoksen johdosta Suojausinstrumentti tai sen kohde-etuuden omistaminen, hankkiminen tai luovuttaminen on tullut Suojausinstrumentin osapuolelle lainvastaiseksi, Liikkeeseenlaskijalla on oikeus maksaa Laina ennaikaisesti takaisin lainaehtojen mukaisesti.

Liikkeeseenlaskijan on ilmoitettava ennaikaisesta takaisinmaksusta Arvo-osuuden omistajille vähintään viisi Pankkipäivää ennen takaisinmaksua.

Jos Laina maksetaan ennaikaisesti takaisin, Liikkeeseenlaskija maksaa Arvo-osuuden omistajille Laskenta-asiamiehen hyvän markkinatavan mukaisesti määrittelemän Lainalla Suojausinstrumentin päättymishetkellä olevan markkina-arvon, joka voi olla yli tai alle Lainan nimellisarvon. Laskenta-asiamies määrittää, mikä osuus kyseisestä markkina-arvosta on Lainakohtaisten ehtojen mukaista Hyvitystä/Indeksihyvitystä.

6.14 Laskenta-asiamies

Lainakohtaisissa ehdoissa mainittu Laskenta-asiamies on OKO Pankki Oyj, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa ole toisin määrätty. Laskenta-asiamiehen on vahvistettava kaikki Laskenta-asiamiehen vahvistettavaksi näiden ehtojen mukaan kuuluvat tiedot ja yksityiskohdat. Laskenta-asiamiehen tällaisista tiedoista ja yksityiskohdista tekemät päätökset sitovat arvo-osuuksien omistajia sillä edellytyksellä, ettei ilmeisiä virheitä ole todettu. Laskenta-asiamies ei vastaa Takaisinmaksumäärän laskemiseen käytettävien muuttujien laskennassa tai levittämisessä tapahtuneesta virheestä tai laiminlyönnistä.

6.15 Pääoman ja koron ja/tai hyvityksen maksu

Arvo-osuusmuotoisen Lainan korko/hyvitys ja pääoma maksetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja arvo-osuustileistä annettujen lakien ja APK:n sääntöjen ja päätösten mukaisesti sille, jolla arvo-osuustilitietojen mukaan on maksupäivänä oikeus vastaanottaa suoritus. Lainan koron/ hyvityksen ja pääoman maksuun sovelletaan pankkipäiväolettamaa. Liikkeeseenlaskijaa vastaan ei voida esittää maksua koskevia huomautuksia, jos maksu on ajoissa suoritettu tilinhoitajayhteisölle.

Paperimuotoisen Lainan korko/hyvitys ja pääoma maksetaan Lainakohtaisissa ehdoissa määriteltynä päivinä paperimuotoisen velkakirjan haltijalle velkakirjoihin liitettyjä erääntyneitä maksulippuja vastaan. Lainan koron ja pääoman maksuun sovelletaan pankkipäiväolettamaa. Erääntyneet maksuliput lunastetaan Osuuspankkikeskus Osk:n jäsenosuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n kontto-reissa.

6.16 Erääntyneiden suoritusten vanhentuminen

Ellei erääntynyttä suoritusta ole vaadittu maksettavaksi kolmen (3) vuoden kuluessa erääntymisestä, oikeus maksun saantiin on rauennut. Paperimuotoisiin velkakirjoihin liittyvien maksulippujen osalta vaade on esitettävä viiden (5) vuoden kuluessa erääntymisestä.

6.17 Ennenaikainen takaisinmaksu

Lainakohtaisissa ehdoissa voidaan määritellä Liikkeeseenlaskijan oikeus ja/tai velvollisuus Lainan ennenaikaiseen takaisinmaksuun tai Lainan velkojan oikeus vaatia lainan ennenaikaista takaisinmaksua. Takaisinmaksettavalle pääomalle ei kerry korkoa/hyvitystä takaisinmaksupäivän jälkeiseltä ajalta. Ennenaikaisen takaisinmaksuoikeuden käyttämisestä on ilmoitettava Lainan velkojille kolmekymmentä (30) päivää ennen takaisinmaksupäivää kohdan "Ilmoitukset" mukaisesti, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä.

6.18 Lainan takaisinosto

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus ostaa markkinoilta tai muutoin erikseen sovittavaan hintaan liikkeeseen laskemiaan velkakirjoja takaisin ennen niiden eräpäivää, debentuureja kuitenkin vain Rahoitustarkastuksen luvalla. Liikkeeseenlaskijalla on oikeus myydä edelleen tai kuolettaa markkinoilta takaisin ostamansa velkakirjat.

6.19 Velkojienkokous

OKOn hallituksella on oikeus kutsua koolle arvo-osuuden omistajien tai velkakirjan haltijoiden (kummatkin erikseen tai yhdessä "Velkakirjan haltijat") kokous ("Velkojienkokous") päättämään Lainan ehtojen muuttamisesta taikka muista jäljempänä mainituista seikoista.

Kokouskutsu Velkojienkokoukseen on julkaistava vähintään kymmenen (10) päivää ennen kokouspäivää kohdassa "Ilmoitukset" määrättyllä tavalla. Kokouskutsussa on mainittava kokouksen aika, paikka ja asialista sekä miten Velkakirjan haltijan on meneteltävä voidakseen osallistua kokoukseen.

Velkojienkokous on pidettävä Helsingissä ja OKO nimeää kokouksen puheenjohtajan.

Velkojienkokous on päätösvaltainen, jos läsnä on vähintään kaksi (2) henkilöä, jotka yhdessä edustavat vähintään viittäkymmentä (50) % Lainan liikkeellä olevasta pääomamäärästä. Mikäli Velkojienkokous ei ole päätösvaltainen kolmenkymmenen (30) minuutin kuluessa kokouskutsun mukaisesta alkamisajankohdasta, kokouksen asialistan käsittely voidaan OKOn pyynnöstä lykätä uuteen Velkojienkokoukseen, joka voidaan pitää aikaisintaan neljäntoista (14) päivän ja viimeistään kahdenkymmenen kahdeksan (28) päivän kuluttua OKOn nimeämässä paikassa. Uusi Velkojienkokous on päätösvaltainen, jos läsnä on vähintään kaksi (2) henkilöä, jotka yhdessä edustavat vähintään kymmentä (10) % lainan liikkeellä olevasta pääomamäärästä.

Kokouskutsu lykättyyn uuteen Velkojienkokoukseen on julkaistava samalla tavalla kuin kutsu alkuperäiseen kokoukseen. Kutsussa on lisäksi mainittava kokouksen päätösvaltaisuuden edellytykset.

Velkakirjan haltijoiden äänioikeus velkojienkokouksessa määräytyy velkakirjojen pääomamäärän perusteella. Liikkeeseenlaskijalla tai sen konserniin kuuluvilla yhtiöillä ei ole äänioikeutta Velkojienkokouksessa. Velkojienkokouksen päätös edellyttää vähintään kahta kolmasosaa (2/3) annetuista äänistä.

OKOn edustajilla ja/tai sen valtuuttamilla henkilöillä on Velkojienkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

Velkojienkokouksella on oikeus päättää OKOn esityksestä Velkakirjan haltijoita sitovasti:

- Lainaehtojen muuttamisesta tai
- suostumuksen antamisesta väliaikaiseen poikkeamiseen Lainaehdoista.

Kaikkien Velkakirjan haltijoiden omistajien suostumusta edellyttävät kuitenkin:

- Lainan pääoman ja/tai koron/hyvityksen alentaminen;
- laina-ajan pidentäminen;
- Velkojienkokouksen päätösvaltaisuuden edellytysten muuttaminen tai/ja
- Velkojienkokouksen päätöksen enemmistövaatimuksen muuttaminen.

Suostumus voidaan antaa Velkojienkokouksessa tai muulla todistettavalla tavalla.

Velkojienkokous voi päätöksellään oikeuttaa nimetyn henkilön toteuttamaan Velkojienkokouksen päätöksen voimaansaattamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Velkojienkokouksen päätökset sitovat kaikkia Velkakirjan haltijoita riippumatta siitä, ovatko he olleet läsnä Velkojienkokouksessa ja riippumatta siitä, onko Velkojienkokouksen päätöksestä tehty merkintä heidän velkakirjoihinsa. Paperimuotoisten Velkakirjojen haltijat ovat kuitenkin velvolliset viipymättä toimittamaan velkakirjat Liikkeeseenlaskijalle tai sen määräämälle, joka tekee velkakirjoihin asianomaiseen kohtaan merkinnän Velkojienkokouksen päätöksestä. Arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen laskettua Lainaa koskeva päätös katsotaan saatetuksi velkojien tietoon, kun se on tallennettu APK:ssa ylläpidettävälle liikkeeseenlaskutilille. Lisäksi Velkakirjojen haltijat ovat velvollisia ilmoittamaan velkakirjan siirronsaajille Velkojienkokouksen päätöksestä.

6.20 Ilmoitukset

Lainaa koskevat ilmoitukset ja kutsut saatetaan velkakirjojen haltijoiden tietoon julkaisemalla ilmoitus Helsingin Sanomissa tai muussa Liikkeeseenlaskijan päättämässä valtakunnallisessa päivälehdessä tai muulla todistettavalla tavalla. Arvo-osuusmuotoisessa Lainassa ilmoitukset voidaan antaa velkojien tietoon myös arvo-osuusjärjestelmän kautta. Ilmoituksen katsotaan tulleen velkakirjan haltijoiden tietoon, kun se on julkaistu tai annettu edellä mainitulla tavalla.

6.21 Ylivoimainen este

Liikkeeseenlaskija, Maksuasiamies, Laskenta-asiamies ja OP-ryhmä eivät vastaa vahingosta, joka aiheutuu ylivoimaisesta esteestä (force majeure) tai vastaavanlaisesta syystä johtuvasta toiminnan kohtuuttomasta vaikeutumisesta.

Tällainen vastuusta vapauttava este voi olla esimerkiksi:

- sota tai sen uhka, terroriteko, kapina tai mellakka tai muu kansalaislevottomuus;
- Liikkeeseenlaskijasta, Maksuasiamiehestä, Laskenta-asiamiehestä tai OP-ryhmästä riippumaton häiriö postinkulussa, puhelinliikenteessä, automaattisessa tietojenkäsittelyssä, tiedonsiirrossa, muussa sähköviestinnässä tai sähkön saannissa;
- tulipalon tai siihen verrattavan muun onnettomuuden aiheuttama keskeytys tai viivästys Liikkeeseenlaskijan tai OP-ryhmän toiminnassa;
- työtaistelutoimi, kuten lakko, sulku, saarto tai boikotti riippumatta siitä, ovatko Liikkeeseenlaskija tai OP-ryhmä siihen osallisena;
- Liikkeeseenlaskijasta tai OP-ryhmästä riippumaton viranomaisen toimenpide tai
- muu näihin verrattava ylivoimainen este tai vastaavanlaisesta syystä johtuva Liikkeeseenlaskijan toiminnan kohtuuton vaikeutuminen.

6.22 Vakuus

Lainalle ei ole asetettu vakuutta, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa ole toisin määrätty.

6.23 Muut ehdot

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus tehdä Ohjelman ja/tai Lainan ehtoihin tarkoituksenmukaisia muutoksia, jotka eivät heikennä velkakirjan haltijoiden asemaa, ilman Yleisten lainaehtojen kohdan "Velkojienkokous" mukaista velkojienkokouksen suostumusta. Liikkeeseenlaskijan on ilmoitettava muutoksista velkakirjojen haltijoille kohdan "Ilmoitukset" mukaisesti.

Tällaisia muutoksia voivat olla esimerkiksi:

- paperimuotoisena velkakirjana liikkeeseen lasketun Lainan liittäminen arvo-osuusjärjestelmään; tai
- arvo-osuusjärjestelmän kehittymisestä johtuvat muutokset.

6.24 Sovellettava laki ja riitaisuudet

Ohjelmaan, yksittäisiin Lainoihin ja velkakirjoihin sovelletaan Suomen lakia ja näistä aiheutuvat riitaisuudet ratkaistaan Helsingin käräjäoikeudessa. Jos kantaja on kuluttaja, hän voi nostaa kanteen sen paikkakunnan alioikeudessa, jonka tuomio-piirissä hänellä on asuinpaikka.

7 YLEISET TIEDOT LIIKKEESEENLASKUISTA

7.1 Merkintäpaikat

Ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä, merkintäpaikkoina toimivat Osuuspankkikeskus Osk:n jäsenosuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n konttorit sekä OP 0100 0500 puhelinpalvelu. OP puhelinpalvelun kautta merkinnän tekevällä on oltava henkilökohtainen osuuspankin puhelinpalvelusopimus. Merkintäpaikkana toimivat myös OP-ryhmän Internet-sivut osoitteessa www.op.fi/joukkolainat ja www.oko.fi/joukkolainat, jolloin merkinnän tekevällä tulee olla osuuspankin verkkopalvelusopimus. Institutionaaliset sijoittajat (merkintä yli 100.000 euroa tai sen vasta-arvo muussa valuutassa) voivat tehdä merkinnän myös OKOn Raha-, valuutta- ja velkapääomamarkkinat -osastossa.

7.2 Merkintöjen maksu

Merkittäessä maksetaan lainaosuuden nimellisarvo kerrottuna merkintäajankohdan emissiokurssilla sekä liikkeeseenlaskupäivän jälkeen merkittäessä nimellismäärälle Lainakohtaisten ehtojen mukaan kertynyt korko liikkeeseenlaskupäivän ja merkintäpäivän väliseltä ajalta. Merkitsijöiltä ei veloiteta erillisiä merkintäkuluja, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä.

OP-ryhmän Internet-palvelun kautta merkinnän tekevän tulee maksaa se merkinnän yhteydessä elektronisen pankkiyhteyden avulla.

Institutionaalisten sijoittajien merkintöjen maksusta annetaan erilliset ohjeet.

Lainakohtaisissa ehdoissa voidaan merkintöjen maksu määritellä edellä olevasta poikkeavaksi.

7.3 Merkintöjen hyväksyminen ja menettely yli- ja alimerkintätilanteessa

OKolla on oikeus osittain tai kokonaisuudessaan hyväksyä tai hylätä sijoittajien tekemät merkinnät.

OKO voi yli- tai alimerkintätilanteessa päättää toimenpiteistä kuten mahdollisista merkintöjen pienentämisistä, Lainan määrän korottamisesta tai alentamisesta, merkintäajan jatkamisesta tai Lainan merkinnän keskeyttämisestä. Merkintää ei voida kuitenkaan keskeyttää ensimmäisen päivän aikana. Lainan lopulliseksi määräksi tulee merkitty määrä.

7.4 Emissiokurssi ja efektiivinen tuotto

Lainan emissiokurssi voi olla vaihtuva tai kiinteä ja se määritellään Lainakohtaisissa ehdoissa. Vaihtuva emissiokurssi ja emissiokurssin mukaan määräytyvä efektiivinen tuotto ilmoitetaan kulloinkin merkintäpaikoissa. Lainan efektiivinen vuotuinen tuotto nousee emissiokurssia laskettaessa ja vastaavasti laskee emissiokurssia nostettaessa.

Liikkeeseenlaskija varaa oikeuden määritellä emissiokurssin tapauskohtaisesti. OKolla on oikeus tarjota Lainaa valitsemilleen kohderyhmille (esim. OP-ryhmään kuuluvien luottolaitosten jäsen- tai etuasiakkaille) korkeampaan tuottoon kuin muille merkitsijöille.

Lainan tuotto lasketaan markkinoilla yleisesti käytössä olevalla nykyarvomenetelmällä.

$$P_{gross} = \sum_{i=0}^{N-1} \frac{C}{(1+r)^{i+d/act}} + \frac{100\%}{(1+r)^{N-1+d/act}}$$

P_{gross} = joukkovelkakirjalainan bruttohinta

(= nettohinta + kertyneet korot)

C = lainan nimelliskorko prosentteina nimellisarvosta

d = aika päivinä arvopäivästä seuraavaan koronmaksupäivään

N = jäljellä olevien kassavirtojen lukumäärä

r = diskonttokorko eli joukkovelkakirjalainan tuotto prosentteina

act = kalenterivuoden todelliset päivät

7.5 Duraatio

Vuosina ilmoitettava duraatio tarkoittaa Lainan koron ja pääoman maksujen nykyarvoilla painotettua laina-ajan keskiarvoa. Duraatio kuvaa Lainan korkoriskiä. Korkoriski aiheutuu siitä, että velkakirjan arvo muuttuu markkinakoron muutoksen seurauksena. Korkoriski voi realisoitua silloin, kun sijoittaja ei pidä Lainaa laina-ajan loppuun saakka, vaan myy sen sitä ennen. Jos yleinen korkotaso on noussut merkintähetken ja myynti hetken välisenä aikana, Lainan pääoma-arvo on laskenut. Tämän riskin kääntöpuolena on mahdollisuus lainan arvonnousuun. Duraation laskennassa on käytetty Macaulay'n kaavaa:

$$Dur_{Mac} = \frac{1}{P_{gross}} \left[\sum_{i=0}^{N-1} \frac{C \cdot (i+d/act)}{(1+r)^{i+d/act}} + \frac{(C+100\%) \cdot (N-1+d/act)}{(1+r)^{N-1+d/act}} \right]$$

P_{gross} = joukkovelkakirjalainan bruttohinta

(= nettohinta + kertyneet korot)

C = lainan nimelliskorko prosentteina nimellisarvosta

d = aika päivinä arvopäivästä seuraavaan koronmaksupäivään

N = jäljellä olevien kassavirtojen lukumäärä

r = diskonttokorko eli joukkovelkakirjalainan tuotto prosentteina

act = kalenterivuoden todelliset päivät

7.6 Merkintä- ja muut sitoumukset

Lainalle ei ole asetettu merkintäsitoumusta tai muita liikkeeseenlaskuun liittyviä sitoumusta ellei Lainakohtaisissa ehtoissa ei ole toisin määrätty.

7.7 Verotus

Liikkeeseenlaskija tai sen valtuuttama perii maksettavasta korosta ja/tai hyvityksestä kulloinkin voimassaolevien lakien ja veroviranomaisten määräysten ja ohjeiden perusteella maksettavaksi määrätyn veron.

Voimassaolevan lain mukaan korkotulosta ja siihen rinnastettavasta hyvityksestä perittävä lähdevero on 28 prosenttia. Korkotulon ja siihen rinnastettavan hyvityksen lähdeverotus koskee Suomessa yleisesti verovelvollisia luonnollisia henkilöitä tai kotimaisia kuolinpesiä. Korkotulo tai hyvitys, josta on peritty lähdeveroa, ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa. Korkotuloa tai siihen rinnastettavaa hyvitystä, josta on peritty lähdeveroa, ja velkakirjan pääomaa ei ilmoiteta veroilmoituksessa.

Jos velkakirjat myydään laina-aikana, verotetaan mahdollista luovutusvoittoa ja saatua kertynyttä korkoa tai hyvitystä (jälkimarkkinahyvitys) pääomatulona. Pääomatulosta maksetaan vuonna 2006 veroa 28 prosenttia.

Pankki tai muu arvopaperinvälittäjä toimittaa maksettavasta jälkimarkkinahyvityksestä pääomaveron mukaisen ennakonpidätyksen. Kun velkakirjoja merkitään tai ostetaan laina-aikana, maksettu jälkimarkkinahyvitys voidaan vähentää verotuksessa pääomatuloista tai niiden puuttuessa tuloverolain sallimissa rajoissa ansiotulojen verosta. Maksettua jälkimarkkinahyvitystä ei voi vähentää lähdeveronalaisista korkotuloista..

Saatu jälkimarkkinahyvitys, josta on toimitettu ennakonpidätys, tarkistetaan esitetyistä veroilmoituksista. Myös maksettu jälkimarkkinahyvitys tarkistetaan esitetyistä veroilmoituksista. Pankki tai muu arvopaperinvälittäjä toimittaa saaduista ja maksetuista jälkimarkkinahyvityksistä tiedot verohallinnolle verotusta varten. Pankin tai välittäjän ilmoittamat tiedot tarkistetaan esitetyistä veroilmoituksista ja mahdolliset puutteet tai virheet korjataan. Mahdollinen luovutusvoitto on tulonsaajan itse ilmoitettava veroilmoituksessaan, samoin mahdollinen luovutustappio.

Mahdollinen luovutustappio voidaan vähentää vain myyntivuonna ja sitä seuraavina kolmena vuonna saaduista luovutusvoitoista.

Edellä olevat verotusta koskevat tiedot perustuvat Ohjelmaesitteen laatimispäivänä voimassa olleeseen lainsäädäntöön.

7.8 Jälkimarkkinat

Tämän ohjelman alla liikkeeseen laskettavia Lainoja voidaan hakea arvopaperipörssiin kaupankäynnin kohteeksi.

Osuuspankkikeskus Osk:n jäsenosuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n kontoreissa otetaan vastaan Lainaa koskevia osto- ja myyntitarjouksia. Private placement -tyyppisiä lainoja koskevia osto- ja myyntitarjouksia otetaan vastaan OKOn Raha-, valuutta- ja velkapääomamarkkinat -osastolla.

7.9 Arvo-osuuksien kirjaamien tai velkakirjojen toimittaminen

Arvo-osuusmuotoisessa Lainassa arvo-osuudet kirjataan merkitsijöiden ilmoittamalle arvo-osuustilille viimeistään viidentenä Pankkipäivänä merkinnästä arvo-osuusjärjestelmästä annettujen lakien sekä APK:n sääntöjen ja määräysten mukaisesti, ellei Lainakohtaisissa ehdoissa toisin määrätä.

Paperimuotoisessa lainassa annetaan maksetusta merkinnästä merkintätodistus. Lopulliset velkakirjat toimitetaan merkintätodistusta vastaan.

8 LAINAKOHTAISTEN EHTOJEN MALLI

Nämä Lainakohtaiset ehdot muodostavat yhdessä OKO Pankki Oyj:n 7.6.2006 päivätyn joukkovelkakirjaohjelman (Ohjelmaesite) Yleisten lainaehtojen kanssa tämän Lainan ehdot. Yleisiä lainaehtoja sovelletaan, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa ei ole toisin määrätty. Saadaksean täydelliset tiedot Liikkeeseenlaskijasta ja tarjouksesta sijoittajan on tutustuttava sekä Ohjelmaesitteeseen että näihin Lainakohtaisiin ehtoihin. Lainakohtaisissa ehdoissa on merkitty termillä "alustava" ne kohdat, jotka vahvistetaan [] viimeistään liikkeeseenlaskupäivänä.

OKO Pankki Oyj ("OKO", "Liikkeeseenlaskija") laskee liikkeeseen [yleisölle merkittäväksi tarkoitetun tai private placement –tyyppisen] joukkovelkakirjalainan.

Lainan nimi:	[]
Liikkeeseenlaskija:	OKO Pankki Oyj
Lainan pääjärjestäjä:	OKO Pankki Oyj
Maksuasiamies:	OKO Pankki Oyj
Laskenta-asiamies:	[Laskenta-asiamiehenä toimii OKO Pankki Oyj Ohjelmaesitteen kohdan 6.14 mukaisesti.]
Kohde-etuus:	[]
Lainan nimellisarvo:	Enintään/vähintään [] euroa/muuta valuuttaa (alustava)
Velkakirjojen muoto:	[Arvo-osuusmuotoinen/paperimuotoinen]
Velkakirjojen nimellisarvo ja minimimerkintä:	[]
Merkintäaika:	[]
Liikkeeseenlaskupäivä:	[]
Takaisinmaksupäivä:	[]
Takaisinmaksumäärä:	[]
Takaisinmaksutapa:	[]
Korko/hyvitys:	[]
Koronlaskuperuste:	[]
Koron vähimmäis-/enimmäismäärä:	[]
Koronmaksupäivä/hyvityksen maksupäivä:	[Vuosittain jälkikäteen xx.xx., ensimmäisen kerran xx.xx.200x.]

Pankkipäiväolettama:	[Mainitaan, jos kyseessä on vaihtuva viitekorko tai jos käytetään muuta kuin Yleisissä lainaehdoissa mainittua]
Lainan etuoikeusasema:	[Ei/Kyllä: Ks. Yleiset lainaehdot, kohta 6.5.]
Vakuus:	[Ei/Kyllä, selvitys vakuudesta]
Liikkeeseenlaskijan oikeus ennenaikaiseen takaisinmaksuun:	[Ei/Kyllä - määritellään ilmoituksen antamiselle varattu vähimmäisaika ja maksupäivä sekä Yleisten lainaehtojen kohdan Ennenaikainen takaisinmaksu mukaiset ja muut tarpeelliset tiedot. Mikäli ennenaikaisesti takaisinmaksettava määrä ei ole lainan pääoman nimellisarvo, ilmoitetaan maksettava määrä tai laskentakaava.]
Velkakirjan haltijan oikeus vaatia ennenaikaista takaisinmaksua:	[Ei/Kyllä - määritellään ilmoituksen antamiselle varattu vähimmäisaika ja maksupäivä sekä Yleisten lainaehtojen kohdan Ennenaikainen takaisinmaksu mukaiset ja muut tarpeelliset ehdot.]
Liikkeeseenlaskijan oikeus Lainan takaisinostoon:	[Kyllä/Ei]
Lainaehtojen lopullinen vahvistaminen:	[Ne lainaehdot, joita lopullisen vahvistamisen yhteydessä voidaan muuttaa koskevat Lainan [] määrittämiseen käytettävää []. Lopulliset lainaehdot vahvistetaan [] viimeistään ja ne ovat nähtävissä [] viimeistään merkintäpaikoissa sekä OP-ryhmän ja OKOn Internet -osoitteissa: www.op.fi/joukkolainat tai www.oko.fi/joukkolainat . Vahvistettaviin lainaehtoihin vaikuttaa [] mahdolliset muutokset.]
Ehto Lainan liikkeeseenlaskun toteuttamiselle:	[]

Ilmoitus liikkeeseenlaskun peruuttamisesta tai merkinnän keskeyttämisestä:

[Tieto liikkeeseenlaskun peruuttamisesta tai merkinnän keskeyttämisestä ylimerkinnän johdosta on saatavilla merkintäpaikoista sekä OP-ryhmän ja OKOn Internet-osoitteissa: www.op.fi/joukkolainat tai www.oko.fi/joukkolainat, viimeistään []. Mikäli liikkeeseenlasku peruutetaan tai merkintöjä leikataan, OKO maksaa merkinnästä maksetun rahamäärän takaisin merkitsijän ilmoittamalle tilille kolmen pankkipäivän kuluessa peruutuspäivästä lukien. Mikäli liikkeeseenlasku peruutetaan tai merkintä keskeytetään ylimerkinnän johdosta, OKO päättää sen lisäksi erikseen niistä toimenpiteistä, joihin ryhdytään Yleisten lainaehtojen kohdan 7.3 mukaisesti.]

[Osake- ja osakeindeksisidonnaiset Lainat]**[Osakesidonnaiset Lainat]**

Markkinahäiriö:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.1.1 soveltuu/ei sovellu]
Lähtö-/Arvostuspäivän siirtyminen:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.1.2 soveltuu/ei sovellu]
Korjaus Osakkeen arvoon:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.1.3 soveltuu/ei sovellu]
Lainaehtojen korjaukset:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.1.4 soveltuu/ei sovellu]

[Osakeindeksisidonnaiset Lainat]

Lähtö-/Päättymispäivän siirtyminen: Markkinahäiriö	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.2.1 soveltuu/ei sovellu] [Ohjelmaesitteen kohdan 6.13.2.2 mukainen Markkinahäiriö 1/Markkinahäiriö 2 soveltuu/ei sovellu]
Osakeindeksiä laskevan ja julkaisevan yhteisön vaihtuminen, Osakeindeksin korvaaminen:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.2.3 soveltuu/ei sovellu]
Osakeindeksin muutokset:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.2.4 soveltuu/ei sovellu]
Osakeindeksin lakkauttaminen:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.2.5 soveltuu/ei sovellu]
Korjaus Osakeindeksin arvoon:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.2.6 soveltuu/ei sovellu]
Liikkeeseenlaskijan oikeus ennaikaiseen takaisinmaksuun Suojausinstrumentin päättymisen perusteella:	[Ohjelmaesitteen kohta 6.13.3 soveltuu/ei sovellu]

Muut ehdot**Tiedot liikkeeseenlaskusta**

Päätökset ja valtuudet, joiden nojalla laina lasketaan liikkeeseen:	[].
Liikkeeseenlaskun luonne:	[Yksittäinen laina/sarjalaina/muu]
Merkintäoikeudet:	[]
Merkintäpalkkio:	[Ei/Kyllä [määritellään merkintäpalkkion määrä]]
Arvo-osuuksien kirjaaminen ja velkakirjojen toimittaminen:	[]
Emissiokurssi:	[]
Merkinnän maksu:	Kokonaisuudessaan merkittäessä
Lainan efektiivinen tuotto ja duraatio:	[]
Merkintäsitoumukset:	[Ei/Kyllä [kuka ja milloin]]
Arvio Liikkeeseenlaskijalle kertyvän pääoman määrästä sekä suunniteltu käyttötapa:	Liikkeeseenlaskijalle kertyy arviolta __% merkitystä nimellispääomasta liikkeeseenlaskuun liittyvien palkkioiden ja kulujen jälkeen. Laino on osa Liikkeeseenlaskijan varainhankintaa.
Lainan ISIN-koodi:	[]
Pörssilistaus:	Kyllä / Ei
Ohjelmaesitteen saatavuus:	Ohjelmaesite sekä Ohjelman alla liikkeeseen lasketavien yksittäisten Lainojen Lainakohtaiset ehdot ja niihin liittyvät muut asiakirjat ovat maksutta saatavissa merkintäpaikoissa kunkin konttorin aukioloaikana sekä Internetissä osoitteissa www.oko.fi/joukkolainat ja www.op.fi/joukkolainat kaksi Pankkipäivää ennen Lainan merkintäajan alkamista.
Lainakohtaiset riskit:	[]

Helsingissä, xx. päivänä xxxxxkuuta 200x

OKO PANKKI OYJ

9 TIETOJA OKO PANKKI OYJ:STÄ

Tämän joukkovelkakirjaohjelman liikkeeseenlaskija on OKO Pankki Oyj (OKO). OKOn toiminimi on ruotsiksi OKO Bank Abp. Pankin toiminimi on muuttunut OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:stä OKO Pankki Oyj:ksi 1.6.2006. OKO perustettiin 14.5.1902 Helsingissä nimellä Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiö ja merkittiin Patentti- ja rekisterihallituksen pitämään kaupparekisteriin 14.7.1903. OKOn yritys- ja yhteisötunnus on 0199920-7 ja kotipaikka Helsinki. OKOn pääkonttori sijaitsee Helsingissä. OKOon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä. Pankin toimintakausi on kalenterivuosi. OKOn A-osake listattiin 1989 Helsingin Pörssiin. Pankin osoite on OKO Pankki Oyj, Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki ja puhelinnumero 010 252 011.

OKO-konsernin organisaatio perustuu liiketoimintoihin ja näihin kuuluviin liiketoiminta-alueisiin sekä konsernin ja liiketoimintojen tarvitsemiin keskitettyihin palveluihin ja tukitoimintoihin.

Konsernin liiketoiminnot ja niihin kuuluvat liiketoiminta-alueet ovat

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminta

- Yrityspankki
- Pääomamarkkinat
- Keskuspankkitoiminta (OP-ryhmä) ja varainhallinta
- Varainhoito

Vahinkovakuutustoiminta

- Yritysassiakkaat
- Yksityisasiakkaat
- Baltia

Konsernin ja sen liiketoimintojen ja liiketoiminta-alueiden tarvitsema sellainen ohjaus, kehittäminen, tuki ja palvelut, jotka ovat osaamis-, tehokkuus- tai riskienhallintasyistä keskitetty, on organisoitu konsernin taloudesta ja riskienhallinnasta vastaavaan toimintoon sekä vahinkovakuutuksen underwriting- ja korvaustoimintaan. Osa tukitoiminnoista, kuten sisäinen tarkastus, tietohallinto, viestintä, ulkoinen laskenta ja henkilöstöasiat, on keskitetty OPK-konsernitasolla.

OKO harjoittaa yhtiöjärjestyksen mukaan liikepankkina luottolaitostoinnasta annetussa laissa (30.12.1993/1607) tarkoitettua liiketoimintaa ja tarjoaa myös sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 3 §:n mukaisia sijoituspalveluja sekä mainitun lain 16 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua säilytys- ja hoitopalvelua. Muun liiketoimintansa ohella OKO toimii OP-ryhmän keskuspankkina ja vastaa ryhmän maksuvalmiudesta sekä hoitaa ryhmän kansainvälisen liiketoiminnan. Pankin erityistarkoituksena on keskusrahallaitoksena edistää ja tukea osuuspankkien ja muiden OP-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa. OKO keskittyy kotimaisten asiakkaiden palveluun ja tarjoaa näille monipuoliset rahoitus-, sijoitus- ja maksuliikeratkaisut myös kansainvälisesti. Ulkomaisille asiakkaille OKO tarjoaa pankkipalvelut näiden Suomeen ja lähialueille liittyvän liiketoiminnan tarpeisiin. Vahinkovakuutustoiminnassa yhtiö toimii myös Baltian maissa. OKO on ollut eurooppalaisten osuuspankkien yhteistyöryhmän Unico Banking Groupin jäsen yli 25 vuoden ajan. OKOlla on edustustot Pietarissa ja Tallinnassa ja Pohjolalla tytäryhtiöt Baltian maissa.

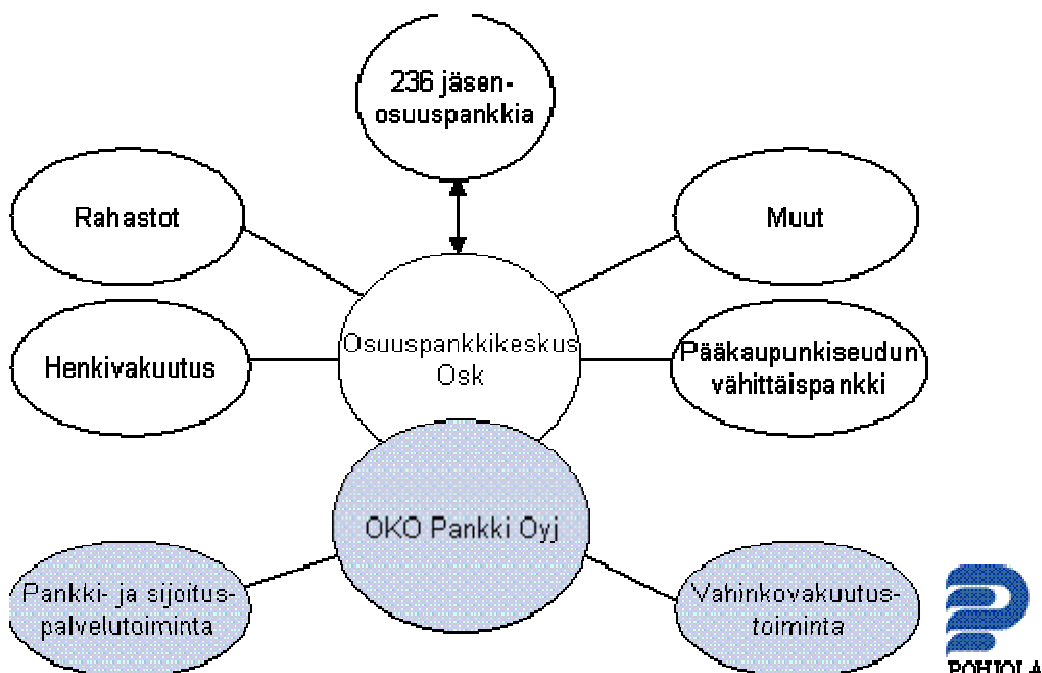
OKO-konsernissa työskenteli vuoden 2005 lopussa 3 254 henkilöä. Alkuvuoden 2006 aikana yritysjärjestelyjen seurauksena OKO-konsernin henkilöstömäärä supistui 3 254:stä 3 106 henkilöön.

OKO on julkisen valvonnan alainen luottolaitos ja sitä samoin kuin sen konserniin kuuluvia sijoituspalveluyrityksiä valvoo Rahoitustarkastus siten kuin rahoitusmarkkinoita koskevassa lainsäädännössä on säädetty. Konserniin kuuluvien vakuutusyhtiöiden toimintaa, riskinottoa ja vastuunkantokykyä valvoo Vakuutusvalvontavirasto. Konsernin Baltiassa olevat vahinkovakuutusyhtiöt ovat asianomaisten valtioiden viranomaisvalvonnan alaisia.

OP-ryhmän keskusyhteisö antaa osuuspankkilain nojalla jäsenluottolaitoksille, OKO mukaan lukien, ohjeita niiden toiminnasta maksuvalmiuden, vakavaraisuuden ja riskien hallinnan turvaamiseksi, minkä ohella OPK valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa osuuspankkilaissa todetulla tavalla. OPK voi lisäksi OKOn emoyhteisönä käyttää tähän asemaan perustuvaa omistajanohjausta OKOon nähden.

9.1 OKO osana OP-ryhmää

OP-ryhmä on osuuspankkilaissa erikseen säädelty taloudellinen yhteenliittymä, jonka muodostavat ryhmän keskusyhteisö OPK tytäryhtiöineen ja sen 236 jäsenosuuspankkia. OKO on OP-ryhmän keskusyhteisön OPK:n merkittävintä tytäryhtiö. OPK ja sen jäsenluottolaitokset, OKO mukaan lukien, ovat yhteisvastuussa niistä toistensa veloista ja sitoumuksista, joita ei saada suoritetuksi OPK:n tai sen jäsenluottolaitosten varoista. Lain mukaan OP-ryhmää valvotaan konsolidoidusti vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja asiakasriskien osalta.

9.2 Yhtiön hallinto

Yhtiökokous

OKOn ylin päättävä toimielin on yhtiökokous. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen mukaan varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat asiat, kuten tilinpäätöksen vahvistaminen, voitonjako sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valinta.

Hallitus

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Hallitus käsittelee yhtiön ja sen konsernin toiminnan kannalta laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät asiat.

OKOn hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi ja enintään kymmenen jäsentä. Hallituksen jäsenistä vähintään puolet tulee olla keskusyhteisö OPK:n johtokunnan jäseniä. Yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii OPK:n johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajana OPK:n johtokunnan varapuheenjohtaja.

Hallitukseen kuuluu tällä hetkellä 10 jäsentä, jotka ovat puheenjohtaja Antti Tanskanen, varapuheenjohtaja Reijo Karhinen, toimitusjohtaja Merja Auvinen, pankinjohtaja Erkki Böös, toimitusjohtaja Eino Halonen, pankinjohtaja Pekka Jaakkola, toimitusjohtaja Simo Kauppi, professori Satu Lähteenmäki, pankinjohtaja Heikki Vitie ja diplomi-insinööri Tom von Weymarn.

Hallitus on asettanut hallituksen vastuulle kuuluvien tehtävien valmistelua varten tarkastusvaliokunnan, palkitsemisvaliokunnan ja riskienhallintavaliokunnan. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan hallitus tekee päätökset valiokuntien valmistelun pohjalta.

Hallitus arvioi, että sen jäsenet Tom von Weymarn ja Satu Lähteenmäki ovat riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista.

Hallitukselle annettu valtuutus

Varsinainen yhtiökokous valtuutti 30.3.2006 yhtiön hallituksen yhden vuoden ajaksi yhtiökokouksesta lukien päättämään osakepääoman korottamisesta yhdellä tai useammalla uusmerkinnällä, yhden tai useamman vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ja/tai optio-oikeuksien antamisesta siten, että uusmerkinnässä merkittävien, vaihtovelkakirjoja vastaan annettavien ja optio-oikeuksien nojalla merkittävien uusien osakkeiden tulee olla A-sarjan osakkeita ja niiden yhteenlaskettu lukumäärä saa olla yhteensä enintään 36 miljoonaa kappaletta ja yhtiön osakepääomaa voidaan korottaa yhteensä enintään 75 702 781,08 eurolla.

Valtuutus käsittää myös oikeuden poiketa osakkeenomistajille kuuluvasta etuoikeudesta merkitä uusia osakkeita, vaihtovelkakirjoja ja optio-oikeuksia. Osakkeenomistajalle kuuluvasta merkintäetuoikeudesta voidaan poiketa vain yritys- ja yhteistoimintajärjestelyjen yhteydessä, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Päätöstä ei saa kuitenkaan tehdä yhtiön lähipiirin hyväksi.

Voimassaolevat käyttämättömät valtuutukset voivat korotusten yhteismäärältä ja annettujen osakkeiden yhteenlasketulta äänimäärältä vastata enintään viidesosaa yhtiökokouksen valtuutuspäätöksen ja hallituksen korotuspäätöksen ajankohtana rekisteröidystä osakepääomasta ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä.

Hallitus on oikeutettu valtuutuksen nojalla päättämään merkintähinnan määrittämisperusteista, merkintähinnasta ja muista merkintäehdoista sekä vaihtovelkakirjalainan tai optio-oikeuksien ehdoista.

Hallitus on oikeutettu myös päättämään, että uusmerkinnässä annettavia osakkeita, vaihtovelkakirjalainaa tai optio-oikeuksia voidaan merkitä apporrttiomaisuutta vastaan, käyttämällä kuittausoikeutta tai muutoin tietyin ehdoin.

Yhtiökokouksen 31.3.2005 johtokunnalle antama valtuutus peruutettiin käyttämättömänä.

Toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä

OKOlla on toimitusjohtaja, joka hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti ja huolehtii siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan tehtäviin kuuluvat konsernin liiketoiminnan johtaminen ja valvonta sekä hallituksessa käsiteltävien asioiden valmistelu ja hallituksen päätösten toimeenpano.

OKOn toimitusjohtaja on kauppatieteiden maisteri Mikael Silvennoinen ja toimitusjohtajan sijainen oikeustieteen kandidaatti, MBA Timo Ritakallio, osoite: Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki.

Toimitusjohtajaa avustaa konsernin johtoryhmä, jonka kokoonpano on tällä hetkellä seuraava:

- Mikael Silvennoinen, toimitusjohtaja, johtoryhmän puheenjohtaja
- Timo Ritakallio, varatoimitusjohtaja, pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan johtaja, johtoryhmän varapuheenjohtaja
- Mikko Koskimies, varainhoitoliiketoiminnan johtaja
- Ilkka Salonen, taloudesta ja riskienhallinnasta vastaava johtaja
- Helena Walldén, vahinkovakuutustoiminnan johtajan sijainen ja
- Tomi Yli-Kyyäny, vahinkovakuutustoiminnan johtaja.

OKOn hallinto- ja johtoeleimiin kuuluvien henkilöiden yksityisten etujen ja/tai muiden tehtävien ja niiden tehtävien välillä, joita heillä on OKOssa, ei ole ristiriitoja.

9.3 OKO-konsernin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä (Corporate Governance)

Konsernirakenne

OKO Pankki Oyj (OKO) on Osuuspankkikeskus Osk:n (OPK) tytäryhtiö ja kuuluu sekä toiminnallisesti että omistuksellisesti kiinteästi pankki- ja finanssipalveluja tarjoavaan OP-ryhmään. OP-ryhmä muodostuu 236 osuuspankista ja niiden keskusyhteisöstä OPK:sta tytäryhtiöineen. Ryhmää valvotaan yhtenä kokonaisuutena, ja keskusyhteisö ja jäsenpankit (ml. OKO) ovat vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista.

Osuuspankit ovat jäsentensä omistamia ja harjoittavat vähittäispankkitoimintaa omilla toimialueillaan. Osuuspankit toimivat ryhmän yhteisen strategian ja toimintalinjan mukaan, mutta ovat itsenäisiä omassa päätöksenteossaan. OPK puolestaan toimii OP-ryhmän kehittämis- ja palvelukeskuksena ja strategisena omistusyhteisönä.

OKO-konserniin kuuluu emoyhtiö OKO Pankki Oyj ja sen tytäryhtiöt. Merkittävimmät liiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt ovat Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola, A-vakuutus Oy, OKO Varainhoito Oy, Opstock Oy, Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen, Pohjola Kiinteistösijoitus Oy, OKO Corporate Finance Oy ja OKO Venture Capital Oy sekä Baltian maissa toimivat vahinkovakuutusyhtiöt. Emoyhtiö OKO harjoittaa pankki- ja sijoituspalvelutoimintaa. OKO toimii myös OP-ryhmän keskusrahallaitoksena. Tytäryhtiöistä Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola harjoittaa vahinkovakuutustoimintaa Suomessa. A-Vakuutus Oy on keskittynyt ammatti-liikenteen vakuuttamiseen ja Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen matkavakuutuksiin. OKO Varainhoito Oy tarjoaa instituutio- ja muille sijoittajille varainhoitopalveluja. Opstock Oy, joka on tarkoitus sulauttaa vuoden 2006 aikana OKOon, harjoittaa arvopaperinvälitystoimintaa ja sijoitustutkimusta. OKO Corporate Finance Oy tarjoaa yritysten pääomarakenteeseen ja yritysjärjestelyihin liittyvää neuvontaa ja palveluja. Pohjola Kiinteistösijoitus Oy keskittyy kiinteistösiioittamiseen Suomessa ja epäsuorien kansainvälisten kiinteistöpääomarahastojen valintaan. OKO Venture Capital Oy harjoittaa pääomasijoitustoimintaa ja hallinnoi pääomarahastoja.

Sovellettavat säännökset

OKOn toiminta perustuu voimassa olevien Suomen lakien ja niiden nojalla annettujen normien noudattamiseen. OKO noudattaa Suomen osakeyhtiölain lisäksi julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia säädöksiä, rahoitus- ja vakuutusalan yrityksiä koskevia säännöksiä sekä OKOn yhtiöjärjestystä.

Lisäksi OKO noudattaa Helsingin Pörssin sisäpiiriohjetta ja Helsingin Pörssin, Keskuskauppakamarin ja Teollisuuden ja Työnantajain listayhtiöiden suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance). OKOn hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä poikkeaa kuitenkin konsernirakenteesta johtuvista ystistä suosituksen seuraavista kohdista:

kohdat 10 ja 12: hallituksen jäsenten valinta ja toimikausi (yhtiökokous ei valitse hallituksen puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana toimivia henkilöitä, joiden toimikausi on voimassa toistaiseksi)

kohta 17: hallituksen jäsenten riippumattomuus (hallituksen jäsenten enemmistö ei ole riippumaton yhtiöstä)

kohta 29: tarkastusvaliokunnan jäsenten riippumattomuus (tarkastusvaliokunnan kaikki jäsenet eivät ole riippumattomia yhtiöstä) ja

kohta 31: nimitysvaliokunnan perustaminen (yhtiöllä ei ole hallituksen perustamaa nimitysvaliokuntaa).

9.4 Palkitseminen

OKO-konsernissa sovelletaan lyhyen ja pitkän tähtäimen kannustejärjestelmiä. Lyhyen tähtäimen palkitseminen perustuu kullekin vuodelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Vuosipalkitsemisjärjestelmät on räätälöity liiketoiminta-alueittain. Maksettavien palkkioiden yhteismäärät perustuvat liiketoiminta-alueiden tuloksiin.

Pitkän tähtäimen kannustejärjestelmä käsittää henkilöstörahaston sekä johdon palkitsemisjärjestelmän. Molemmissa järjestelmissä palkitseminen perustuu OKOn strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Sitouttamisjakso on henkilöstörahastossa viisi vuotta ja johdon palkitsemisjärjestelmässä kolme vuotta. Johdon palkitsemisjärjestelmässä palkkiot maksetaan OKOn osakkeina. Edellä mainitut kannustejärjestelmät ovat korvanneet aikaisemman optioperusteisen kannustejärjestelmän, jota koskeva viimeinen sitouttamisjakso päättyi 1.10.2004.

Vahinkovakuutustoiminnan strategisia tavoitteita on sisällytetty järjestelmän mittareihin. Varainhoitoyhtiössä ja OKO Corporate Finance Oy:ssä avainhenkilöille on päätetty tarjota mahdollisuutta osakkuuteen yhtiössä.

9.5 Osakkaat ja pääomistajat

OKOn osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjoihin. A-osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja, Helsingin Pörssissä noteerattavia osakkeita. K-osakkeita voivat sen sijaan omistaa vain OP-ryhmään kuuluvat yhteisöt. Osakesarjoilla on muita eroja: Yhtiökokouksessa A-osake oikeuttaa äänestämään yhdellä ja K-osake viidellä äänellä. Lisäksi A-osakkeet oikeuttavat vuotuisen voitonjakoon, joka on vähintään yhden prosenttiyksikön korkeampi kuin K-osakkeille maksettava osinko.

	A-sarja	K-sarja	Yhteensä
Osakepääoma, euroa	330 507 004	92 538 979	423 045 982
Osakkeita, kpl	157 170 608	44 006 352	201 176 960
Osuus osakepääomasta, %	78,1	21,9	100,0
Äänivalta/osake	1	5	
Osuus äänistä, %	41,7	58,3	100,0

OKOlla oli vuoden 2005 lopussa noin 29 700 rekisteröityä osakkeenomistajaa. Omistajista noin 95 prosenttia oli yksityishenkilöitä. Suurin yksittäinen omistaja oli OKOn emoyhteisö Osuuspankkikeskus Osk (OPK), jonka osuus kaikista osakkeista oli 30,2 prosenttia ja äänistä 57 prosenttia. Vuoden 2005 lopussa osakkeita oli yhteensä 201 miljoona kappaletta. A-osakkeiden osuus kaikista osakkeista oli 78,1 prosenttia.

OKOlla ei ollut vuoden 2005 lopussa omia osakkeita eikä yhtiökokous ole antanut valtuutusta omien osakkeiden hankkimiseksi.

Osakkeiden äänimäärästä eniten omistavat osakkeenomistajat
(10 suurinta osakkeenomistajaa osakasluettelon mukaan 31.12.2005)

		Osakkeita kpl	Osakkeita yhteensä kpl	Osakkeiden äänimäärä	Osuus äänistä, %
Osuuspankkikeskus Osk	A	22 236 657			
	K	38 589 240	60 825 897	215 182 857	57,0
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	A	20 833 700			
	K	0	20 833 700	20 833 700	5,5
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	A	20 191 400			
	K	0	20 191 400	20 191 400	5,4
Oulun Osuuspankki	A	1 000 000			
	K	1 012 000	2 012 000	6 060 000	1,6
Keski-Uudenmaan Osuuspankki	A	0			
	K	491 800	491 800	2 459 000	0,7
Keski-Suomen Osuuspankki	A	4 000			
	K	456 560	460 560	2 286 800	0,6
OP-Eläkekassa	A	1 880 793			
	K	0	1 880 793	1 880 793	0,5
OP-Eläkesäätiö	A	1 800 000			
	K	0	1 800 000	1 800 000	0,5
Pohjolan Osuuspankki	A	395 220			
	K	255 220	650 440	1 671 320	0,4
Turun Seudun Osuuspankki	A	1 330 000			
	K	19 960	1 349 960	1 429 800	0,4
Yhteensä			110 496 550	273 795 670	72,6
Hallintarekisteröidyt osakkeet	A		30 691 789	30 691 789	8,1

Osakepääomasta eniten omistavat osakkeenomistajat
(10 suurinta osakkeenomistajaa osakasluettelon mukaan 31.12.2005)

	Osakkeita kpl	Osuus osakkeista, %
Osuuspankkikeskus Osk	60 825 897	30,2
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	20 833 700	10,4
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	20 191 400	10,0
Oulun Osuuspankki	2 012 000	1,0
OP-Eläkekassa	1 880 793	0,9
OP-Eläkesäätiö	1 800 000	0,9
Pohjola Finland Value Sijoitusrahasto	1 366 164	0,7
Turun Seudun Osuuspankki	1 349 960	0,7
Valtion Eläkerahasto	1 110 000	0,6
Etelä-Karjalan Osuuspankki	851 484	0,4
Yhteensä	112 221 398	55,8
Hallintarekisteröidyt osakkeet	30 691 789	15,3

Osakeomistuksen jakautuminen osakkeiden lukumäärän mukaan (Osakasluettelon mukaan 31.12.2005)

Osakkeiden lukumäärä (A- ja K-sarjat)

	Osakkaita	Osuus osakkaista, %	Osakkeita kpl	Osuus osakkeista, %
1-100	3 403	11,5	232 665	0,1
101-1 000	20 888	70,3	6 791 708	3,4
1 001-10 000	4 814	16,2	13 418 809	6,7
10 001-50 000	418	1,4	9 202 421	4,6
50 001-100 000	72	0,2	5 076 946	2,5
100 001-	118	0,4	166 454 411	82,7
Yhteensä	29 713	100,0	201 176 960	100,0

9.6 Merkittävät sopimukset

Liikkeeseenlaskijalla ei ole sellaisia tavallisesta liiketoiminnasta poikkeavia merkittäviä sopimuksia, joista voi seurata, että jollekin konserniin kuuluvalle yritykselle aiheutuu velvollisuus tai oikeus, joka vaikuttaa merkittävästi liikkeeseenlaskijan kykyyn vastata arvopaperin haltijoille liikkeeseen laskettaviin arvopapereihin liittyvistä velvoitteista.

9.7 Oikeudenkäynnit

Liikkeeseenlaskijalla ei ole tiedossa, että vireillä tai uhkaamassa olisi hallintomenettelyjä, oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyjä, joilla voisi olla merkittävää vaikutusta liikkeeseenlaskijan taloudelliseen asemaan. Tällaisia hallintomenettelyjä, oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyjä ei myöskään ole ollut viimeisen 12 kuukauden aikana.

10 NÄHTÄVILLÄ OLEVAT JA VIITATUT ASIAKIRJAT

OKO Pankki Oyj:n yhtiöjärjestys, kaupparekisteriote ja tilintarkastetut tilinpäätökset tilikaudelta 1.1.–31.12.2005 ja 1.1.–31.12.2004 sekä osavuositarkastus 1.1.–31.3.2006 ovat nähtävillä toimistoaikana osoitteessa: OKO Pankki Oyj, Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki.

Osuuspankkikeskus Osk:n säännöt, kaupparekisteriote ja OP-ryhmän tilintarkastetut tilinpäätökset tilikaudelta 1.1.–31.12.2005 ja 1.1.–31.12.2004 sekä osavuositarkastus 1.1.–31.3.2006 ovat nähtävillä toimistoaikana osoitteessa: Osuuspankkikeskus, Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki.

Seuraavat asiakirjat on sisällytetty viittaamalla Ohjelmaesitteeseen ja ne löytyvät myös osoitteesta www.op.fi/joukkolainat. Paperikopioita voi tilata osoitteesta Osuuspankkikeskus Osk, Viestintä, PL 308, 00101 Helsinki, puh. 010 252 2053, telekopio 010 252 2298, sähköposti viestinta@op.fi.

Asiakirjat

OKO Tilinpäätös 2005 sivut 3 – 71
 OKO Tilinpäätös 2004 sivut 3 – 59
 OKO Osavuositarkastus 1.1.-31.3.2006 sivut 1 – 34
 OP-ryhmä Tilinpäätös 2005 sivut 3 – 70
 OP-ryhmä Tilinpäätös 2004 sivut 3 – 63
 OP-ryhmä Osavuositarkastus 1.1.-31.3.2006 sivut 1 – 21

Viitatut tiedot

OKOn Tilinpäätös 2005
 OKOn Tilinpäätös 2004
 OKOn Osavuositarkastus
 OP-ryhmä Tilinpäätös 2005
 OP-ryhmä Tilinpäätös 2004
 OP-ryhmä Osavuositarkastus

Seuraava asiakirja on sisällytetty viittaamalla Ohjelmaesitteeseen ja se löytyy OKOn sekä OP-ryhmän nettisivuilta www.op.fi/joukkolainat.

OKO-konsernin siirtyminen IFRS-raportointiin sivut 1 - 18 IFRS
 OP-ryhmän siirtyminen IFRS-raportointiin sivut 1 - 17 IFRS

11 LIIKKEESEENLASKIJAN TALOUDELLISET TIEDOT

11.1 Liikkeeseenlaskijan tilinpäätöstiedot

OKO Pankki Oyj:n (OKO) tilintarkastetut tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset tilikausilta 1.1.2005–31.12.2005 ja 1.1.2004–31.12.2004 sekä osavuosikatsaus ajalta 1.1.–31.3.2006 ovat saatavilla tämän esitteen kohdassa 10 kerrotusta osoitteesta ja puhelinnumerosta 010 252 2053.

11.2 Liikkeeseenlaskijan tuloslaskelma ja tase sekä rahavirtalaskelma vuosilta 2005 ja 2004 sekä taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut vuosilta 2001-2005

OKOn ja sen konsernin tilinpäätös on laadittu ja esitetty luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten, valtiovarainministeriö luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan asetuksen ja Rahoitustarkastuksen määräysten mukaisesti.

OKO-konserni siirtyi IFRS-tilinpäätöskäytäntöön vuoden 2005 alussa. Vuoden 2005 osavuosikatsaukset on laadittu uusien periaatteiden mukaisesti. Lisätietoja saa OKOn 24.3.2005 julkaisemasta pörssitiedotteesta, joka löytyy www.op.fi/joukkolainat.

KONSERNITILINPÄÄTÖS, IFRS

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Konsernin tuloslaskelma

Milj. €	Viite	2005			2004			Muutos %
		Jatkuvat toiminnot	Lopetetut toiminnot	Yhteensä	Jatkuvat toiminnot	Lopetetut toiminnot	Yhteensä	
Korkotuotot	5	686	74	761	328	88	416	83
Korkokulut	5	600	18	618	248	21	269	
Korkokate ennen arvonalentumisia		87	56	143	80	66	147	-3
Saamisten arvonalentumiset	6	4	0	4	2	0	1	
Korkokate arvonalentumisten jälkeen		83	56	139	79	66	145	-4
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	7	69	0	69	-	-	-	
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	8	0	-2	-2	-	-	-	
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	9	71	25	96	63	23	85	13
Kaupankäynnin nettotuotot	10	16	0	16	2	0	2	
Sijoitustoiminnan nettotuotot	11	18	0	19	31	1	31	-40
Liiketoiminnan muut tuotot	12	20	2	23	7	0	7	
Tuotot yhteensä		278	82	360	181	90	271	33
Henkilöstökulut	13	64	22	86	37	23	59	46
Muut hallintokulut	14	54	18	72	32	17	49	46
Liiketoiminnan muut kulut	15	41	11	52	21	9	31	70
Kulut yhteensä		159	52	211	90	49	139	51
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		1	0	1	6	0	6	-79
Tulos ennen veroja		120	30	150	98	40	138	9
Tuloverot	16	27	6	33	26	4	30	8
Myyntivoitto lopetetuista toiminnoista verojen jälkeen	3	-	153	153	-	-	-	
Tilikauden voitto		93	178	271	71	36	108	
Emoyhtiön omistajien osuus tilikauden tuloksesta		89	178	267	70	36	107	
Vähemmistön osuus kauden tuloksesta		4	-	4	1	-	1	
Yhteensä		93	178	271	71	36	108	
Tulos / osake (EPS) laimentamaton, €								
A-osake	17	0,65	1,31	1,96	0,57	0,29	0,86	
K-osake	17	0,65	1,30	1,95	0,56	0,29	0,85	
Tulos / osake (EPS) laimennusvaikutuksella oikaistu, €								
A-osake	17	0,65	1,30	1,95	0,55	0,29	0,84	
K-osake	17	0,64	1,29	1,93	0,55	0,28	0,83	

Lopetettujen toimintojen luvut on esitetty eliminoituna.

Konsernitase

Milj. €	Vite	31.12.2005	31.12.2004	Muutos %
Käteiset varat	18	479	297	61
Saamiset luottolaitoksilta	19	4 617	3 548	30
Kaupankäynnin rahoitusvarat	20	3 692	3 085	20
Johdannaissopimukset	21	123	93	32
Saamiset asiakkailta	22	6 755	8 664	-22
Vahinkovakuutustoiminnan varat	23	2 742	-	
Sijoitusomaisuus	24	326	339	-4
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	25	7	25	-74
Aineettomat hyödykkeet	26	942	10	
Aineelliset hyödykkeet	27	89	64	40
Muut varat	28	512	356	44
Verosaamiset	29	33	7	
Myytävänä olevat henkivakuutustoiminnan varat	4	1 873	-	
Muut myytävänä olevat omaisuuserät	4	81	-	
Varat yhteensä		22 270	16 490	35
Velat luottolaitoksille	30	3 563	4 310	-17
Kaupankäynnin rahoitusvelat	31	4	-	
Johdannaissopimukset	32	123	99	25
Velat asiakkaille	33	2 058	4 072	-49
Vahinkovakuutustoiminnan velat	34	1 926	0	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	35	9 033	6 103	48
Varaukset ja muut velat	36	827	578	43
Verovelat	37	371	88	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	38	749	462	62
Myytävänä olevat henkivakuutustoiminnan velat	4	1 609	-	
Muihin myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	4	48	-	
Velat yhteensä		20 310	15 713	29
Oma pääoma	39			
Emoyhtiön omistajien osuus				
Osakepääoma		423	206	
Osakeanti		1	3	
Rahastot		791	234	
Kertyneet voittovarot		548	332	
Vähemmistön osuus		199	2	
Oma pääoma yhteensä		1 961	777	
Velat ja oma pääoma yhteensä		22 270	16 490	35

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. €	2005	2004
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden voitto	267	107
Oikaisut kauden voittoon	-62	31
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 849	-2 266
Saamiset luottolaitoksilta	-1 089	-843
Kaupankäynnin rahoitusvarat	-585	-440
Saamiset asiakkailta	-1 007	-1 144
Vahinkokuutus toiminnan varat	28	-
Henkivakuutus toiminnan varat	-100	-
Sijoitusomaisuus	106	103
Muut varat	-202	58
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	288	225
Velat luottolaitoksille	167	-520
Kaupankäynnin rahoitusvelat	3	-
Velat asiakkaille	-167	765
Vahinkovakuutus toiminnan velat	-1	-
Henkivakuutus toiminnan velat	17	-
Varaukset ja muut velat	269	-20
Maksetut tuloverot	-31	-18
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-2 387	-1 921
Investointien rahavirta		
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	-1 675	0
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	402	4
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-20	-10
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	11	1
B. Investointien rahavirta yhteensä	-1 282	-5
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	323	154
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-6	-58
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	3 310	23 425
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-365	-22 101
Osakepääoma, lisäykset	214	5
Osakepääoman vähennykset	-	-
Maksetut osingot	-52	-106
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	509	1
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	3 933	1 320
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	264	-606
Rahavarat tilikauden alussa	350	956
Rahavarat tilikauden lopussa	614	350
Saadut korot	697	353
Maksetut korot	-560	-195

Milj. €	2005	2004
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Erät joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	4	3
Vahinkovakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	-55	-
Henkivakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	147	-
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	6	1
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	-23	1
Johdannaissopimusten käyvän arvon muutos	-5	-9
Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos	-2	-
Muut sijoitustoiminnan arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-	-2
Poistot	21	10
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	-4	3
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-1	-6
Osinkotuotot osakkuusyrityksiltä	3	1
Tuloverot	2	29
Erät jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa		
Myyntivoitot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-155	-
Oikaisut yhteensä	-62	31

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT JA OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

OKO-konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2001	2002	2003	2004	2004	2005
	FAS	FAS	FAS	FAS	IFRS	IFRS
Oman pääoman tuotto (ROE), %	13,0	10,0	18,5	13,9	13,9	19,8
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,67	0,50	0,92	0,66	0,69	1,40
Omavaraisuusaste, %	4,9	5,0	5,0	4,5	4,7	8,8
Henkilöstö keskimäärin	1 070	1 117	1 138	1 246	1 246	1 668
Kulujen osuus tuotoista, %	51	56	45	56	51	58

OKO-konsernin osakekohtaiset tunnusluvut

	2001	2002	2003	2004	2004	2005
	FAS	FAS	FAS	FAS	IFRS	IFRS
Tulos/osake (EPS), euro	0,65	0,52	1,03	0,81	-	-
A-osake					0,86	1,96
K-osake					0,85	1,95
Tulos/osake (EPS) laimennettu, euro	0,62	0,49	1,00	0,79	-	-
A-osake					0,84	1,95
K-osake					0,83	1,93
Oma pääoma/osake, euro	5,15	5,27	5,93	5,84	6,15	8,76
Osinko/osake, euro	0,43	0,29	0,85	0,40	0,41	0,59*
Osinko/tulos, %	64,6	55,2	82,4	50	47,5	30,3*
Efektiiivinen osinkotuotto, % (OKO A)	7,8	5,2	12,2	5,1	5,1	5,1*
Hinta/voitto -suhde (P/E)	8,4	10,8	6,8	9,9	9,5	6,1
Osakkeen kurssikehitys (OKO A)						
keskikurssi, euro	5,19	6,04	5,95	7,31	7,31	10,19
alin kurssi, euro	4,42	4,82	4,96	6,21	6,21	8,09
ylin kurssi, euro	6,22	6,69	7,20	8,39	8,39	12,34
vuoden lopun kurssi, euro	5,48	5,62	7,04	8,11	8,11	11,86
Osakekannan markkina-arvo (OKO A), milj.euro	495,7	514,6	670,7	791,4	791,4	1864,0
Osakkeiden vaihto (OKO A), 1 000 kpl	13 514,3	24 494,6	22 539,5	55 304,5	55 304,5	79 279,4
% osakekannasta	15,0	27,0	24,1	57,5	57,5	74,8
Osakkeiden lukumäärä (kaikki)						
keskimäärin tilikaudella, kpl	120 065 384	120 065 384	122 020 971	124 552 885	124 552 885	136 048 529
tilikauden lopussa, kpl	120 065 384	120 065 384	123 745 174	126 009 771	126 009 771	201 176 960

OKOn osakeannin ja 23.11.2005 kaupparekisteriin merkityn osakepääoman korotuksen johdosta osakekohtaiset tunnusluvut on oikaistu takautuvasti osakeantikertoimella. Lisäksi pankin liikkeessä olevien osakkeiden lukumäärä kaksinkertaistettiin osakepääomaa muuttamatta 31.3.2004 pidetyn yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti. Muutos merkittiin kaupparekisteriin 30.4.2004. Osakekohtaiset tunnusluvut on myös tältä osin oikaistu takautuvasti.

* Johtokunnan ehdotus: 0,60 euroa A-sarjan osakkeelle ja 0,57 euroa K-sarjan osakkeelle.

11.3 Osavuositarkastukset

OKO julkistaa taloudellisia tietoja neljännesvuosittain. OKO on julkaissut 11.5.2006 osavuositarkastuksen ajalta 1.1.–31.3.2006. Osavuositarkastus on sisällytetty tähän esitteeseen viittaamalla ja on saatavilla tämän esitteen kohdassa 10 kerrotusta osoitteesta. OKO julkaisee vuonna 2006 vielä kaksi osavuositarkastusta: tammi–kesäkuulta 17.8.2006 ja tammi–syyskuulta 9.11.2006. Liikkeeselaskija tulee täydentämään tätä Ohjelmaesitettä edellä mainituilla osavuositarkastuksilla uusien liikkeeselaskujen yhteydessä.

11.4 Hallituksen raportti merkittävistä tapahtumista viimeisen tilinpäätöksen jälkeen

Tilinpäätöksen 2005 ja osavuositarkastuksen ajalta 1.1.–31.3.2006 jälkeen ei liikkeeselaskijan taloudellisessa tai liiketoiminnallisessa asemassa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Myöskään OKO:n kehitysnäkymissä ei ole tapahtunut merkittäviä kielteisiä muutoksia viimeisen tarkastetun tilinpäätöksen julkistamisen jälkeen.

11.5 Tulevaisuudennäkymät

Tulevaisuudennäkymät, jotka OKO on esittänyt 11.5.2006 julkistamassaan osavuositarkastuksessaan, ovat edelleen voimassa.

12 OP-RYHMÄÄ KOSKEVAT TIEDOT

OP-ryhmä on Suomessa erikseen säädelty taloudellinen yksikkö. Ryhmän keskusyhteisössä Osuuspankkikeskus Osk:ssa (OPK) ylin päätösvalta on osuuskunnan kokouksella ja sen valitsemalla hallintoneuvostolla. Operatiivista päätösvaltaa käyttää hallintoneuvoston valitsema johtokunta. OPK on merkitty kaupparekisteriin 23.5.1997. OPK:n yritys- ja yhteisötunnus on 0242522-1. Yhtiön osoite on Osuuspankkikeskus Osk, Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki ja puhelinnumero 010 252 010. Yhtiön toimintakausi on kalenterivuosi.

12.1 OP-ryhmän yhteisvastuu osuuspankkilain mukaan

Nykytuotoinen osuuspankkien yhteenliittymä (OP-ryhmä) aloitti toimintansa heinäkuun 1. päivänä 1997. Pankkiryhmän toiminta perustuu elokuussa 1996 voimaan tulleeseen osuuspankkilain muutokseen. Laki on korvattu vuoden 2001 alussa voimaan tulleella lailla osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (osuuspankkilaki). Osuuspankkitoimintaa säätelevät lait ovat laki luottolaitostoinnasta, osuuspankkilaki ja osuuskuntalaki. Osuuspankkilain muutoksen ansiosta OP-ryhmän asema taloudellisen seurannan kohteena selkeytyi. Muutos vahvisti myös pankkiryhmään kuuluvien itsenäisten ja paikallisten osuuspankkien toimintaedellytyksiä muun muassa mahdollistamalla pankeille eräitä joustoja luottolaitostoinnasta annetun lain säädöksistä.

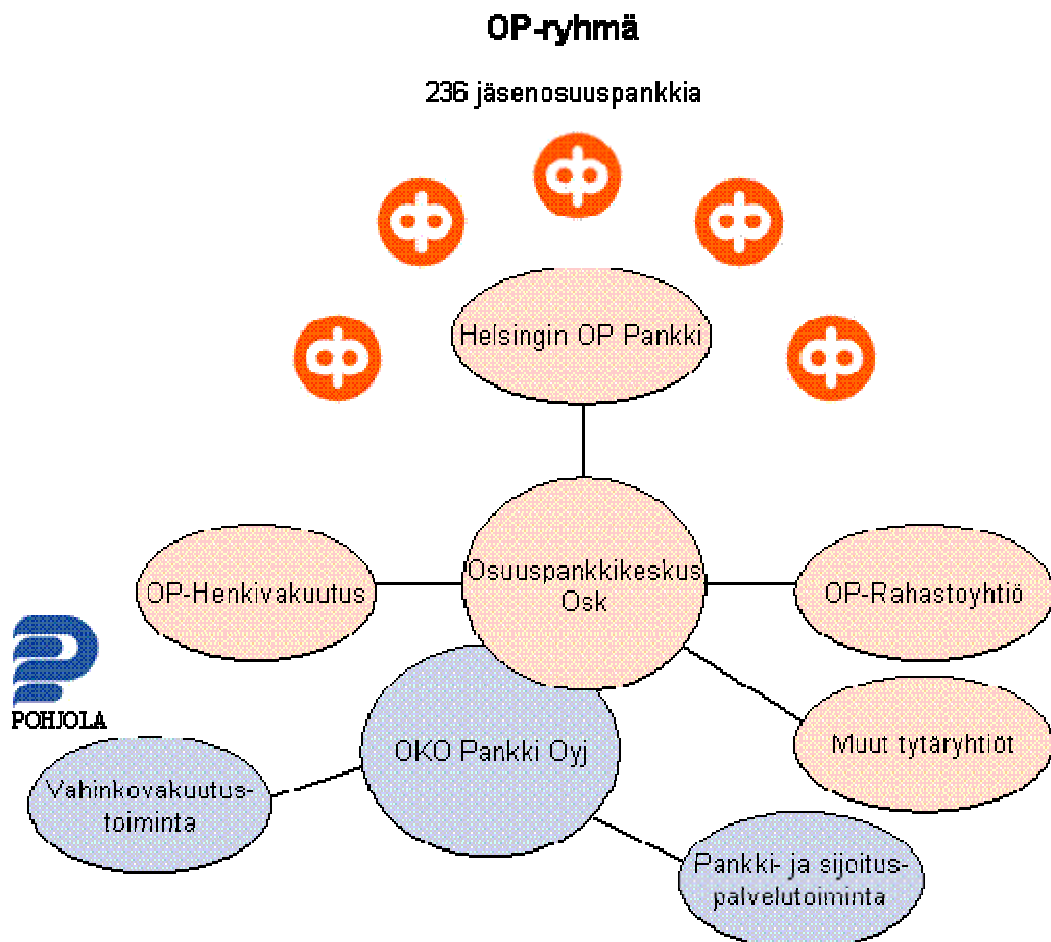
OP-ryhmä ei muodosta kirjanpitolaissa tarkoitettua konsernia eikä luottolaitostoinnasta annetussa laissa tarkoitettua konsolidointiryhmää. OP-ryhmän muodostavat keskusyhteisö OPK, sen jäsenosuuspankit sekä OPK:n ja jäsenosuuspankkien konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset. Lain mukaan OP-ryhmää valvotaan konsolidoidusti, ja keskusyhteisö ja OP-ryhmään kuuluvat jäsenpankit vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista. OPK:n jäseninä voivat olla osuuspankkilaissa tarkoitettut luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen osuuskunta on hyväksynyt. Jäseneksi ottamisesta päättää hallintoneuvosto.

OPK on osuuspankkilain mukaan velvollinen antamaan jäsenilleen ohjeita niiden toiminnasta maksuvalmiuden, vakavaraisuuden ja riskien hallinnan turvaamiseksi sekä valvomaan jäsenluottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmien toimintaa. Ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuus ei kuitenkaan anna OPK:lle valtaa määrätä jäsenpankkien liiketoiminnasta. Jokainen jäsenosuuspankki harjoittaa itsenäisesti liiketoimintaansa omien voimavarojensa puitteissa. OP-ryhmän maksuvalmiuden on oltava sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu.

OP-ryhmään kuuluva yhteisö ei saa ottaa toiminnassaan niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennainen vaara yhteisön tai koko OP-ryhmälle lasketulle vakavaraisuudelle. OPK:lla tulee olla koko pankkiryhmän toimintaan ja yksittäisellä jäsenluottolaitoksella omaan toimintaansa nähden riittävät riskien valvontajärjestelmät. OP-ryhmää pidetään asiakasriskejä ja omien varojen vähimmäismäärää laskettaessa yhtenä luottolaitoksena. OP-ryhmälle on säädetty samansisältöiset yksittäisten asiakaskokonaisuuksien enimmäismäärät kuin luottolaitoksen konsolidointiryhmälle. OP-ryhmän yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä on kuitenkin rajoitettu pienemmäksi kuin yksittäisellä luottolaitoksella tai sen konsolidointiryhmällä.

Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että laissa määritellyt selvitystilan edellytykset täyttyvät, OPK:lla on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan OPK:n säännöissä mainituin perustein ylimääräisiä maksuja tilikauden aikana enintään viisi tuhannesosaa jäsenluottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta käytettäväksi jäsenluottolaitoksen selvitystilan ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin. Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat yhteisvastuussa niistä selvitystilassa olevan keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi sen varoista. OPK ja sen jäsenluottolaitokset ovat keskenään vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista osuuspankkilain 45 §:n ja 46 §:n mukaisesti. Vastuu jakautuu keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten kesken viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

12.2 OP-ryhmän rakenne

Liiketoiminta-alueet

OP-ryhmän liiketoiminta-alueet ovat vähittäispankki, varallisuudenhoito, yritys pankki, vahinkovakuutus ja varainhallinta. Vähittäispankkitoiminta muodostuu osuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n muusta asiakasliiketoiminnasta (rahoitus-, maksuliike- ja kassanhallintapalvelut) kuin varallisuudenhoitopalveluista. Vähittäispankkitoimintaan sisältyy myös OP-Kotipankki Oyj:n, OP-Asuntoluottopankki Oyj:n sekä Osuuspankkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön toiminta kokonaisuudessaan.

Varallisuudenhoitoon sisältyy OP-ryhmän henkivakuutusyhtiöiden (OP-Henkivakuutus Oy ja Henkivakuutusosakeyhtiö Pohjola), rahastoyhtiöiden (OP-Rahastoyhtiö Oy ja Pohjola Rahastoyhtiö) ja OKO Varainhoito Oy:n toiminta kokonaisuudessaan sekä osuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n varallisuudenhoitopalvelut.

Yrityspankkitoimintaan sisältyy OKO-konsernin yritys pankkitoiminta sekä corporate finance -palvelut. Yrityspankkitoimintaan kuuluvat käytännössä OP-ryhmän suurimpien yritys- ja yhteisöasiakkaiden palvelut sekä kohde- ja saatavavakuudellinen rahoitus.

Vahinkovakuutus on, Pohjola-kaupan johdosta syntynyt liiketoiminta-alue. Siihen sisältyy OP-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden eli Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjolan, Vahinkovakuutusosakeyhtiö Eurooppalaisen, A-vakuutuksen, Baltiassa toimivien Seesam-yhtiöiden, Pohjola-konserniin kuuluvien run-off-yhtiöiden liiketoiminta sekä vahinkovakuutusta tukevien palveluyhtiöiden toiminta.

Varainhallinta sisältää OPK:n, OKOn, osuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n oman sijoitustoiminnan sekä toiminnan pääoma- ja rahamarkkinoilla. Varainhallinta kattaa OKOn liiketoiminta-alueista keskuspankkitoiminnan ja varainhallinnan.

Liiketoiminta-alueiden ulkopuolelle jää valtaosa OPK:n toiminnoista, FD Finanssi-data Oy ja eräät Pohjolan palveluyhtiöt kokonaisuudessaan, OKO-konsernin konsernihallinto sekä osuuspankkien liiketoiminta-alueille kohdistamattomat, lähinnä pankin hallintoon ja liiketoiminnan tukitoimintoihin kohdistuvat erät. OPK:n ja FD:n liiketoiminta-alueita tukevien palveluiden kustannukset kohdistuvat liiketoiminta-alueille sisäisinä palveluveloituksina.

Pankkitoiminnalle kohdistetaan omaa pääomaa 11 prosenttia luottolaitoslain mukaisista riskipainotetuista sitoumuksista. Allokoiaton oma pääoma kohdistuu liiketoiminta-alueiden ulkopuoliselle alueelle "muu toiminta".

OP-ryhmän liiketoiminta-alueita ja niiden määritelmiä tarkistetaan kesäkuussa vahvistettavan uuden liiketoimintastrategian pohjalta vuoden 2006 aikana.

OPK:n tytäryritykset

OKO Pankki Oyj (OKO) on liikepankki, joka toimii OP-ryhmän keskuspankkina ja vastaa ryhmän maksuvalmiudesta sekä hoitaa ryhmän kansainvälisen liiketoiminnan.

Helsingin OP Pankki Oyj harjoittaa vähittäispankkitoimintaa pääkaupunkiseudulla.

OP-Henkivakuutus Oy:hyn on keskitetty pankkiryhmän henki- ja eläkevakuutusliiketoiminta ja sen kehittäminen. Yhtiön tuotevalikoimaan kuuluvat henki-, eläke-, sijoitus- ja riskivakuutuspalvelut.

OP-Rahastoyhtiö Oy hallinnoi OP-ryhmän sijoitusrahastoja. Yhtiö käyttää rahasto-osuuksien myynnissä osuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n palveluverkostoa sekä pankkiryhmän Internet-palveluita.

OP-Asuntoluottopankki Oyj myöntää osuuspankkien kautta pitkäaikaisia asunto-luottoja turvaavia vakuuksia vastaan. Pankki rahoittaa toimintansa laskemalla liik-keeseen OP-Asunto-obligaatioita.

OP-Kotipankki Oyj keskittyy vakuudettomien kulutusluottojen myyntiin ja hallin-nointiin. Pankin keskeisiä tuotteita ovat OP-ryhmän kortteihin liitettävät luotot.

FD Finanssidata Oy tuottaa OP-ryhmän tietotekniset tuotantopalvelut.

Yritysten välittömät omistussuhteet OP-ryhmässä

Omistusosuus, % 31.1.2006	Osuuspankit	OKO-konserni	OPK	Ryhmä yht.
OPK	100,0			100,0
OKO	11,7		30,2	42,2
Helsingin OP Pankki Oyj			100,0	100,0
OKO Venture Capital Oy		100,0		100,0
Opstock Oy		85,0		85,0
FD Finanssidata Oy			70,0	70,0
Henkivakuutusosakeyhtiö Pohjola			100,0	100,0
OP-Asuntoluottopankki Oyj	51,7		44,4	100,0
OP-Henkivakuutus Oy	27,2	15,0	57,8	100,0
OP-Kotipankki Oyj	60,7	16,9	18,5	100,0
OP-Rahastoyhtiö Oy			100,0	100,0
Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö	78,5		14,9	100,0
OKO Varainhoito Oy		100,0		100,0
Pohjola Rahastoyhtiö Oy			100,0	100,0
Pohjolan Systeemipalvelu Oy			100,0	100,0
Pohjola-Yhtymä Oyj		90,1		90,1

12.3 Toimiala ja päämarkkinat

OP-ryhmään kuuluvat yritykset harjoittavat pankkitoimintaa ja sitä tukevaa toimintaa OP-ryhmän sisäisen työnjaon mukaisesti, pääsääntöisesti kotimaisilla markkinoilla. OPK:n jäsenpankit keskittyvät asiakasliiketoimintaan, ja kehittämis- ja palvelukeskuksena toimiva OPK edistää ja tukee niiden liiketoimintaa sekä vastaa ryhmäohjauksesta ja edunvalvonnasta.

OPK:n tarkoituksena on osuuskunnan sääntöjen 2 §:n mukaan OP-ryhmän keskusyhteisönä mm. edistää ja tukea tasapuolisesti jäsenluottolaitostensa ja OP-ryhmän kehitystä ja yhteistoimintaa. Tässä tarkoituksessa osuuskunta kehittää ja hoitaa jäsenten ja OP-ryhmän keskitettyjä palveluita, kehittää OP-ryhmän liiketoimintaa, huolehtii OP-ryhmän strategisesta ohjauksesta ja edunvalvonnasta, hoitaa osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisölle kuuluvat ohjaus- ja valvontatehtävät sekä toimii OP-ryhmän strategisena omistajayhteisönä.

OKO-konserni, jonka toimipaikka on Helsingissä, on liikevaihdoltaan merkittävin OP-ryhmän yksiköistä. Osuuspankit ovat itsenäisiä, paikallista vähittäispankkitoimintaa harjoittavia talletuspankkeja. Osuuspankit tarjoavat toimialueensa palkansaaja- ja pk-yrityksiä varten, maa- ja metsätalousasiakkaille ja julkiselle sektorille nykyaikaiset ja kilpailukykyiset pankkipalvelut. OP-ryhmä tarjoaa pankkipalveluja myös puhelinpankki- sekä Internet-palveluna.

12.4 OP-ryhmän hallinto

OP-ryhmän keskusyhteisössä OPK:ssa ylin päätösvalta on osuuskunnan kokouksella ja sen valitsemalla hallintoneuvostolla. Operatiivista päätösvaltaa käyttää hallintoneuvoston valitsema johtokunta, joka koostuu ammattijohtajista.

Hallintoneuvosto

OPK:n hallintoneuvostossa on 36 jäsentä (sääntöjen mukaan vähintään 32 ja enintään 36). Hallintoneuvoston puheenjohtaja toimii Seppo Penttinen ja varapuheenjohtajina Paavo Haapakoski ja Jukka Hulkkonen. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa johtokunnan ja toimitusjohtajan hoitamaa osuuskunnan hallintoa ja sitä, että osuuskunnan toimintaa hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti osuuskuntalain sekä osuuskunnan ja OP-ryhmän edun mukaisesti. Hallintoneuvostolle kuuluvan tarkistustehtävän suorittaa hallintoneuvoston valitsema tarkastusvaliokunta.

Johtokunta

Varsinaiset jäsenet:

Antti Tanskanen, puheenjohtaja
Pääjohtaja (1.1.2007 asti), OKOn ja OPK:n johtokuntien puheenjohtaja, taloustieteiden tohtori, ministeri, johtokunnassa vuodesta 1996

Reijo Karhinen, varapuheenjohtaja
Pääjohtaja (1.1.2007 alkaen), OPK:n toimitusjohtaja (1.1.2007 asti), kauppateiden maisteri, johtokunnassa vuodesta 1994

Erkki Böös
pankinjohtaja, varatuomari, eMBA, johtokunnassa vuodesta 2001

Pekka Jaakkola
pankinjohtaja, varatuomari, eMBA, johtokunnassa vuodesta 1998

Heikki Vitie
pankinjohtaja, varatuomari, ekonomi, johtokunnassa vuodesta 1994.

Varajäsenet:

Matti Korkeela
kehittämisjohtaja, luonnontieteiden kandidaatti, johtokunnassa vuodesta 1997

Johtokunnan ja hallintoneuvoston sihteeri:

Markku Koponen
pankinjohtaja, varatuomari, eMBA.

Tarkastusjohtaja, varatuomari Markku Niinikoski osallistuu OPK:n johtokunnan kokouksiin.

Johtokunnan jäsenten työosoite:

Osuuspankkikeskus Osk, Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki.

Tilintarkastajat

OP-ryhmän tilinpäätökset viimeksi päättyneiltä kahdelta tilikaudelta tarkastaneen tilintarkastajan tiedot:

KHT-yhteisö KPMG Oy Ab
Mannerheimintie 20 B, 00100 Helsinki
Päivästuullisena tilintarkastajana KHT Hannu Niilekselä.

Toimitusjohtaja

OPK:lla on hallintoneuvoston nimeämä toimitusjohtaja, jonka tehtävänä on hoitaa johtokunnan ohjeiden ja määräysten mukaan OPK:n juoksevia asioita. Toimitusjohtajana toimii Reijo Karhinen (1.1.2007 asti), osoite: Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki. Toimitusjohtajan sijaisena toimii Antti Tanskanen (1.1.2007 asti).

OP-ryhmän hallinto- ja johtoelimiin kuuluvien henkilöiden yksityisten etujen ja/tai muiden tehtävien ja niiden tehtävien välillä, joita heillä on OP-ryhmässä, ei ole ristiiriitoja.

12.5 Johtokunnan vakuutus ohjelmaesitteen sisällöstä

Vakuutamme, että olemme varmistaneet riittävän huolellisesti, että parhaan ymmärryksemme mukaan tässä Ohjelmaesitteessä OP-ryhmästä annetut tiedot vastaavat tosiseikkoja eikä tiedoista ole jätetty pois mitään asiaan todennäköisesti vaikuttavaa.

Helsingissä 6. kesäkuuta 2006
Osuuspankkikeskus Osk
Johtokunta

12.6 Johtokunnan toimintatapa

Johtokunta vastaa kollektiivisesti niistä asioista, joista se yhteisesti kokouksissaan päättää. Lisäksi johtokunnan jäsenillä ja varajäsenillä on operatiivinen vastuu heille erikseen määritellyistä toimialueista ja organisatorisista kokonaisuuksista.

12.7 Osakkaat ja pääomistajat

OP-ryhmän aatteellinen pohja ja strategisten tavoitteiden lähtökohta on osuustoiminnallisuus. OP-ryhmällä on runsaat kolme miljoonaa asiakasta, joista reilu kolmannes (1 105 000) on osuuspankkien omistajajäseniä. Osuuspankin omistajajäsenet ovat sen palveluja käyttäviä asiakkaita. Omistajuuden ja asiakkuuden yhteydessä on luontevaa, että pankin liiketoiminnan hyöty ja lisäarvo kanavoituu asiakassuhteen kautta jäsenille ja asiakkaille. Perustaltaan osuustoiminnan päätavoitteena ei siis ole voiton maksimointi omistajille vaan osuuskunnan jäsenten ja asiakkaiden tarvitsemien palvelujen tuottaminen mahdollisimman kilpailukyysisesti.

Jäsenyys on osuuspankin asiakkuuden omaleimaisuustekijä. Omistajajäsenyys antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon. Omistajajäsenyys tuo etuja raha-asioiden keskittämisestä osuuspankkiin. Yritysmuodoltaan osuuspankit ovat osuuskuntia, joissa päätöksenteon perusarvoihin kuuluu jäsen ja ääni -periaate. Osuuspankin omistajajäseneksi voi liittyä maksamalla osuusmaksun. Jäsenkunta, joka muodostuu valtaosin yksityishenkilöistä, valitsee keskuudestaan

oman pankkinsa hallintohenkilöt. Osuuspankkien peruspääoma muodostuu osuuspääomasta ja mahdollisesta lisäosuuspääomasta. Omistajajäsenten osuuspääomasijoitusten yhteismäärä oli vuoden 2005 lopussa 717 miljoonaa euroa. Suomi jakaantuu alueellisesti 16 osuuspankkiliittoon, jotka ovat osuuspankkien maakunnallisia yhteistoimintaelimiä. Ne nimeävät alueensa ehdokkaat OPK:n ja OKOn hallintoneuvostoihin. Osuuspankkeja oli vuoden 2005 lopussa 238. Osuuspankeissa ylintä päätösvaltaa käyttää omistajajäsenistä muodostuva osuuskunnan kokous tai edustajisto, joka valitsee pankille hallintoneuvoston. Hallintoneuvosto valitsee pankille hallituksen.

OP-ryhmässä noudatetaan ryhmästrategiassa sovittua työnjakoa ryhmän keskusyhteisön OPK:n ja sen jäsenpankkien kesken. Jäsenpankit keskittyvät asiakasliiketoimintaan, ja kehittämis- ja palvelukeskuksena toimiva OPK edistää ja tukee niiden liiketoimintaa sekä vastaa ryhmäohjauksesta ja valvonnasta.

OPK:n johtokunnan jäsenet ja varajäsenet omistivat 1.1.2006 yhteensä 40 050 OKOn A-sarjan osaketta. Vuonna 1999 liikkeeseen lasketun optiolainan optiotodistusten perusteella pääjohtajalla oli alun perin oikeus merkitä OKOn A-sarjan osakkeita 160 000 kappaletta, OPK:n ja OKOn toimitusjohtajilla 120 000 kappaletta, johtokunnan muilla jäsenillä 80 000 ja varajäsenillä 30 000 kappaletta. Optiohjelman mukaan ko. määrästä on voinut käyttää puolet 1.10.2002 alkaen ja loput 1.10.2004 alkaen, ja kaikkien käyttöaika päättyy 30.10.2006.

12.8 Merkittävät sopimukset

OP-ryhmällä ei ole sellaisia tavallisesta liiketoiminnasta poikkeavia merkittäviä sopimuksia, joista voi seurata, että jollekin ryhmään kuuluvalla jäsenluottolaitokselle aiheutuu velvollisuus tai oikeus, joka vaikuttaa merkittävästi OP-ryhmän kykyyn vastata arvopaperin haltijoille liikkeeseen laskettaviin arvopapereihin liittyvistä velvoitteista yhteisvastuun mukaisesti.

12.9 Oikeudenkäynnit

OP-ryhmällä ei ole tiedossa, että vireillä tai uhkaamassa olisi hallintomenettelyä, oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyjä, joilla voisi olla merkittävää vaikutusta liikkeeseenlaskijan taloudelliseen asemaan. Tällaisia hallintomenettelyjä, oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyjä ei myöskään ole ollut viimeisen 12 kuukauden aikana.

12.10 Riskinkantokyky ja vakavaraisuus

Vuoden 2005 lopussa OP-ryhmän vakavaraisuussuhdeluku oli 14,6 prosenttia eli 0,9 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin edellisen vuoden lopussa (15,5) lakisääteisen vähimmäistason ollessa 8 prosenttia. Tilikauden tulos yritysten ehdottamalla voitonjaolla vähennettynä on rinnastettu omiin varoihin. Omat varat kasvoivat vuoden 2005 aikana 11 prosenttia 4,4 miljardiin euroon (4,0) ja riskipainotetut saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset 17 prosenttia 30,2 miljardiin euroon (25,7). Ensisijaisia omia varoja oli 4,0 miljardia euroa (3,6). Niihin sisältyi osuuspankkien omistajajäsenten irtisanomia osuusmaksuja 88 miljoonaa euroa (90). Pankkiryhmän toissijaiset omat varat olivat vuoden lopussa 0,8 miljardia euroa (0,5). Vakavaraisuus ensisijaisilla omilla varoilla laskettuna oli 13,1 prosenttia (14,1).

Milj. € (vuoden lopussa)	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Omat varat						
Ensisijaiset	3 951	3 615	3 243	2 886	2 531	2 170
josta pääomalainat	224	74	-	-	-	-
Toissijaiset	760	455	445	460	528	484
Vähennykset	-302	-92	-127	-112	-109	-99
Yhteensä	4 409	3 978	3 562	3 234	2 951	2 555
Riskipainotetut saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset	30 194	25 718	23 173	21 265	19 514	18 675
Vakavaraisuussuhde, %	14,6	15,5	15,4	15,2	15,1	13,7
Ensisijaisten omien varojen suhde riskipainotettujen erien yhteismäärään, %	13,1	14,1	14,0	13,6	13,0	11,6

Vuoden 2003 lopussa OP-ryhmä sai Rahoitustarkastukselta poikkeusluvan jättää vähentämättä pankkiryhmän omista varoista jäsenpankkien OKO Venture Capital Oy:n hallinnoimiin pääomarahastoihin tekemät pääomasijoitukset siltä osin kuin

pääomarahasto ei ole sijoittanut varoja luotto- tai rahoituslaitoksiin. Poikkeuslupa on voimassa 31.12.2006 asti. Laskentatavan muutoksen vaikutus pankkiryhmän omien varojen määrään ja vakavaraisuussuhteeseen on erittäin vähäinen.

OP-ryhmän riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata kaikkien pankkiryhmään kuuluvien yhteisöjen riskinkantokyky ja varmistaa, että ne eivät ota toiminnassaan niin suurta riskiä, että se vaarantaisi yhteisön tai koko OP-ryhmän kannattavuuden, vakavaraisuuden tai toiminnan jatkuvuuden. OP-ryhmän riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat pankkiryhmän strategian toteutumiseen. OP-ryhmän riskienhallintaa sekä riskienhallinnan menetelmiä ja tietojärjestelmiä kehitetään määrätietoisesti pankkiryhmän liiketoiminnallisten tarpeiden pohjalta ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset ja viranomaismääräysten vaatimukset.

OP-ryhmän riskirajajärjestelmä OP-2004-liiketoimintastrategian mukaan sekä riskimittareiden arvot:

	Riskiraja		31.12.2005	31.12.2004
Riskinkantokyky ja kannattavuus:				
Ydinvakavaraisuus, %	vähintään	7,0	9,3	11,0
Peruskannattavuus, %	vähintään	1,0	1,2	1,3
RISKILAJIKOHTAISET RISKIRAJAT				
Luottoriskit:				
Yksittäinen asiakasriski/omat varat, %	enintään	15,0	7,8	7,8
Suurten asiakasriskien yhteismäärä/omat varat, %	enintään	100,0	0	0
Toimialariski/omat varat, %	enintään	50,0	38,5	35,0
Järjestämättömät saamiset, % luotto- ja takauskannasta	enintään	2,0	0,4	0,5
Arvon alentumistappioarvio (3v) / luotto- ja takauskanta, %	enintään	1,5	0,3	0,3
Markkinariskit:				
Rahoitusriski/tase, %	vähintään	-3,0	1,1	-0,6
Korkoriski/omat varat, %		+/- 2,0	0,5	1,0
Valuuttakurssiriski/omat varat, %	enintään	4,0	0,3	0,3
Osakeriski/omat varat, %	enintään	20,0	9,5	9,5
Kiinteistöriskit:				
Kiinteistöihin sitoutunut pääoma / tase, %	enintään	5,0	2,4	3,2

OP-ryhmän riskinkantokyky säilyi edelleen vahvana vuonna 2005. Vahva riskinkantokyky toimii puskurina ennakoimattomia tappioita vastaan ja luo edellytyksiä liiketoiminnan kasvulle. Vuoden lopussa pankkiryhmän omat varat ylittivät 703 miljoonalla eurolla (1037) riskinkantokyvylle asetetun riskirajan mukaisen omien varojen vähimmäismäärän. Riskinkantokyvyn säilyminen johtui tyydyttävästä peruskannattavuudesta ja luottotappioiden matalasta tasosta. Pankkiryhmän peruskannattavuus oli kertomusvuonna 1,2 eli hieman matalampi kuin vuotta aiemmin (1,3). Peruskannattavuus ylitti pankkiryhmälle asetetun riskirajan 0,2 prosenttiyksiköllä.

Vuonna 2005 pankkiryhmän riskiasemaa kuvaavat tunnusluvut olivat selvästi ryhmän asettamia riskirajoja paremmat.

12.11 OP-ryhmän riskienhallinnan periaatteet

OP-ryhmän riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata kaikkien ryhmään kuuluvien yhteisöjen riskinkantokyky ja varmistaa, etteivät ne ota toiminnassaan niin suurta riskiä, että se vaarantaisi yhteisön tai koko OP-ryhmän kannattavuuden, vakavaraisuuden tai toiminnan jatkuvuuden. OP-ryhmän riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat ryhmän strategian toteutumiseen.

Toiminnassa otetaan huomioon lainsäädännön sekä viranomaisten ohjeiden ja määräysten vaatimukset, OP-ryhmän yleiset sekä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja Osuuspankkikeskuksen yhteisöille vahvistetut sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat periaatteet. Toiminnassa otetaan lisäksi huomioon hyvä pankki- ja vakuutustapa.

OP-ryhmän riskienhallintaa sekä riskienhallinnan menetelmiä ja tietojärjestelmiä kehitetään määrätietoisesti ryhmän liiketoiminnallisten tarpeiden pohjalta ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset ja viranomaismääräysten vaatimukset.

Riskienhallinta OP-ryhmän strategiassa

Strategiaprosessin yhteydessä tehdään riskienhallintaa koskevat linjaukset riskinottohalukkuudesta, eri riskilajeja koskevista tavoitteista ja riskienhallinnan kehittämisen painopisteistä. Vuonna 2004 vahvistetun strategian mukaan OP-ryhmä vahvistaa markkina-asemaansa riskienhallinnasta tinkimättä ja kaikissa olosuhteissa ryhmän riskienhallintaohjeita noudattaen.

Kukin yhteisö vastaa omasta riskienhallinnastaan, ja sen itsenäinen toiminta perustuu sen omaan riskinkanto- ja palvelukykyyn. Suhtautuminen riskinottoon on mallittainen: OP-ryhmän merkittävin yksittäinen riskilaji on luottoriski. Strategiassa on asetettu tavoitteeksi, että ryhmän luottotappioiden nettomäärä ei pitkällä aikavälillä ylitä 0,25 prosenttia luotto- ja takauskannasta vuodessa. Tavoitteeksi on asetettu myös, ettei järjestämättömien saamisten määrä ylitä 1,2 prosenttia luotto- ja takauskannasta kuluvalle strategiakaudella.

12.11.1 Pankkiliiketoiminnan riskienhallinta

Riski- ja valvontarajajärjestelmä

OPK:n johtokunta on asettanut jäsenosuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n riskinkantokyvylle, kannattavuudelle ja eri riskilajeille valvontarajat, joita niiden ei tule toiminnassaan ylittää ja joiden perusteella ne vahvistavat omat riskirajansa. Mittariston kattavuus ja kehittämistarpeet tarkistetaan säännöllisesti OP-ryhmän strategiaprosesseissa. Vastaavasti OPK:n johtokunta on vahvistanut OPK-konsernille kokonaisuutena omat riskirajat ja konserniyhtiöt ovat vahvistaneet omat riskirajansa.

Jäsenpankkeja ohjataan ja valvotaan pääosin valvontarajajärjestelmän pohjalta. Jos valvontarajoja rikkoutuu, jäsenpankkeihin voidaan soveltaa eriasteista pankkikohtaista ohjausta. Jäsenpankit luokitellaan ryhmän sisäisiin riskiluokkiin. Luokittelussa otetaan huomioon valvontarajojen ylitysten lukumäärä ja vakavuus. OPK analysoi riskitilanteen ja tarkistaa riskiluokittelun säännöllisesti osana valvontaprosessia. Riskitilanteen arviointiin kuuluvat myös stressitestit.

12.11.1.1 Luottoriskit

Luottoriskien hallinnan tavoitteet ja yleiset periaatteet

Luottoriskiä hallitaan asiakasvalinnalla ja käyttämällä vakuuksia. Riskikeskittymiä vältetään. Vain 47 jäsenpankilla on lupa pankkikohtaisiin riskikeskittymiin. Ryhmässä ei ole yli 15 prosentin asiakasvastuuta suhteessa ryhmän omiin varoihin.

Luottoriskit ovat vähittäispankkitoiminnan merkittävin riskilähde, ja siksi niiden hallinnan ja seurannan kehittämiseen kiinnitetään OP-ryhmässä erityistä huomiota. Luottoriskien hallinnan tarkoitus on vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä jo ennen luottopäätöstä sekä toisaalta rajoittaa ja estää jo tehtyihin luottopäätöksiin liittyvien sellaisten riskien toteutuminen, jotka voisivat vaarantaa OP-ryhmän tai sen yhteisön kannattavuuden tai vakavaraisuuden.

Luottoriskien hallinnan lähtökohta ja OP-ryhmän pankkien erityinen vahvuus on paikallinen ja perusteellinen asiakastuntemus. Luotonanto tapahtuu ensisijaisesti asiakkaan riittävän ja todennetun velanhoitokyvyn perusteella. Sitoumusten takaisinmaksun varmistamiseksi asiakkaan vastuilla tulee pääsääntöisesti olla turvaavat vakuudet. Suurimpien yritysasiakkaiden osalta käytetään vakuuksien ohella myös luottosopimusten erityisehtoja (kovenanteja) turvaamaan pankin asemaa.

Luotonmyöntämisvaltuudet on OP-ryhmässä vahvistettu vastaamaan kunkin jäsenpankin ja liiketoimintayksikön toiminnan laajuutta ja luonnetta.

OP-ryhmässä ulkomaista riskiä ottaa käytännössä yksinomaan OKO. OKOn hallitus vahvistaa maalimiitit, jotka perustuvat kansainvälisiin luottokelpoisuusluokituksiin ja pankin omiin analyysiin valtioiden taloudellisesta ja poliittisesta tilasta.

Osuuspankeilla on luottokantaa ja pankkitakauksia koskeva luottokantavakuutus Osuuspankkien Keskinäisessä Vakuutusyhtiössä OVY:ssä. Vakuutus päätökset tehdään erikseen sellaisten luottojen osalta, jotka ylittävät 0,25 miljoonaa euroa tai 10 prosenttia jäsenpankin omista varoista. Asiakaskokonaisuuden sitoumuksia voidaan hylätä vakuutuksen piiristä liian suurten velanhoitokykyyn tai vakuuksiin liittyvien riskien johdosta.

12.11.1.2 Markkinariskit ja tasehallinta

Luotto- ja talletuskannan korkoriskin suojauksessa pyritään turvaamaan marginaali eri koronmuutostilanteissa. Kaupankäyntisalkuissa pyritään turvaamaan salkun markkina-arvon kehitys.

OP-ryhmässä markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien rahoitus- ja korkoriskit sekä valuuttakurssi-, osakekurssi- ja kiinteistöriskit. Markkinariskien hallinnan keskeisenä tehtävänä on tunnistaa ja arvioida liiketoimintaan sisältyvät markkinariskit, rajoittaa ne hyväksyttävälle tasolle sekä raportoida niistä säännöllisesti ja tehokkaasti. Näin varmistetaan, että markkinahintojen tai muiden ulkoisten markkinatekijöiden muutokset eivät johda pitkän aikavälin kannattavuuden tai vakavaraisuuden heikkenemiseen ryhmään kuuluvassa yksittäisessä yksikössä tai OP-ryhmässä kokonaisuutena.

Vastuu pankkitasoisesta tasehallinnasta ja siihen liittyvästä markkinariskien ottamisesta on pääosin hajautettu. Jäsenpankkikohtaista markkinariskien ottamista ohjaavat ja rajoittavat OP-ryhmän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet, OPK:n riskienhallintaohjeistus ja OP-ryhmän riski- ja valvontarajajärjestelmä.

Kunkin pankin hallitus on määritellyt käytettävät tuotteet ja markkinainstrumentit, valuuttamääräisen liiketoiminnan laajuuden, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet, käytettävät markkinariskimittarit ja -rajat sekä pankin tasehallinnan organisoinnin.

Pankkiliiketoiminnan työnjaon mukaan jäsenosuuspankit keskittyvät vähittäispankkitoimintaan. Niiden aktiivista kaupankäyntiä raha- ja pääomamarkkinoilla on rajoitettu suosituksella, jonka mukaan pankkikohtaisen kaupankäyntisalkun arvo voi olla korkeintaan 5 prosenttia taseen ja taseen ulkopuolisten erien yhteismäärästä. Vuoden 2005 lopussa kolmella osuuspankilla oli suositusta suurempi kaupankäyntisalkku, kuten myös edellisen vuoden lopussa.

Osuuspankit hoitavat rahamarkkina- ja johdannaiskauppansa valtaosin OKOn kanssa.

OP-ryhmän keskuspankkina OKO hoitaa ryhmän maksuvalmiuden, maksuliikkeen, valuuttakurssiriskit, pitkäaikaisen varainhankinnan ja kansainväliset pankkisuhteet sekä vastaa yhteisen, keskitetyn maksuvalmiusreservin ylläpidosta.

OKOn tasehallintaa ja markkinariskien ottoa ohjaavat yhtiön riskienhallintastrategia ja kokonaisriskipolitiikka sekä markkinariskilajikohtaiset riskipolitiikat, joissa määritellään sallitut riskien enimmäismäärät, position rakennetta ja hajauttamista koskevat periaatteet sekä riski- ja tuottotavoitteet. OKOn markkinariskien hallintaa käsitellään tarkemmin OKOn vuosikertomuksessa.

OP-ryhmän yhteisöjen markkinariskiraportoinnin laajuus ja tiheys vaihtelevat liiketoiminnan luonteen mukaan. OKOssa markkinariskien seuranta ja raportointi on päivittäistä ja osin reaaliaikaista, muissa yhteisöissä säännöllinen raportointi johdolle on kuukausittaista, mutta seuranta tarvittaessa päivittäistä. OPK:n Riskienhallintapalvelut tuottaa kuukausittain markkinariskiraportit osuuspankeille ja raportoi koko OP-ryhmän taserakenteen ja markkinariskien kehityksestä OPK:n johdolle.

Pankkiliiketoiminnan kiinteistö- ja osakeriskejä arvioitiin kertomusvuonna stressitestien avulla. Lisäksi valmisteltiin erilaisia rahoitusriskiskenaarioita ja niihin liittyviä toipumissuunnitelmia.

Rahoitusriski

Rahoitusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että yrityksen kyky selviytyä maksuvelvoitteestaan vaarantuu. OP-ryhmän rahoitusriskin lähteitä ovat taserakenteesta syntyvät riskit, asiakaskäyttäytyminen ja taloudelliseen toimintaympäristöön liittyvät riskit. Myös muiden liiketoimintariskien toteutuminen voisi realisoida rahoitusriskin. Taserakenteeseen liittyvät rahoitusriskit liittyvät varainhankinnan jälleerahoitusriskiin, varainhankintalähteiden keskittyneisyyteen ja maksuvalmiusreservien likviditeetin. Myös maksuvalmiusriski sisällytetään OP-ryhmässä rahoitusriskiin. Maksuvalmiusriski syntyy, jos rahoitusta ei ole saatavissa velkojen tai muiden sitoumusten erääntyessä.

Rahoitusriskiä hallitaan jäsenpankki- ja ryhmätason maksuvalmiussuunnittelulla, säätelemällä tase-erien erääntymisrakennetta, ylläpitämällä riittävää maksuvalmiusreservyä ja hajauttamalla varainhankinnan rakennetta. Ryhmän yksiköt vastaavat ensisijaisesti itse omasta rahoitusriskistään ja tasaavat rahoitus- ja maksuvalmiusasemansa OKOn kanssa. OKO vastaa koko ryhmän maksuvalmiusriskin hoidosta. OKO seuraa päivittäin OP-ryhmän maksuvalmiusaseman kehittymistä ja tasaa sen rahamarkkinoilla.

OP-ryhmän ja sen liiketoimintayksiköiden rahoitusriskiä mitataan erilaisilla taseen saatavien ja velkojen erääntymisrakennetta sekä maksuvalmiusreservien ja varainhankinnan määrää, rakennetta ja keskittyneisyyttä kuvaavilla mittareilla.

Vuoden 2005 aikana valmistui erillinen maksuvalmiusstrategia, jossa linjattiin OP-ryhmän maksuvalmiusreservien vaadittava taso ja laatu sekä muutettiin periaatetta, jolla ryhmän jäsenpankit osallistuvat reservien ylläpitoon. Tässä yhteydessä purettiin vuodesta 1920 käytössä ollut ryhmän sisäinen katetalletusjärjestelmä ja reservin ylläpito muutettiin osuuspankeille kustannuspohjaiseksi.

OP-ryhmän rahoitusriskin riskirajamittarina käytetään tarkasteluajankohtaa seuraavien 12 kuukauden aikana erääntyvien saamisten ja velkojen erotuksen suhdetta taseen loppusummaan. Mittarissa ei oteta huomioon käyttö- ja sekkitilejä eikä jatkuvia tuottotilejä, joiden katsotaan normaalioloissa olevan vakaata varainhankintaa. Talletushankinnan osuutta taseesta, talletusten tuotejakaumaa ja keskittyneisyyttä seurataan kuitenkin omilla tunnusluvuilla.

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan koronmuutosten vaikutusta pankin tulokseen ja riskiposition nykyarvoon. Korkoriski aiheutuu saamisten ja velkojen toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista.

Korkoriskitarkasteluun sisällytetään kaikki tase-erät sekä taseen ulkopuoliset korolliset erät. Pankkiliiketoiminnan merkittävin korkoriskin lähde on vähittäispankkitoiminta, jossa anto- ja ottolainauksen erääntymis- ja jälleenhinnoittelujankohdat poikkeavat toisistaan. Lisäksi käytössä on erilaisia korkosidonnaisuuksia, joista osa on ns. hallinnollisia korkoja. Myös asiakaskäyttäytyminen vaikuttaa korkoriskin realisoitumiseen sekä antolainauksessa että talletushankinnassa. Korkoriskilaskentaa varten arvioidaan hallinnollisten korkojen sekä talletusvarainhankinnan korkojen tilastollinen uudelleenhinnoitteluviive suhteessa markkinakorkojen muutoksiin. Nämä hinnoitteluviiveet, osake- ja kiinteistösijoitukset sekä omat varat sisällytetään korkoriskitarkasteluun vuosittain vahvistettavien aikaluokkaoletusten mukaisesti.

Osuuspankkien korkoriskitarkastelussa koronmuutokselle herkäät erät on jaettu kassavirtatarkasteluun sekä uudelleenhinnoittelujankohdtien mukaisesti että korkosidonnaisuuksittain. Korkotason muutosvaikutuksia arvioidaan sekä suhteessa pankin riskiposition arvoon että kuluvan tilikauden ja seuraavan kahdentoista kuukauden tulokseen. Tarkastelu koskee staattista tasetta ottaen kuitenkin huomioon hallinnollisten korkojen oletetut uudelleenhinnoitteluviiveet. OKO-konserni laskee korkoriskejään lisäksi Value at Risk (VaR) -mittareilla.

Pankkiliiketoiminnan korkoriskin riskirajamittarina käytettiin markkinakorkojen 0,5 prosenttiyksikön nousun vaikutusta riskiposition nykyarvoon suhteutettuna omiin varoihin.

12.11.1.3 Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on vähentää sellaisten tappioiden todennäköisyyttä, jotka aiheutuvat henkilöstöstä, toimintaan liittyvistä prosesseista tai järjestelmistä tai ulkoisista seikoista. Operatiivisia riskejä hallitaan itsenäisenä riskialueena. Operatiivisten riskien hallinnassa keskeisessä asemassa ovat ammattitaitoinen ja hyvin koulutettu henkilökunta, ajanmukaiset työvälineet, kattavat toimintaohjeet ja tehokas sisäinen valvonta. Operatiiviset riskit syntyvät yleensä sisäisten toimintaprosessien tehostommuudesta tai kyvyttömyydestä hallita ulkoa tulevia muutospaineita tai yllättäviä tapahtumia. Operatiivisten riskien hallitseminen edellyttää osaavaa henkilöstöä ja toimivia tietojärjestelmiä.

OP-ryhmän rakenteen ja työnjaon mukaisesti OPK:lla on keskeinen asema erityisesti keskitettyyn palvelutuotantoon ja tietojärjestelmien toimintaan liittyvissä riskeissä. Operatiivisten riskien hallinnan tehostamiseksi on riskien tunnistamiseen ja arviointiin, riskien ja vahinkojen seurantaan ja raportointiin sekä jatkuvuussuunnitteluun liittyviä menettelytapoja kehitetty edelleen. OPK:ssa on lisäksi kiinnitetty erityistä huomiota sisäisten prosessien suunnitteluun ja kehittämiseen sekä jatkuvuussuunnitteluun niin, että riskit pystytään mahdollisuuksien mukaan minimoimaan ennakolta ja että ne voidaan hallita. Osa operatiivisiin riskeihin liittyvistä haitallisista taloudellisista seuraamuksista on siirretty vakuutuksilla OP-ryhmän ulkopuolelle. Koska sekä pankki- että vakuutusliiketoiminta on voimakkaasti riippuvainen tietojärjestelmistä ja -tekniikasta, on OP-ryhmässä erityisesti panostettu niistä johtuvien riskien hallitsemiseen.

Uusiin liiketoimintamalleihin sekä uusiin tuotteisiin ja palveluihin liittyvät riskit arvioidaan kattavasti OPK:ssa. Jäsenpankeissa ja muissa OP-ryhmän yhteisöissä käytetään vain OPK:n linjausten mukaisia tuotteita ja palveluja. Monimutkaisimpien pankkituotteiden käyttö on keskitetty Osuuspankkikeskukseen.

Uusien tuotteiden käyttöönottoa edeltää aina perusteellinen, koko toimintaprosessin kattava suunnittelu, ohjeistus ja koulutus.

Operatiivisten riskien hallitseminen on liiketoimintayksikköjen vastuulla, ja operatiivisten riskien vaikutus riskiprofiiliin arvioidaan säännöllisesti. Riskeistä raportoidaan säännöllisesti ja merkittävistä riskeistä ja vahingoista välittömästi hallituksille. Toteutuneet vahingot tilastoimalla saadaan käsitys riskikartoitusten riittävydestä (back-testaus).

Liiketoiminnoilla on erilliset riskienhallintatoiminnot, jotka koordinoivat riskienhallinnan kehittämistä yhteistyössä liiketoimintojen riskienhallintavastaavien kanssa. Kaikissa toiminnoissa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, viranomais määräyksiä ja -ohjeita sekä alan itsesääntelynormistoa.

12.11.1.4 Strategiset riskit

OP-ryhmän liiketoiminnan keskeisiin painopiste- ja kehittämissuuntauksiin liittyvää strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyyseihin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta. Strategiset linjaukset käsitellään laajasti ryhmän sisällä ennen niiden vahvistamista.

12.11.1.5 Pankkien vakavaraisuusuudistus

Baselin pankkivalvontakomitea julkisti kesäkuussa 2004 lopullisen version uusista luottolaitosten vakavaraisuuden laskentaa ja valvontaa koskevista suosituksista. Baselin suosituksiin perustuva vakavaraisuusdirektiivi hyväksyttiin Euroopan parlamentissa ja ministerineuvostossa vuoden 2005 syksyllä. Uusi vakavaraisuussäännöstö astuu voimaan EU:ssa vuoden 2007 alussa.

Uusi vakavaraisuussäännöstö perustuu riskienhallinnassa yleisesti käytettyihin menetelmiin, ja se jakautuu kolmeen pilariin. Pilari I säätelee pankkien vähimmäispääoman ja vakavaraisuussuhteen laskentaa. Pilari II:n säännöksillä pyritään varmistamaan, että pankeilla on riittävästi omia pääomia suhteessa pankin riskiprofiiliin sekä riskienhallintajärjestelmien ja sisäisen valvonnan tasoon. Pilari III säätelee pankkien riski- ja vakavaraisuusasemaa koskevan informaation julkistamista.

Uudistuksella pyritään lisäämään rahoitusmarkkinoiden vakautta varmistamalla nykyistä paremmin pankkien omien varojen riittävyys. Tavoitteena on kannustaa pankkeja kehittämään riskienhallintajärjestelmiään ja edistämään riskien oikeaa hinnoittelua. Uuden vakavaraisuussäännöstön kehittämisen yhtenä tavoitteena on ollut, että omien varojen vähimmäismäärän määräytymisperusteiden muuttumisesta huolimatta koko pankkitoimialan keskimääräinen vähimmäispääomavaatimus ei muutu.

Nykyisestä säännöstöstä poiketen uusi vakavaraisuussäännöstö sallii vähimmäispääoman laskennan usealla eri menetelmällä. Luottoriskin pääomavaatimus voidaan tulevaisuudessa laskea myös asiakkaan ulkoisen tai pankin itse tekemän luottokelpoisuusluokituksen mukaan. Uusi säännöstö asettaa omien varojen vähimmäisvaatimuksen myös operatiivisille riskeille.

OP-ryhmän valmistautuminen uudistukseen

OP-ryhmän riskienhallintamenetelmien ja –järjestelmien kehittämisen lähtökohtana ovat ensisijaisesti riskienhallinnan tarpeet ja toissijaisesti vakavaraisuussäännöstön vaatimusten täyttäminen. Näistä lähtökohdista OPK:n johtokunta on linjannut OP-ryhmän tavoitteet vähimmäispääomavaatimuksen laskennassa: vähittäisvastuiden luottoriskien vähimmäispääomavaatimus lasketaan sisäisten luokitusten menetelmällä, muiden vastuiden luottoriskien pääomavaatimus sisäisten luokitusten perusmenetelmällä ja operatiivisten riskien pääomavaatimus standardimenetelmällä. Markkinariskien pääomavaatimus lasketaan perusmenetelmällä kuten nykyisinkin.

Helmikuussa 2005 OPK:n johtokunta vahvisti käyttöönotettavien menetelmien osalta aiemmin tehdyt linjaukset ja päätti, että OP-ryhmä hyödyntää vakavaraisuusuudistukseen liittyviä siirtymäsääntöjä. OP-ryhmä siirtyy vaiheittain luottoriskien pääoman vaatimuksen laskennassa sisäisten luokitusmenetelmään siten, että ensimmäisten salkkujen pääomavaatimus lasketaan sisäisten luokitusten menetelmällä vuoden 2008 alusta lukien.

Vuoden 2005 aikana OP-ryhmä on jatkanut valmistautumista vakavaraisuusuudistukseen. Vuoden aikana on keskitetty erityisesti uudistuksen edellyttämiin tietojärjestelmiin, aikataulukriittisempien tietojen keräämiseen sekä luottoriskimallien kehittämiseen. Vuoden loppupuolella otettiin käyttöön yksityishenkilöiden asunto-
luottojen hakemusvaiheen luottokelpoisuusarvioon perustuva hinnoittelumalli.

Yritysvastuiden luottokelpoisuusluokitus laajennettiin kattamaan kaikki yritys-vastuut.

Kansainvälisten selvitysten mukaan sisäisten luokitusten käytöstä vakavaraisuus-laskennassa hyötyvät eniten OP-ryhmän kaltaiset vähittäispankkitoimintaan keskit-tyneet pankit. Sisäisten luokitusten käyttö lisää kuitenkin omien varojen vähim-mäisvaatimuksen herkkyyttä suhdannevaihteluille.

12.11.2 Vakuutusliiketoiminnan riskienhallinta

12.11.2.1 Vahinkovakuutusliiketoiminta

Vahinkovakuutus käyttää vakuutus- ja sijoitusriskien arvioimiseksi todennä-köisyysmallia, jonka avulla arvioidaan sijoitusallokaation, vakuutuskannan ja vaka-varaisuuden optimaalinen rakenne siten, että pääoman tuotto maksimoidaan.

Mallin avulla määritetään myös vakavaraisuudelle tavoitealue.

Vakuutusriskien osalta mallissa on otettu huomioon vakuutuslajien erilainen luonne sekä jälleenvakuuttamisaste.

Sijoitusriskien osalta käytetään sijoitusinstrumentin laadun perusteella tehtävään luokitteluun perustuvaa mallia, jossa on otettu huomioon sijoitusluokkien odotettu tuotto ja hajonta sekä luokkien välinen korrelaatio.

Vakuutustoiminta perustuu riskin ottamiseen ja sen hallintaan. Merkittävimmät riskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutussuojan hankkimiseen ja vastuuvelan riittävyys. Vastuuvelariski liittyy erityisesti sellaisiin vakuutus-lajeihin, joissa vahingot selviävät hitaasti. Lisäksi merkittävä vakuutustoiminnan riski tulee vastuuvelkaa kattavan omaisuuden sijoitusriskistä.

Vahinkovakuutusriskit

Vakuutus sopimuksella vakuutuksenottaja siirtää vakuutusriskinsä vakuutuksen-antajalle. Vahinkovakuutuksessa yksittäisen vakuutus sopimuksen vakuutusriski muodostuu kahdesta elementistä: siitä että sattuu yksi tai useampi vakuutus-sopimuksen perusteella korvattava vahinko ja siitä että jokaiseen sattuvaan vahin-koon liittyy riski korvattavan vahingon suuruudesta. Sekä korvattavien vahinkojen lukumäärä että kunkin yksittäisen vahingon suuruus ovat sattumanvaraisia.

Vakuutusehdot edellyttävät, että korvattavan vahingon sattuminen on ennalta-arvaamaton tapahtuma. Toisaalta vakuutetulle kohteelle sattuvan vahingon suuruus riippuu yleensä voimakkaasti esimerkiksi vahingon syystä ja sattumishetken olosuhteista sekä tapahtumien kulun yksityiskohdista. Lisäksi yhdellä vakuutus-sopimuksella voi olla katettuna useita laadultaan tai arvoltaan poikkeavia kohteita.

Vakuutuskanta muodostuu hyvin suuresta määrästä myönnettyjä vahinkovakuutus-sopimuksia. Vakuutuskannan suuruuden takia myös sattuvien vahinkojen odotetta-vissa oleva lukumäärä on suuri. Jos sattuvat vahingot ovat toisistaan täysin riippu-mattomia, havaitun vahinkomenon suhteellinen vaihtelu tulee todennäköisyys-laskennan suurten lukujen lain mukaan sitä pienemmäksi mitä enemmän vakuutus-kannassa on vakuutusriskejä.

Koska vakuutusriskien keskinäinen riippumattomuus ei todellisuudessa kuitenkaan toteudu täydellisesti, ei vakuutusyhtiön vahinkoriski suhteutettuna vakuutuskannan suuruuteen kuitenkaan kokonaan katoa, olipa vakuutuskanta kuinka suuri hyvänsä. Tätä vakuutusriskien keskinäisestä riippuvuudesta aiheutuvaa jäännösriskiä kutsutaan ei-hajauttavissa olevaksi riskiksi. Se liittyy yleensä ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Esimerkiksi suhdannevaihtelut vaikuttavat systemaattisesti tietyn vakuutus sopimusten ryhmän vahinkotiheyteen tai vahinkojen suuruuksiin. Inflaatio voi vaikuttaa vahingon suuruutta lisäävästi samanaikaisesti suuressa osassa yhtiön vakuutuskantaa. Väestön yleisessä kuolevuuskehityksessä tapahtuvat muutokset taas heijastuisivat yhtiön koko lakisääteisten vakuutusten eläkekantaan. Toisaalta ei-hajauttavissa oleva riski voi joskus liittyä myös vielä tunnistamattomaan, piilevään vahinkorisktiin, joka koskee suurta määrää vakuutus sopimuksia. Tunnetuin esimerkki lähihistoriasta ovat asbestivahingot.

Oman riskityyppinsä muodostavat luonnonkatastrofien tai ihmisen toiminnasta aiheutuneiden suurkanastrofien synnyttämä vahinkokumulaatio. Tällöin yksi ja sama katastrofitapahtuma aiheuttaa käytännössä samanaikaisesti korvattavia vahinkoja suureen määrään vakuutettuja riskejä, jolloin katastrofista aiheutuva kokonaiskorvausmeno voi nousta erittäin suureksi. Tämä riski on kuitenkin hajauttavissa, sillä OP-ryhmän vahinkovakuutusliiketoiminta toimii alueella, jossa luonnonkatastrofiriskiä pidetään suhteellisen alhaisena, ja siltä voi näin ollen suojautua jälleenvakuutuksella. Vakuutusriskin hallinnassa tärkeimmät tehtävät liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutus suojan hankkimiseen sekä korvausmenon kehittymisen seurantaan ja vastuuvelan arviointiin.

Riskin valinnan ja hinnoittelun merkitystä korostetaan toimintamalleissa. Vakuutuslaji- ja riskikeskittymäkohtaisesti on asetettu rajoitukset riskien suuruudelle ja laajuudelle. Tätä tukeva tietovarasto ja analysointisovellukset on otettu käyttöön. Vakuutusehtojen merkitys riskin rajoittamisen keinona on olennainen. Lisäksi suoritetaan asiakas- tai vakuutuslajikohtaisesti riskianalyysjä riskien rajoittamiseksi.

Vahinkovakuutusliiketoiminta päättää jälleenvakuutusperiaatteista ja omalla vastuulla pidettävästä riskistä. Jälleenvakuutus vaikuttaa vakavaraisuuspääoman tarpeeseen. Jälleenvakuuttajaksi hyväksytään ainoastaan yhtiö, jonka vakavaraisuusluokitus on riittävä. Lisäksi on vahvistettu ylärajat sille, kuinka paljon riskiä yhdelle jälleenvakuuttajalle voidaan antaa. Yläraja riippuu riskin luonteesta ja yhtiön vakavaraisuudesta. Jälleenvakuutukset on pääosin sijoitettu yhtiöihin, joiden luokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään A.

Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain. Vastuuvelan arviointiin liittyy aina epävarmuustekijöitä, jotka voivat johtua mm. vahinkokehityksen ennustamisesta, vahinkojen todentamisen viiveestä, kustannusinflaatiosta tai lainsäädöllisistä muutoksista sekä yleisestä taloudellisesta kehityksestä.

12.11.2.2 Henkivakuutusliiketoiminta

Henkivakuutusriski

Vakuutusliiketoiminnan riskeillä tarkoitetaan vakuutusyhtiön liiketoiminnassa ottamia vakuutusriskejä, joista merkittävimmät ovat kuolevuus ja työkyvyttömyyden alkaminen. Vakuutusteknisiin riskeihin voidaan lukea myös liikekuluriski. Vakuutusteknisten muuttujien ennakoimattomat muutokset ja katastrofit voivat vaarantaa riskinkantokyvyn.

Liikekuluriski voi toteutua niin, että liikekulut ylittävät vakuutuksista perityt kuorimitukset, jolloin vakuutusyhtiön pitää kattaa toimintakulujaan sijoitustoiminnan tuotoilla.

Vakuutusliiketoiminnan riskejä hallitaan määrittelemällä laskuperusteet turvaaviksi, pitämällä vastuuvaihtoaohjeet ajan tasalla, kerryttämällä tasoitusmäärää ja jälleenvakuuttamalla omapidätysmäärän ylittävät kuolemanvaraturvat.

Henkivakuutuksen tuotevalikoimaan kuuluu pääasiassa pitkäaikaissäätämiseen tarkoitettuja tuotteita, joihin sisältyy ainoastaan vähäinen vakuutustekninen riski.

Merkittävin vastuuvaihtoon sisältyvä korkoriski on korkotuottoisen vakuutuksen laskuperustekorkovaateen (sitova tuottolupaus) ja sitä kattavan sijoitusomaisuuden tuoton suhde.

Osa 4,5 prosentin laskuperustekorolla toimivan kannan vastuuvaihtoon on vapaaehtoisesti täydennetty alemman diskonttokoron tasolle.

Jäljellä olevien vakuutusaikeiden vastuuvaihtoon painotettua keskiarvoa voidaan pitää vakuutuskannan duraationa, jonka avulla voidaan arvioida, kuinka paljon vastuuvaihtoon muuttuisi, jos diskonttokorkoa muutettaisiin. On kuitenkin huomattava, että vastuun määrää ei saa alentaa nykyisestä takaisinostotarvojen tasosta korkoa tai muita vakuutusteknisiä oletuksia muuttamalla. Vastuun herkyys tulevaisuutta koskevien arvioiden muutoksilla on siten hyvin vähäinen.

Sijoitusriskiä on myös mahdollisuus takaisinostoihin: pitkäaikaisiksi tarkoitettujen varojen nostaminen enneaikaisesti pienentää ansaintapohjaa. Vakuutusyhtiö saattaa takaisinoston yhteydessä joutua realisoimaan sijoituksiaan epäedullisessa markkinatilanteessa tai etupainotteisia liikekuluja ei ole saatu kuolematuottoon mennessä.

Takaisinostoriskiä hallitaan sopivilla tuoterakenteilla sekä sopimusehdoilla ja sanktioilla. Takaisinostolle alttiita ovat säästövakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset. Sen sijaan eläkevakuutuksien takaisinosto on mahdollista ainoastaan poikkeustapauksissa.

Vastuuvaihtoon rajoitetaan kuolevuuteen ja pysyvään työkyvyttömyyteen liittyviä riskejä. Turvaavilla laskuperusteilla varmistetaan, että vakuutuksista perityt kuorimitukset kattavat liikekulut, vakuutuksista perityt riskimaksut kattavat vakuutuskorvaukset, ja sijoitusomaisuudella saadaan tuotto, jolla pystytään maksamaan vakuutusten laskuperustekorko ja kilpailukykyinen asiakashyvyys. Koska vain poikkeustapauksissa hinnoittelua voidaan muuttaa sen jälkeen kun vakuutus on myönnetty, on hinnoittelussa varauduttava epäedulliseen vaihteluun. Henkivakuutusliiketoiminnassa tutkitaan säännöllisesti sekä riskihenkivakuutus- että säästöhenkivakuutusasiakkaiden kuolevuutta. Jos tutkimukset osoittavat, että tuotteiden hinnoittelu on tappiollista tai että vastuuvaihtoon on liian pieni, muutetaan uusien myönnettävien vakuutusten hinnoittelua ja kasvatetaan vastuuvaihtoon riittävälle tasolle.

Yllä oleva liittyy vakuutuksiin, joissa kuolintapauskorvaus ylittää vakuutussäästön. Erityisesti eläkevakuutusten säästö ylittää kuolemanvaraturvan, ja ongelmaksi saattaisi muodostua vakuutettujen odotettua pidempi elinaika. Määräaikaisissa vakuutuksissa tämä riski on kuitenkin rahamäärissä hyvin pieni, eikä ole aiheutta

epäillä vastuovelkaa liian pieneksi. Elinikäisiä eläkkeitä myönnetään lähinnä ryhmäeläkkeinä, joiden osalta pitenevä elinaika voisi osoittautua ongelmaksi. Käytetty kuolevuusoletus on varsin tuore (vuodelta 2001), ja tehdyt tutkimukset osoittavat olettamuksen turvaavaksi.

Maksuvalmiuden ylläpito ei ole merkittävä ongelma, koska henkivakuutusliikkeen sisään tuleva kassavirta ylittää ulosmenevän, ja tilanteen arvioidaan jatkuvan samanlaisena.

Jälleenvakuutuksella siirretään osa yksittäisten vakuutusnottajien muodostamasta riskikeskittymästä jälleenvakuuttajalle, joina toimivat Henkivakuutusosakeyhtiö Retro, Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola ja PartnerRe. Henkivakuutusosakeyhtiö Retro on suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden omistama, ja Retron vakuutustoimintaan kuuluu osakasyhtiöiden tarvitsema henkivakuutuksen jälleen- ja edelleen- vakuutus. PartnerRe on kansainvälinen jälleenvakuutusyhtiö, jonka liiketoimintaan kuuluu sekä vahinko- että henkivakuutuksen jälleenvakuuttaminen ympäri maailman. Luottoluokituksiksi Standard & Poor's on antanut AA- ja Moody's Aa3.

Omalla vastuulla pidetään vakuutettukohtaista kuolemanvarariskiä 100 000 tai 400 000 euroon asti. Työkyvyttömyysriskin omapidätys on 300 000 euroa. Tämän yli menevät riskit on jälleenvakuutettu Henkivakuutusosakeyhtiö Retrossa ja Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjolassa.

12.12 Taloudelliset tiedot

12.12.1 OP-ryhmän tilinpäätöstiedot

OP-ryhmän tilintarkastetut tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset tilikausilta 1.1.2005–31.12.2005 ja 1.1.2004–31.12.2004 sekä osavuosikatsaus ajalta 1.1.–31.3.2006 ovat saatavilla tämän esitteen kohdassa 10 kerrotusta osoitteesta ja puhelinnumerosta 010 252 2053.

12.12.2 OP-ryhmän tuloslaskelma ja tase sekä rahavirtalaskelma vuosilta 2005 ja 2004 sekä taloudelliset tunnusluvut vuosilta 2001-2005

OP-RYHMÄN TULOSLASKELMA

Milj. €	Liitetieto	2005	2004	Muutos-%
Korkotuotot		1 575	1 185	33
Korkokulut		794	428	86
Korkokate ennen arvonalentumisia	5	781	758	3
Saamisten arvonalentumiset	6	6	7	-19
Korkokate arvonalentumisten jälkeen		775	750	3
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	7	68	-	
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	8	67	51	32
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	9	340	314	8
Kaupankäynnin nettotuotot	10	27	20	34
Sijoitustoiminnan nettotuotot	11	62	79	-22
Liiketoiminnan muut tuotot	12	68	46	47
Henkilöstökulut	13	387	354	9
Muut hallintokulut	14	220	197	12
Liiketoiminnan muut kulut	15	169	155	9
Palautukset omistajajäsenille	16	53	48	10
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0	5	-89
Tulos ennen veroja		579	511	13
Tuloverot	17	125	131	-5
Kauden voitto		454	380	19
Jakautuminen				
OP-ryhmän omistajille		450	379	19
Vähemmistölle		4	1	
Yhteensä		454	380	19
Tunnusluvut				
Oman pääoman tuotto (ROE), %		11,2	12,0	
Koko pääoman tuotto (ROA), %		0,96	0,96	
Kulujen osuus tuotoista, %		55	55	
Henkilöstö keskimäärin		9 839	9 327	
josta kokoaikaisia		9 446	8 971	
josta osa-aikaisia		393	356	

OP-RYHMÄN TASE

Milj. €	Liitetieto	31.12.2005	31.12.2004	Muutos-%
Käteiset varat	18	613	422	45
Saamiset luottolaitoksilta	19	666	681	-2
Kaupankäynnin rahoitusvarat	20	3 841	3 170	21
Johdannaissopimukset	21	126	93	35
Saamiset asiakkailta	22	34 807	30 952	12
Vahinkovakuutustoiminnan varat	23	2 742	-	
Henkivakuutustoiminnan varat	24	5 385	2 867	88
Sijoitusomaisuus	25	1 652	1 660	0
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	26	40	46	-14
Aineettomat hyödykkeet	27	1 199	86	
Aineelliset hyödykkeet	28	690	622	11
Muut varat	29	886	780	14
Verosaamiset	30	117	81	44
Myytäväinä olevat omaisuuserät		81	-	
Varat yhteensä		52 845	41 460	27
Velat luottolaitoksille	31	2 025	1 184	71
Kaupankäynnin rahoitusvelat	32	4	-	
Johdannaissopimukset	33	124	99	26
Velat asiakkaille	34	26 475	25 107	5
Vahinkovakuutustoiminnan velat	35	1 924	-	
Henkivakuutustoiminnan velat	36	4 918	2 667	84
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	37	8 891	6 325	41
Varaukset ja muut velat	38	1 280	1 030	24
Verovelat	39	801	398	101
Osuspääoma	40	717	717	0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	41	879	597	47
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat		49	-	
Velat yhteensä		48 087	38 124	26
Oma pääoma				
OP-ryhmän omistajien osuus				
Osakepääoma		244	78	
Osakeanti		1	3	-76
Muuntoerot		-1	-	
Rahastot		2 423	1 532	58
Kertyneet voittovarot		1 887	1 718	10
Vähemmistön osuus		203	6	
Oma pääoma yhteensä	42	4 757	3 337	43
Velat ja oma pääoma yhteensä		52 845	41 460	27

OP-RYHMÄN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. €	2005	2004
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden voitto	454	380
Oikaisut kauden voittoon	759	598
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-5 036	-4 301
Saamiset luottolaitoksilta	40	-183
Kaupankäynnin rahoitusvarat	-642	-449
Saamiset asiakkailta	-3 905	-3 529
Vahinkokuutustoiminnan varat	28	-
Henkivakuutustoiminnan varat	-706	-319
Sijoitusomaisuus	280	111
Muut varat	-131	68
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	2 488	1 391
Velat luottolaitoksille	841	-384
Kaupankäynnin rahoitusvelat	4	-
Velat asiakkaille	1 367	1 915
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-1	-
Henkivakuutustoiminnan velat	14	-110
Varaukset ja muut velat	263	-29
Maksetut tuloverot	-75	-91
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-1 410	-2 024
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-127	-106
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	143	221
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	-1 675	-
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	4	4
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-96	-74
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	11	12
B. Investointien rahavirta yhteensä	-1 740	56
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	295	185
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-6	-124
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	2 918	25 131

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-365	-23 816
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	481	82
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-1	-59
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-36	-57
Palautukset omistajajäsenille	-8	-7
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	151	6
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	3 429	1 342
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	279	-626
Rahavarat tilikauden alussa	450	1 076
Rahavarat tilikauden lopussa	729	450
Saadut korot	1 495	1 138
Maksetut korot	-715	-355
Milj. €	2005	2004
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Erät joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	12	14
Vahinkovakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	-55	-
Henkivakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	662	370
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-2	-2
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	-23	-
Johdannaissopimusten käyvän arvon muutos	-4	-9
Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos	-14	-10
Muut sijoitustoiminnan arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-	-2
Poistot	77	74
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	27	17
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-	-5
Osinkotuotot osakkuusyrityksiltä	2	1
Tuloverot	58	130
Muut	-4	-
Erät jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa		
Myyntivoitot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-1	-2
Osuuspääoman korot	15	15
Muut palautukset omistajajäsenille	8	7
Oikaisut yhteensä	759	598
Rahavarat		
Käteiset varat	613	422
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	116	28
Yhteensä	729	450

Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät sekä taloudelliset tunnusluvut 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2004	2005
	FAS	FAS	FAS	FAS	IFRS	IFRS
Keskeiset tuloslaskelmaerät						
Korkokate	875	857	798	783	758	781
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	-	-	-	-	-	68
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	-	-	-	-	51	67
Palkkiotuotot, netto	245	245	275	284	314	340
Muut tuotot	192	129	222	203	151	158
Henkilöstökulut	315	354	374	370	354	387
Muut kulut	394	404	392	390	352	389
Saamisten arvonalentumiset	12	13	9	7	7	6
Pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset	88	1	4	0	-	-
Palautukset omistajajäsenille	-	-	-	-	48	53
Tulos ennen veroja	504	459	515	504	511	579
Keskeiset tase-erät – vastaavaa						
Saamiset luottolaitoksilta	366	350	486	681	681	666
Saamiset asiakkailta	21 946	24 319	27 206	30 645	30 952	34 807
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	-	-	-	-	2 742
Henki- ja eläkevakuutustoiminnan varat	-	-	-	-	2 867	5 385
Kaupankäynnin varat ja sijoitusomaisuus	5 478	4 502	4 166	4 448	4 831	5 492
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	1 301	1 259	1 177	1 140	707	1 890
Muut erät	940	1 194	1 968	1 315	1 422	1 862
Vastaavaa yhteensä	30 031	31 625	35 002	38 229	41 460	52 845
Keskeiset tase-erät – vastattavaa						
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	1 774	949	1 566	1 181	1 184	2 025
Velat asiakkaille	20 120	21 375	23 275	25 128	25 107	26 475
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 727	4 536	5 009	6 325	6 325	8 891
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	696	576	514	524	1 314	1 596
Muut vieraan pääoman erät	1 016	1 140	1 198	1 204	4 194	9 100
Oma pääoma ja vähemmistöosuus	2 698	3 049	3 440	3 867	3 337	4 757
Vastattavaa yhteensä	30 031	31 625	35 002	38 229	41 460	52 845
Taloudelliset tunnusluvut, %						
Oman pääoman tuotto, ROE	14,6	11,9	11,5	10,5	12,0	11,2
Koko pääoman tuotto, ROA	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
Omavaraisuusaste	9,0	9,6	9,8	9,9	8,0	9,0
Kulujen osuus tuotoista	55	61	62	62	55	55
Vakavaraisuussuhde	15,1	15,2	15,4	15,8	15,5	14,6
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla	13,0	13,6	14,0	14,4	14,1	13,1

Oman pääoman tuoton ja omavaraisuusasteen muita tunnuslukuja suuremmat muutokset IFRS-siirtymän yhteydessä ovat aiheutuneet merkittävilta osin osuuspankkien osuuspääoman taseluokittelun muutoksesta. Kansallisten säädösten mukaan laaditussa tilinpäätöksessä osuuspääoma on omaa pääomaa, mutta IFRS-säädösten mukaan laaditussa tilinpäätöksessä osuuspääoma luokitui vieraaksi pääomaksi.

Tilintarkastuskertomus

Osuuspankkikeskus Osk:n varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle

Olemme tarkastaneet osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain tarkoittaman osuuspankkien yhteenliittymän (OP-ryhmä) toimintakertomuksen ja yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2005. Osuuspankkiryhmän keskusyhteisön Osuuspankkikeskus Osk:n johtokunta ja toimitusjohtaja ovat laatineet yhdistellyn tilinpäätöksen EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti tilinpäätöksen liitetiedoissa tarkemmin kuvatulla tavalla. Tilinpäätös sisältää OP-ryhmän yhdistellyn taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon yhdistellystä tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, etteivät toimintakertomus ja yhdistelty tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Tarkastuksen yhteydessä olemme perehtyneet ryhmän jäsenyhteisöjen noudattamiin tilinpäätösperiaatteisiin sekä niiden tilintarkastajien antamiin tilintarkastuskertomuksiin ja muihin raportteihin

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomus ja yhdistelty tilinpäätös on laadittu EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS), kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien Rahoitustarkastuksen ja muiden määräysten ja säännösten mukaisesti. Toimintakertomus ja tilinpäätös antavat IFRS standardien ja kirjanpitolain tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot OP-ryhmän toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Helsingissä 28. helmikuuta 2006

KPMG OY AB

Hannu Niilekselä
KHT

Tilintarkastuskertomus

Osuuspankkikeskus Osk:n varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle

Olemme tarkastaneet osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain tarkoittaman osuuspankkien yhteenliittymän (OP-ryhmä) yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2004. Osuuspankkiryhmän keskusyhteisön Osuuspankkikeskus Osk:n johtokunnan ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen, tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä.

Yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei yhdistelty tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Tarkastuksen yhteydessä olemme perehtyneet ryhmän jäsenyhteisöjen noudattamiin tilinpäätösperiaatteisiin sekä niiden tilintarkastajien antamiin tilintarkastuskertomuksiin ja muihin raportteihin.

Lausuntonamme esitämme, että yhdistelty tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien Rahoitustarkastuksen ja muiden määräysten ja säännösten mukaisesti. Yhdistelty tilinpäätös antaa kirjanpitoaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot OP-ryhmän toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Helsingissä 2. maaliskuuta 2005

KPMG OY AB

Hannu Niilekselä
KHT

12.12.3 Osavuositarkastukset

OP-ryhmä julkistaa taloudellisia tietoja neljännesvuosittain. OP-ryhmä on julkaissut 11.5.2006 osavuositarkastuksen ajalta 1.1.–31.3.2006. Osavuositarkastus on sisällytetty esitteeseen viittaamalla ja on saatavilla tämän esitteen kohdassa 10 kerrotusta osoitteesta. OP-ryhmä julkaisee vuonna 2006 vielä kaksi osavuositarkastusta: tammi–kesäkuulta 17.8.2006 ja tammi–syyskuulta 9.11.2006. Liikkeeseenlaskija tulee täydentämään tätä Ohjelmaesitettä edellä mainituilla osavuositarkastuksilla uusien liikkeeseenlaskujen yhteydessä.

12.12.4 Tulevaisuudennäkymät

Tulevaisuudennäkymät, jotka OP-ryhmä on esittänyt 11.5.2006 julkistamassaan osavuositarkastuksessaan, ovat edelleen voimassa.